

miseriordia eius super israel. Omnis quoque populus vociferabatur clamore magno in laudando dominum: eo quod fundatum esset templum domini. Plurimi etiam de sacerdotibus et leuitis et principes patrum et seniores qui viderant templum prius cum fundatum esset. et hoc templum in oculis eorum flebant voce magna. et multi vociferantes in leticia eleuabant vocem. nec poterat quisquam agnoscere vocem clamoris letantium: et vocem fletus populi. Commixtum enim populus vociferabatur clamore magno: et vox audiebatur procul.

C. S. Impeditur edificatio ab hostibus samarie scribunt epistolas accusationis: et dicunt quod si edificatur ciuitas tributa regi persarum non dabitur: prohibetur opus templi.

A **Ca. III**
A Adierunt autem hostes iude et bethsamin qui filii captiuitatis edificarent templum domino deo israel. et accedentes ad zorobabel et ad principes patrum: dixerunt eis. Edificemus vobiscum. quia ita ut vos iurimus deum vestrum. Ecce nos immolauimus victimas a diebus assoraddam regis assur: quod adduxit nos huc. Et dixit eis zorobabel et iosue et reliqui principes patrum israel. Non est nobis et vobis ut edificemus domum deo nostro. sed nos ipsi soli edificabimus deo nostro sicut precepit nobis cyrus rex persarum. Factum est igitur ut populus terre impediret manus populi iude: et turbaret eos in edificando. Conduxerunt quoque aduersus eos consiliatores ut destruerent consilium eorum omnibus diebus cyri regis persarum: et usque ad regnum darium regis persarum. In regno autem assueri ipse est artaxerxes. In principio regni eius scripserunt accusationem aduersus habitatores iude et hierusalem. Et in diebus artaxerxis scripsit besella mitridates et thabael et reliqui qui erant in consilio eorum ad artaxerxem regem persarum. Epistola autem accusationis scripta erat syriace: et legebat sermone syro. Reu beeltheem et samsai scriba scripserunt epistolam unam de hierusalem artaxerxi regi babilonem. Reu beeltheem et samsai scriba et reliqui consiliatores eorum. dynei. et apbarsatbei therphalei. arphasei. berchuei. babilonij. susanachei. dyei. et elamite. et ceteri de gentibus que transtulit assennaphar magnus et gloriosus. et habitare eas fecit in ciuitatibus samarie. et in reliquis regionibus trans flumen in pace. Hoc est exemplar epistole quam miserunt ad eum artaxerxi regi serui tui viri qui sunt trans flumen: salutem dicunt. Notum sit regi: quia iudei qui ascenderunt a te ad nos venerunt in hierusalem ciuitatem rebellem et pessimam: quam edificant extruentes muros eius et parietes componentes. Nunc igitur notum sit regi: quia si ciuitas illa edificata fuerit: et muri eius instaurati: tributum et vectigal et annuos redditus non dabunt et usque ad reges bec nota perueniet. Nos ergo memores salis quod in palatio commedimus. et quia lesiones regis videre neque

ducimus. idcirco misimus et nunciamus regi ut recenseas in libris historiarum patrum tuorum: et inuenies scriptum in commentariis: et scies quoniam urbs illa urbs rebellis est et nocens regibus et prouinciis et bella concitant in ea ex diebus antiquis: quod obrem et ciuitas illa destructa est. Nunciamus nos regi: quoniam si ciuitas illa edificata fuerit. et muri ipsius instaurati: possessionem trans flumen non habebis. Verbum misit rex ad reum beeltheem et samsai scribam. et ad reliquos qui erant in consilio eorum habitatores samarie et ceteris trans flumen salutem dicens et pacem. Accusationem quam misistis ad nos manifeste lecta est coram me et a me preceptum est et recensuerunt: inueniuntque quoniam ciuitas illa a diebus antiquis aduersum reges rebellat et seditiones et prelia concitantur in ea. Nam et reges fortissimi fuerunt in hierusalem. qui et dominati sunt omni regioni que trans flumen est. Tributis quoque et vectigal et redditus accipiebant. Nunc ergo audite sententiam. Prohibeatis viros illos ut urbs illa non edificetur donec si forte a me iussum fuerit. Videte ne negligenter hoc impleatis et paulatim crescat malum contra reges. Itaque exemplum edicti artaxerxis regis lectum est coram reu beeltheem et samsai scriba et consiliariis eorum. Et abierunt festini in hierusalem ad iudeos: et prohibuerunt eos in brachio et robore. Tunc intermissum est opus domus domini in hierusalem. et non fiebat usque ad annum secundum regni darium regis persarum.

C. S. Ad exhortationem aggei et zacharie zorobabel et iosue iterum edificare templum incipiunt: et pascha celebratur trans flumen: consulit darium per epistolas super hoc.

Ca. V
D Propheetauerunt autem aggeus propheta et zacharias filius addo prophetae ad iudeos qui erant in iuda et hierusalem: in nomine dei israel. Tunc surrexerunt zorobabel filius salathiel et iosue filius iosedech: et ceperunt edificare templum domini in hierusalem. et cum eis prophete dei adiuuantes eos. In ipso autem tempore venit ad eos thabannai qui erat dux trans flumen et starbuzannai et consiliarij eorum: sicque dixerunt eis. Quis dedit vobis consilium. ut domum hanc edificaretis et muros eius instauraretis? Ad quod respondimus eis que essent nomina hominum auctorum edificationis illius. Oculus autem dei eorum factus est super senes iudeorum. et non potuerunt inbibere eos. Placuitque ut res ad darium referretur: et tunc satisfacerent aduersus accusationem illam. Exemplar epistole quam misit thabannei dux regionis trans flumen et starbuzannai et consiliatores eius apbarsatbei qui erant trans flumen: ad darium regem. Sermo quem miserant ei sic scriptus erat Dario regi pax omnis. Notum sit regi esse nos ad iudeas prouinciam ad domum dei magni que edificat lapide impolito: et ligna ponunt in pietibus. opusque

quid diligenter extruatur et crescit in manibus eorum. Interrogauimus ergo senes illos: et ita diximus eis. Quis dedit vobis potestatem domum hanc edificaretis: et muros hanc instauraretis? Sed et nomina eorum quesuimus ab eis ut nunciaremus tibi. scripsimusque nomina eorum virorum qui sunt principes in eis. Huiusmodi autem sermonem responderunt nobis dicentes. Nos sumus serui dei celi et terre. et edificamus templum quod erat extructum ante hos annos multos quodque rex israel magnus edificauerat et extruxerat. Postquam autem ad iracundiam prouocauerunt patres nostri deum celi tradidit eos in manus nabuchodonosor regis babilonis chaldei. domum quoque hanc destruxit et populum eius transtulit in babilonem. Anno autem primo cyri regis: cyrus rex babilonis proposuit edictum ut domus dei edificaretur. Nam et vasa templi dei aurea et argentea que nabuchodonosor tulerat de templo quod erat in hierusalem: et asportauerat ea in templum babilonis: protulit cyrus rex de templo babilonis et data sunt sasabasar vocabulo: quem et principem constituit. dixitque ei. Hec vasa tolle et uade: et pone ea in templo quod est in hierusalem: et domus dei edificetur in loco suo. Tunc itaque sasabasar ille venit: et posuit fundamenta templi dei in hierusalem. et ex eo tempore usque nunc edificatur et necdum completum est. Nunc ergo si videtur regi bonum recenseat in biblioteca regis que est in babilone. vtrum nam a cyro rege iussum fuerit ut edificaretur domus dei in hierusalem: et voluntatem regis super hac remittat ad nos.

E. S. Darius bibliothecam faciens renouit decretum cyri regis precepisse: et quod ipse edificauerit propriis sumptibus: dat et ipse preceptum quod edificet domus domini: et concedit iudeis fortissimum privilegium celebratur solennitas azymorum. **Ca. VI**

Tunc darius rex precepit et recesserunt in biblioteca librorum qui erant repositi in babilone: et inuentum est in egbarbanis quod est castrum in mediana provincia: volumen ynum talisque scriptus erat in eo commentarius. Anno primo cyri regis. cyrus rex decreuit ut domus dei edificaretur que est in hierusalem in loco ubi immolant hostias: et ut ponant fundamenta supportantia altitudinem cubitorum sexaginta: et latitudines cubitorum sexaginta. ordines de lapidibus impositis tres. et sic ordines de lignis nouis. Substantia autem de domo regis dabuntur. Sed et vasa templi dei aurea et argentea que nabuchodonosor tulerat de templo hierusalem. et attulerat ea in babilonem: reddant et referant in templum hierusalem in locum suum que et posita sunt in templo dei. Nunc ergo thantannai dux regionis que est trans flumen et starbuzannai et consiliarius vestri apparthabei qui estis trans flumen. paul recedite ab illis: et dimittite fieri templum dei illud a dux iudeorum et a senioribus eorum. et domus dei illa edificet in loco suo.

Sed et a me preceptum est quod oporteat fieri a presbyteris iudeorum illis ut edificetur domus dei. scilicet ut de arca regis. id est de tributis que dantur de regione trans flumen: studiose sumptus dentur viris illis ne impediatur opus. Quod si necesse fuerit et vitulos et agnos et hedos in holocaustum deo celi. frumentum sal vinum et oleum secundum ritum sacerdotum qui sunt in hierusalem detur eis per singulos dies ne sit in aliquo querimonia. et offerant oblationes deo celi: orantes pro vita regis et filiorum eius. Et me ergo positum est decretum ut omnis homo qui hanc mutauerit iussione: tollatur lignum de domo ipsius: et erigatur et configatur in eam: domus autem eius publicetur. Deus autem qui habitare facit nomen suum ibi. dissipet omnia regna: et populum qui extenderit manum suam ut repugnet et dissipet domum dei illam que est in hierusalem. Ego darius statui decretum. quod studiose impleri volo. Igitur thantannai dux regionis trans flumen et starbuzannai et consiliarius eius secundum quod preceperat darius rex sic: diligenter executi sunt. Seniores autem iudeorum edificabant et prosperabantur iuxta prophetiam aggei. prophete et zacharie filij addo. Et edificauerunt et construxerunt iubente deo israel: et iubente cyro et dario et artaxerxe regibus persarum. et compleuerunt domum dei istam usque ad diem tertium mensis adar qui est annus sextus regni darii regis. Fecerunt autem filij israel sacerdotes et leuite et reliqui filiorum transmigrationsi dedicationem domus dei in gaudio et obtulerunt in dedicatione domus dei vitulos centum. arietes ducentos agnos quingentos. bircos caprarum pro peccato totius israel. duodecim iuxta numerum tribuum israel. Et statuerunt sacerdotes in ordinibus suis et leuitas in vicibus suis super opera dei in hierusalem: sicut scriptum est in libro moysi. Fecerunt autem filij transmigrationsi pascha quartadecima die mensis primi. Purificati enim fuerant sacerdotes et leuite quasi vnus: omnes mundi ad immolandum pascha vniuersis filij transmigrationsi et fratribus suis sacerdotibus: et sibi. Et comederunt filij israel qui reuersi fuerant de transmigrationsi et omnes qui se separauerant a coinquinatione gentium terre ad eos ut quererent dominum deum israel. Et fecerunt solennitatem azymorum septem diebus in leticia. quoniam letificauerat eos dominus: et conuerterat cor regis assur ad eos ut adiuuaret manus eorum in opere domus domini dei israel.

E. S. Ascendit Esdras de babilone de edito artaxerxis. de honore templi. de libertate ministerium eius. **Ca. VII**

Dist hec autem verba in regno artaxerxis regis persarum: esdras filius saraie filij a sarie. filij helchie filij sellu. filij sadoch. filij achitob filij amarie. filij azarie filij marasotb. filij sarie. filij ozi filij boccai

H iij. esd. viij. a

filij abissue. filij pbinces. filij eleazar. filij aarō
 sacerdotis ab initio: ipse esdras ascendit de ba
 bylone. et ipse scriba velot in lege moysi quam
 dominus deus dedit israel. Et dedit ei rex sm
 manum domini dei eius bonā super eum oēm
 petitionē eius. Et ascēderunt de filiis israel et
 de filiis sacerdotum et de filiis leuitarum et de
 cantoribus et de ianitoribus et de natbinneis:
 in hierusalem anno septimo artaxerxis regis.
 et venerunt in hierusalē mense quinto. ipse est
 annus septimus regis. Quia in primo die mē
 sis primi cepit ascendere de babylone. et in pri
 mo die mensis quinti venit in hierusalem in
 manu dei sui bonam super se. Esdras autez pa
 ravit cor suum vt inuestigaret legem dñi: et fa
 ceret et doceret in israel pceptum et iudiciū.
 Hoc est autem exemplar epistole edicti. qđ de
 dit rex artaxerxes esdre sacerdoti scribe erudi
 to in sermonibus et pceptis dñi: et cerimo
 niis eius in israel. Artaxerxes rex reguz. esdre
 sacerdoti. scribe legis dei celi doctissimo salu
 tem. A me decretum est: vt cuiuscūq; placuerit
 in regno meo de populo israel et de sacerdoti
 bus eius et de leuitis ire in hierusalem tecū va
 dat. A facie enim regis et septem consiliatorū
 eius missus es vt visites iudeam et hierusalem
 in lege dei tui que est in manu tua. et vt feras
 argentū et aurum quod rex et consiliatores ei
 sponte obtulerunt deo israel cuius in hierusa
 lem tabernaculū est. Et omne argētū et aurū
 quodcūq; inueneris in vniuersa prouincia ba
 bylonis et populus offerre voluerit et de sacer
 dotibus qui sponte obtulerint domū dei sui
 que est in hierusalē: libere accipe: et studiose e
 me de hac pecunia vitulos. arietes. agnos. et sa
 crificia et libamina eorū: et offer ea super alta
 re templi dei vestri quod est in hierusalē. Sed
 et si quid tibi et fratribus tuis placuerit de re
 liquo argento et auro vt faciatis: iuxta volun
 tatem dei vestri facite. Vasa quoq; que dantur
 tibi ministerium domus dei tui. trade in cōspe
 ctu dei in hierusalē. Sed et cetera quibus op
 fuerit in domū dei tui. quātūcūq; necesse ē vt
 expendas dabis de thesauro et de fisco regis
 et a me. Ego artaxerxes rex statui atq; decreui
 omnibus custodib; arce publice qui sunt tras
 flumen vt quodcūq; petierit a vobis esdras sa
 cerdos scriba legis dei celi absq; mora detis vs
 q; ad argenti talenta centum. et vsq; ad frumē
 ti choros centum. et vsq; ad vini bathos centū
 et vsq; ad bathos olei centū. sal vero absq; mē
 sura. Omne quod ad ritum dei celi pertinet: tri
 buatur diligenter in domo dei celi. ne forte ira
 scatur contra regnū regis et filiorū eius. Vobis
 quoq; notum facimus de vniuersis sacerdoti
 bus et leuitis: cantoribus et ianitoribus na
 tbinneis et ministris domus dei huius. vt vecti
 gal. et tributū et annonas non habeatis pote
 statē imponendā super eos. Tu autē esdra sm sa
 piētā dei tui que est in manu tua constitue iu
 dices et pñdes: vt iudicent omni populo qui est

trans flumen. his videlicet qui nouerūt legem
 dei tui. sed et impios docete libere. Et omnis
 qui non fecerit legem dei tui et legē regis dissi
 genter: iudiciū erit de eo siue in morte siue in
 exilium. siue in condēnationē sube eius. vel cer
 te in carcerē. Et dixit Esdras scriba. Benedictus
 dominus deus patrum nostrorum qđ dedit hoc
 in corde regis vt glorificaret domū dñi que est
 in hierusalē et in me inclinauit misericordiam
 suā corā rege et cōsiliatoribus eius et vniuersis
 principibus regis potentibus. Et ego confos
 tatus manu dñi dei mei que erat in me: cōgre
 gaui de israel principes qui ascēderūt mecum.
 C. L. S. De his qui ascēderūt cū Esdra et dire
 ctione itineris post fletū et ieiuniū. Appēdun
 tur vasa tēpli. et offerunt ea cū holocaustis in
 hierusalem.

Capitulum VIII

H sunt ergo principes familiarum et
 genealogia eorū qui ascēderūt mecum
 in regno artaxerxis regis de babylone.
 De filiis pbinces. gerson. De filiis
 srbamar. daniel. De filiis David artabus. De fi
 liis sechenie: et de filiis pbaros: zacharias: et
 cū eo numerati sunt viri centū quinquaginta.
 De filiis pbetinoab. elioenai filius sarec: et cū
 eo ducenti viri. De filiis sechenie: filius ezechiel.
 et cū eo trecenti viri. De filiis adan. naberb
 filius ionathan et cū eo quinquaginta viri. De
 filiis belā esafas filius atthalie. et cum eo septu
 aginta viri. De filiis saphatie. zebedia filiū mi
 chael: et cum eo octoginta viri. De filiis ioab.
 obedā filius ibeibel. et cum eo ducenti decem
 et octo viri. De filiis selomitb. filius iospbie. et
 cum eo centum setaginta viri. De filiis bebai
 zacharias filius bebai. et cum eo viginti octo vi
 ri. De filiis ezeab iohannā filius ezethan et cū
 eo centū decē viri. De filiis adonicā qui erant
 nouissimi. et hec nomina eorū. belispeleth et bel
 bel et samaias. et cū eis setaginta viri de filiis
 beggū. vrbai. et zachur: et cū eis septuaginta
 viri. Congregauit autē eos ad fluuiū qui decur
 rit ad bana: et mansim ibi tribus diebus. Quo
 finiū in populo. et in sacerdotibus de filiis le
 ui: et non inueni ibi. Itaq; misi beliser et ariel
 et semeiā et belnatban. et arsb et alterū belna
 tban et natbā et zachariā et mosollā principes
 et ioarib et belnatban: sapiētes: et misi eos ad
 beddo qui est primus in caspbie loco. Et posui
 in ore eorum verba que loquerent ad beddo.
 et ad fratres eius natbineos in loco caspbie vt
 adducerēt nobis ministros domos dei nostri.
 Et adduxerūt nobis per manū dei nostri bonā
 super nos virū doctissimū de filiis mooll: filij
 leui. filij israel. et sarabiā: et filios eius et fra
 tres eius decē et octo. et asabiā et cum eo esaf
 am de filiis merari: fratresq; eius et filios ei
 viginti. Et de natbinneis quos dederat dauid
 et principes ad ministeria leuitarum natbinne
 os ducēros viginti. Omnes hi suis noibus vo
 cabant. Et predicant ibi ieiuniū iuxta fluuiū
 bana vt affligeremur corā dño deo nostro et pe

teremus ab eo viam rectam nobis et filiis nostris: uniuersosque substantie nostre. Erubui enim petere regem auxilium et equites qui defenderent nos ab inimico in via, quia dixeram regi, Deus dei nostri est super omnes qui querunt eum in bonitate, et imperium eius et fortitudo eius et furor super omnes qui derelinquunt eum. Ieiunauimus autem et rogauimus deum nostrum pro hoc, et euenit nobis prospere. Et separaui de principibus sacerdotum duodecim, sarabiam et asabiam, et cum eis de fratribus eorum decem. Appendi quoque eis argentum et aurum et vasa consecrata domus dei nostri que obtulerat rex et consiliatores eius et principes eius, uniuersosque israel eorum qui inuenti fuerant. Et appendi in manibus eorum argenti talenta sexcenta quinquaginta, et vasa argentea centum, auri vero centum talenta, et crateras aureas viginti que habebant solidos millesimos, et vasa eris fulgentis optimi duo pulchra et aurum. Et dixi eis, Vos sancti domini et vasa sancta et argentum et aurum: quod sponte oblatum est domino deo patrum nostrorum. Vigilate et custodite: donec appendatis coram principibus sacerdotum et leuitarum et ducibus familiarum israel in hierusalem in thesauris domus domini. Susceperunt autem sacerdotes et leuite pondus argenti et auri et vasorum ut deferrent hierusalem in domum dei nostri. Promouimus ergo a flumine bana duodecima die mensis primiti pergeremus hierusalem. Et manus dei nostri fuit super nos et liberauit nos de manu inimici et insidiatoris in via. Et uenimus hierusalem et mansimus ibi tribus diebus. Die autem quarta appensum est argentum et aurum et vasa in domo dei nostri pro manu remoth filii uzie sacerdotis: et cum eo eleazar filius phinees, cuiusque eis iozabed filius iosue et noadai filius bennoi leuite furta numerum et pondus omnium. Descriptum est omne pondus in tempore illo. Sed et qui uenerant de captiuitate filii transmigracionis obtulerunt holocausta deo israel, vitulos duodecim pro omni populo israel, arietes nonaginta sex, agnos septuaginta septem, bircos pro peccato duodecim, omnia in holocaustum domino. Dederunt autem edicta regis satrapis qui erant de conspectu regis et ducibus trans flumen: et eleuauerunt populum et domum dei.

¶ S. Nunciaf Esdre quod filii israel non sunt separati a populo terre: imo etiam duxerunt in uxores filias eorum. hoc audito Esdras scidit pallium suum et tunicam et euellit pilos capitis eius et sedens plorat.

¶ Ca. IX

¶ **D**istinctio autem hec completa sunt, accesserunt ad me principes dicentes, Non est separatus populus israel et sacerdotes et leuite a populis terrarum, et de abominationibus eorum chananei uel delicti et ethei et pberesei et sebusi et amonitarum et moabitarum et egyptiorum et ammoreorum

Tulerunt enim de filiabus eorum sibi et filiis suis, et commiscuerunt semen sanctum cum populis terrarum. Danus etiam principum et magistratum fuit in transgressione hac prima. Cumque audissem sermonem istum, scidi pallium meum et tunicam, et euelli capillos capitis mei et barbe et sedi merens. Conuenerunt autem ad me omnes qui timebant uerbum dei israel, pro transgressione eorum que de captiuitate uenerant, et ego sedebam tristis usque ad sacrificium uespertinum. Et in sacrificio uespertino surrexi de afflictione mea et scisso pallio et tunica curuaui genua mea et expandi manus meas ad dominum deum meum et dixi, Deus meus confundor et erubescio. **leua** re facies meam ad te: quoniam iniquitates nostre multiplicatae sunt super caput nostrum, et delicta nostra creuerunt usque ad celum a diebus patrum nostrorum. Sed et nos ipsi peccauimus grauiter usque in diem hanc: et in iniquitatibus nostris traditi sumus ipsi et reges nostri et sacerdotes nostri in manus regum terrarum, et in gladium et in captiuitatem et in rapinam et in confusionem uultus sicut et die hac. Et nunc quasi ad parum et momentum facta est deprecatio nostra apud dominum deum nostrum ut dimitteretur nobis reliquie: et daretur pax illius in loco sancto eius et illuminaret oculos nostros deus noster, et daret nobis uitam modicam in seruitute nostra: quia serui sumus et in seruitute nostra non dereliquit nos deus noster et inclinauit super nos misericordiam coram rege persarum: ut daret nobis uitam et sublimaret domum dei nostri, et extrueret solitudines eius, et daret nobis spem in iuda et hierusalem. Et nunquid dicemus domine deus noster post hec. Quia dereliquimus mandata tua que precepisti in manu seruorum tuorum prophetarum dicens, Terra ad quam uos ingredimini ut possideatis eam: terra imunda est iuxta immundiciam populorum: ceterarumque terrarum abominationibus eorum que replerunt eam ab ore usque ad os conuersionis sue. Nunc ergo filias uias ne detis filiis eorum et filias eorum ne accipiat filii uestris, et non gratis paces eorum et prosperitatem eorum usque in eternum ut confortemini et comedatis que bona sunt terre et beredes habeatis filios uestros usque in seculum. Et post omnia que uenerunt super nos in operibus nostris pessimis et in delicto nostro magno, quia tu deus noster liberaasti nos de iniquitate nostra et dedisti nobis salutem sicut est hodie ut non conuertemur et irrita faceremus mandata tua: neque matrimonia iungeremus cum populis abominationum istarum. Nunquid iratus es nobis usque ad consummationem: ne dimitteres nobis reliquias ad salutem. Domine deus israel iustus es tu, quoniam derelicti sumus que saluaremur sicut die hac. Ecce coram te sumus in delicto nostro. Non enim sciri potest coram te super hoc.

¶ S. Penitet et luget populi: sepantur uires alienigene; describuntur illi que eas abiece

¶ Esdr. viii. e

Neemie qui est Esdre secundus

runt.

A
ij. esdr. v. ij. g

Sic ergo orante esdra et implorante deum: et flente et facente animum templum dei: collectus est ad eum de israel ceteris grandis nimis virorum et mulierum et puerorum. Et fleuit populus multo flentu. Et respondit iechonias filius sebiel de filiis belai: et dixit esdre. Nos preuaricati sumus in deum nostrum: et durimus viros alienigenas de populis terre. Et nunc si est penitentia in israel super hoc, percipiamus sedus, cum domino deo nostro ut percipiamus uniuersas viros: et eos qui de his nati sunt. Iuxta voluntatem domini et eorum qui tenent preceptum domini dei nostri: secundum legem fiat. Surge: tuus est discernere: nosque erimus tecum. Exhortare et fac. Surrexit ergo esdras et adiuuauit principes sacerdotum et leuitarum et omnem israel ut facerent secundum verbum hoc. Et iurauerunt. Et surrexit esdras a se domum dei: et abiit ad cubiculum iohanna filii eliasib: et ingressus est illuc. Panem non comedit et aquam non bibit. Ugebat enim transgressionem eorum qui uenerant de captiuitate. Et missa est uox in iuda et in hierusalem omnibus filiis transmigratorum ut congregarentur in hierusalem: et omnis qui non uenerit in tribus diebus iuxta preceptum principum et seniorum: auferet uniuersa substantia eius et ipse abiicietur de cetera transmigratorum. Conuenerunt igitur omnes uiri iuda et beniamin in hierusalem tribus diebus. Ipse est mensis nonus uicesima die mensis. et sedit omnis populus in platea domus dei tremetes pro peccato et pluuibus. Et surrexit esdras sacerdos et dixit ad eos. Vos transgressi estis et duristis viros alienigenas ut adderetis super delictum israel. Et nunc date confessionem domino deo patrum uestrorum et facite placitum eius: et separamini a populis terre: et ab uxoribus alienigenis. Et respondit uniuersa multitudo. Dixitque uoce magna. Iuxta uerbum tuum ad nos, sic fiat. Ueritamenque populus multus est et tempus pluuie, et non sustinemus stare foris: et opus non est dei unius uel duorum, uehementer quippe peccauimus in sermone isto constituantur principes in uniuersa multitudine, et omnes in ciuitatibus nostris qui duxerunt viros alienigenas: ueniant in temporibus statutis et cum his seniores pro ciuitatem in ciuitate et iudices eius donec auertat ira dei nostri a nobis super peccato hoc. Igitur ionathan filius azabel, et iaazia filius thecui: steterunt super hoc et mosollai et sebechai leuites adiuerunt eos. Feceruntque sic filii transmigratorum. Et abierunt esdras sacerdos et uiri principes familiarum in domos patrum suorum et omnes pro noia sua: et sederunt in die primo mensis decimi ut quererent rem. Et summati sunt omnes uiri qui duxerunt viros alienigenas usque ad diem primam mensis primi: et inueniuntur de filiis sacerdotum qui duxerunt viros alienigenas de filiis Josue filii iosedech et fratres eius maasia, et eliezer et sarib: et godolia. Et dederunt manus suas ut eijcerent viros

Ca. X

res suas: et pro delicto suo arietem de ouibus offererent. Et de filiis emmer, annan et zebedia. Et de filiis serim: maasia et belia et semcia. sebibel: et ozias. Et de filiis pbesur, elioenai, maasia, bismael, nathanael, iosabeth, et belesai. Et de filiis leuitarum iosabeth et semei et celai. ipse est calitbapharbaia: iuda et eliezer. Et de ceteris eliasub, et de ianitoribus sellu et thele et uiri. Et ex israel de filiis pharos remcia et ezia et melchia: et miamim et eliezer et melchia et banaa. Et de filiis belam, mathania: zacharias: et iehibel et abdi et rimoth et helia. Et de filiis zethua elioenai eliasib: nathania et bierimoth et zabeth et azisa. Et de filiis bebai, iohanna: anania, zabbai: athalai. Et de filiis beni, mosolla et meluch et adaias iasub et saal et Ramoth. Et de filiis pbetmoab, edna et chalaal, banaias et maasias mathanias befelebel, bennui et manasse. Et de filiis erem, eliezer, iesue, melchias, semeias, symeon, beniamin, maloch, samarias. Et de filiis asom mathanael, matbet, azabet, elpheleth, iermai, manasses semei. De filiis banai, maaddi, amraz, et buel, baneas et badaias, che liau, bannia, Harimoth, et eliasib, mathanias mathanael et iasi et bani, et bennui semei et salmias et nathan et adaias, mechne, dabal, ysai, sara, ezrel et selemau, et semeria, sellum, amaria, ioseph. De filiis neui abibel, mathathias zabet, zabina, ieddu, et Jobel et banael. Omnes hi acceperant viros alienigenas, et fuerunt ex eis mulieres que pepererant filios.

ij. esdr. ix. a

B

E

Explicit liber Esdre primus. Incipit liber Neemie

Ca. I
Neemias princeps artaterris audita afflictione iudeorum qui erant in hierusalem, ieiunans querit misericordiam a deo.

Uerba neemie filii belchie. Et factum in mense casleu anno uicesimo, et ego eram in suis castro. Et uenit ad me anani unus de fratribus meis: ipse et uiri iuda, et interrogauit eos de iudeis qui remanserant et superant de captiuitate et de hierusalem. Et dixerunt mihi. Qui remanserunt et derelicti sunt de captiuitate ibi in puincia, in afflictione magna sunt: et in opprobrio, et murus hierusalem dissipatus est et porte eius combuste sunt igni. Cumque audissem uerba huiusce modi sedit et fleui: et luxi diebus multis, et iesunabam et orabam ante faciem dei celi: et dixi. Queso domine deus celi, fortis magne atque terribilis, qui custodis pactum et misericordiam cum his qui te diligunt: et custodiunt mandata tua, fiant aures tue auscultantes: et oculi tui aperti ut audias orationem serui tui quam ego oro coram te hodie die et nocte pro filiis israel seruis tuis, et confiteor pro peccatis

B
Dan. i. x. f

E filioꝝ israel quibus peccauerunt tibi. Et ego ⁊
domus patris mei peccauiꝰmus. Vanitate sedu-
cti sumus et non custodiuimus mandatuꝰ tuuꝰ
⁊ ceremonias ⁊ iudicia q̄ ꝑcepisti moysi famu-
lo tuo. Memoro uerbi qd̄ maꝑasti moysi ser-
uo tuo dicens. Quis transgressi fueritis: ego dis-
perdaꝰ uos in populos. ⁊ si reuertamini ad me
⁊ custodiat̄is ꝑcepta mea: ⁊ faciat̄is ea: etiam si
abducti fueritis ad extrema celi. inde congre-
gabo uos ⁊ reducam in locum quem elegi ut
habitaret nomen meū ibi. Et ipsi serui tui ⁊ po-
pulus tuus quos redemisti in fortitudine tua
magna: ⁊ in manu tua valida. Obsecro dñe sit
auris tua attendens ad orationem serui tui et
ad orationem seruoꝝ tuoꝝ qui uolunt timere
nomē tuū: ⁊ dirige seruuꝰ tuū hodie. ⁊ da ei mi-
sericordiam ante uirum hunc. Ego enim eram
pincerna regis.

C. S. Neemias ab artaxerxes cū litteris ue-
nit in hierusalem. considerat ruinas muroꝝ de
nocte: et causam itineris sui aperit populo ad
edificandum confortat muros. **Capitulum II**

Actum est autem in mense nisan. an-
no uicesimo artaxerxis regis. uinum
erat ante eum. Et leuaui uinum ⁊ de-
di regi. ⁊ eram quasi languidus ante
faciē eius. Dixitq̄ mibi rex. Quare uultus tuꝰ
tristis est: cū te egrotum non uideam. Non est
hoc frustra: sed malū nescio qd̄ in corde tuo est
Et timui ualde ac nimis: ⁊ dixi regi. Rex in e-
t̄ num uiue. Quare non mereat uultus meus: qz
ciuitas domus sepulcroꝝ patris mei deserta est:
⁊ porte eius combuste sunt igni. Et ait mibi rex.
Pro qua re postulas. Et orauit deum celi. ⁊ dixi
ad regem. Si uidetur regi bonū ⁊ si placet ser-
uus tuus ante faciē tuaz ut mittas me in iu-
deam ad ciuitatem sepulcri patris mei. et edi-
ficabo eam. Dixitq̄ mibi rex et regina q̄ sede-
bat iuxta eum. Usqz ad qd̄ t̄pus erit iter tuū. et
quando reuerteris. Et placuit ante uultum re-
gis: ⁊ misit me. Et constituit ei tempus ⁊ dixi re-
gi. Si regi uidetur bonū eplas det mibi ad du-
ces regionis trans flumen ut traducant me do-
nec ueniam in iudea: ⁊ eplam ad asaph custodē
falsi regis ut det mibi ligna ut tegere possim
portas templi: tures domus: et muros ciuitatis
et domū quam ingressus fuero. Et dedit mibi
rex iuxta manuꝰ dei mei bonā meū. Et ueni ad
duces regionis trans flumē: deditq̄ eis eplas
regis. Miserat autē rex mecuꝰ ꝑncipes mili-
tum et equites. Et audierunt sanaballath ho-
ronites: ⁊ tobias seruus amanites. ⁊ contrista-
ti sunt afflictione magna qz uenisset homo qui
quereret ꝑsperitatem filioꝝ israel. Et ueni hie-
rusalem et eram ibi tribus diebus. Et surrexi
nocte ego ⁊ uiri pauci mecuꝰ. et nō indicaui cui
qz qd̄ dñs dedisset in corde meo ut facerem in
hierusalem ⁊ iumentū non erat mecuꝰ nisi ani-
mal cui sedebam. Et egressus sum per portam
uallis nocte et ante fontem diaconis: et ad por-

tam stercoꝝis: ⁊ considerabam murū hierusalē
dissipatuꝰ ⁊ portas eiꝰ consumptas igni. Et trāsi-
ui ad portam fontis et ad aqueductum regis.
⁊ non erat locus iumento cui sedebam ut trāsi-
ret. Et ascendi per torrentem nocte: et confide-
rabam murū et reuersus ueni ad portam ual-
lis ⁊ redi. Magistratus autē nesciebant quo
abiissem aut quid ego facerem. Sed et iudeis
⁊ sacerdotibus ⁊ optimatibus ⁊ magistratibꝰ
et reliquis qui faciebāt opus usqz ad id loci ni-
hil indicaueram. Et dixi eis. Uos nostis affli-
ctionem in qua sumus. quia hierusalem deser-
ta est ⁊ porte eius consumpte sunt igni. Ueni-
te et edificemus muros hierusalem. et non si-
mus ultra obprobrium. Et indicauit eis manuꝰ
dei mei qz esset bona mecum. et uerba regis q̄
locutus est mibi: et aio. Surgamus et edifice-
mus. Et confortate sunt manus eoruꝰ in bono
Audierunt enim sanaballath horonites et to-
bias seruus amanites ⁊ gosem arabs: ⁊ subsā-
nauerunt nos ⁊ despererunt: dixeruntqz. Que
est hec res quem facitis? Nunquid cōtra regē
uos rebellatis? Et reddidi eis ꝑmonez: dixi-
qz ad eos. Deus celi ipse nos iuuat. et nos serui eiꝰ
sumus. Surgamus et edificemus. Uobis autē
non est pars et iusticia ⁊ memoria in hierusalem.

C. S. Mures turres porte edificantur: inci-
pit eliasib sacerdos magnus: distribuunturqz
uiri iuxta quos edificent. **Capitulum III**

Et surrexit eliasib sacerdos magnus et
fratres eius sacerdotes. et edificaue-
runt portā gregis. Ipsi sanctificaue-
runt eam ⁊ statuerunt ualuas eius. ⁊
usqz ad turrū centum cubitoꝝ sanctificaue-
runt eam usqz ad turrū ananabel. Et iuxta eū
edificauerunt uiri hiericho ⁊ iuxta eos edifica-
uit zachur filius amri. Portā autem pisciuꝰ edi-
ficauerunt filij asnaa. ipsi teterunt eam. et sta-
tuerunt ualuas eius et seras ⁊ uectes. Et iux-
ta eos edificauit marimuth filius uie filij ac-
cus. Et iuxta eum edificauit mosollā filius ba-
rachie filij mesezebel. Et iuxta eum edificauit
sadoch filius baana. Et iuxta eum edificauerunt
thebueni. Optimates autem eoruꝰ non suppo-
suerunt colla sua in opere domini dei sui. Et por-
tam ueterem edificauerunt ioiada filius pba-
sea ⁊ mosollam filius besodia. ipsi teterunt eā
⁊ statuerunt ualuas eius ⁊ seras et uectes. Et
iuxta eos edificauerunt melchias gabaonites
et iadon meronathites uiri de gabaon ⁊ mas-
pha pro duce qui erat in regione trans flumen
Et iuxta eum edificauit ezibel filius araiā au-
rifex. Et iuxta eum edificauit ananias filij ꝑig-
mentarij. ⁊ dimiserunt hierusalem usqz ad mu-
rum platee latioris. Et iuxta eum edificauit ra-
phaia filius abur ꝑnceps uici hierusalem. Et
iuxta eum edificauit iesada filij aromath con-
tra domum suam. Et iuxta eum edificauit ar-
thas filij asebonie. Medias ꝑrez uici edificauit

Neemie qui est Esdre secundus

melchias filius erem et asub filius pbetnoab. et turrum furnorum. Et iuxta eos edificauit sellus filius aloes. princeps medie partis vici hierlm: ipse et filij eius. Et portam vallis edificauit anuz et habitatores zanoe: ipsi edificauerunt eam. et statuerunt valuas eius et seras et vectes: et mille cubitos in muro vsq; ad portam sterqlini. Et portam sterqlini edificauit melchias filius rechab princeps vici bethacharem. Ipse edificauit eam et statuit valuas eius et seras et vectes. Et portam fontis edificauit sellum filius colozai. princeps pagi maspha. Ipse edificauit eam et texit: et statuit valuas eius et seras et vectes: et muros piscine syloe in hortum regis et vsq; ad gradus qui descendunt de ciuitate dauid. Post eum edificauit neemias filius azoboth princeps dimidie partis vici bethsur: vsq; contra sepulchrum dauid. et vsq; ad piscinam q grandis opere constructa est. et vsq; ad domus fortium. Post eum edificauerunt leuite reum filius benni. Post eum edificauit asebias princeps dimidie partis vici ceile in vico suo. Post eum edificauerunt fratres eorum: bechiu filius enebad princeps dimidie partis ceile. Et edificauit iuxta eum azer filius iosue princeps maspha mensuram secundam: contra ascensum firmissimi anguli. Post eum in monte edificauit baruch filius zachai mensuram secundam. ab angulo vsq; ad portam domus eliasib sacerdotis magni. Post eum edificauit merimuth filius vrie filij atthus mensuram secundam a porta domus eliasib donec extenderetur domus eliasib. Et post eum edificauerunt sacerdotes viri de caestribus iordanis. Post eos edificauit beniamin et asub contra domum suam. Et post eos edificauit azarias filius maasie filij ananie contra domum suam. Post eum edificauit benui filius ennada mensuram secundam a domo azarie vsq; ad flexuram. et vsq; ad angulum. Post eum edificauit phalel filius ozi contra flexuram et turrum que eminet de domo regis excelsa id est: in atrio carceris. Post eum phadaia filius feros Nabunnei autem habitabat in ofel vsq; contra portam aquarum ad orientem et turrum que promissonebat. Post eos edificauerunt thecueni mensuram secundam e regione a turre magna et eminenti vsq; ad murum templi. Sursum autem ad portam equarum edificauerunt sacerdotes vnusquisq; contra domum suam. Post eos edificauit seddo filius emmer contra domum suam. Et post eum edificauit semeia filius sechenie custos porte orientalis. Post eum edificauerunt anania filius selemie et anon filius selo sextus: mensuram secundam. Post eum edificauit mesollam filius barachie contra gazophylatium suum. Post eum edificauit melchias filius aurificis vsq; ad domum natbinneorum et scuta vendentium contra portam iudicialem et vsq; ad cenaculum anguli. Et intra cenaculum anguli in porta gregis edificauerunt artifices et negotiatores.

C. L. D. Sanaballath et tobias edificantes

subannabant et prohibere volebant: et moluntur insidias. at illi armati muros edificabant vna manu populus edificat: altera tenet gladium.

Capitulum III
Actum est autem cum audisset sanaballath: quod edificaremus murum iratus est valde. Et motus nimis subinauit iudeos et dixit coram fratribus suis et frequentia samaritanorum. Quid iudei faciunt imbecilles. Num dimittet eos gentes. Num sacrificabunt et complebunt in vna die. Numquid edificare poterunt lapides de aceruis pulueris qui combusti sunt. Sed tobias amanites primus eius ait. Edificet. Si ascenderit vulpes transiet murum eorum lapideum. Et dixit neemias. Audi de noster quia facti sumus despectui. Conuerte opprobrium super caput eorum et da eos in despectionem in terra captiuitatis. Ne operias iniquitatem eorum: et peccatum eorum coram facie tua non deleatur. quia irriserunt edificantes. Itaque edificauimus murum: et coniunximus totum vsq; ad partem dimidiam: et prouocatum est cor populi ad operandum. Factus est autem cum audisset sanaballath et tobias et arabes et ammanite et azotij quod obducta esset cicatrice muri hierusalem: et quod cepissent interrupta concludi: irati sunt nimis. Et congregati sunt omnes pariter ut venirent et pugnarent contra hierusalem: et molirentur insidias. Et orauimus deum nostrum: et posuimus custodes super murum die ac nocte contra eos. Dixit autem iudas. Debilitata est fortitudo portantis: et humus nimis est: et nos non poterimus edificare murum. Et dixerunt hostes nostri. Nesciant et ignoret donec ventamus in medium eorum et interficiamus eos. et cessare faciamus opus. Factum est autem venientibus iudeis qui habitabant iuxta eos: et dicentibus nobis per decem vices ex omnibus locis quibus venerant ad nos: statui in loco post murum per circuitum. populum in ordinem cum gladijs suis et lanceis et arcibus. Et persperatque surrexit: et alio ad optimates et magistratus et ad reliquam partem vulgi. Nolite timere a facie eorum. Domini magni et terribilis memoretur: et pugnet per fratres vestros filios vestros et filios vestros et vxoribus vestris et domibus vestris. Factum est autem cum audissent inimici nostri nunciatum esse nobis dissipauit dens consilius eorum. Et reuersi sumus omnes ad muros vnusquisq; ad opus suum. Et factum est a die illa: media pars iuuenum eorum faciebat opus et media parata erat ad bellum: et lancee et scuta et arcus et lorice et principes post eos in omni domo iuda edificantius muros et portantium onera et imponentium: vna manu sua faciebat opus: et altera tenebat gladium. Edificantium enim vnusquisq; gladio erat accinctus renes. Et edificabant et dangebant buccina iuxta me. Et dixi ad optimates et ad magistratus et ad reliquam partem vulgi. Opus grande est et laboriosum: et nos separati sumus in muro. pcul alter ab altero. In loco quicumque audieritis clamorem tube illuc

b

concurrere ad nos. Deus noster pugnabit pro nobis: et nos ipsi faciamus opus. Et media pars nostrum teneat lanceas ab ascensu aurore donec egrediantur astra. In tempore quoque illo dixi populo. Unusquisque cum puero suo maneat in medio iherusalem: et sint nobis vices per noctem et diem ad operandum. Ego autem et fratres mei et pueri mei et custodes qui erant post me: non deponebamus vestimenta nostra. Unusquisque tantum nudabatur ad baptismum.

Ca. V **¶** Factus est clamor populi et virorum eius magnus aduersus fratres suos iudeos. Et erant qui dicerent. Filii nostri et filie nostre multe sunt nimis.

Accipiamus pro precio eorum frumentum et comedamus et viuamus. Et erant qui dicerent. Agros nostros et vineas et domos nostras apponamus: et accipiamus frumentum in fame. Et alij dicebant. Mutuo sumamus pecunias in tributa regis. Demusque agros nostros et vineas: et nunc sicut carnes fratrum nostrorum: sic carnes nostre sunt: et sicut filij eorum: ita et filij nostri. Ecce nos subiugamus filios nostros et filias nostras in seruitute: et de filiabus nostris sunt famule. nec habemus unde possint redimi: et agros nostros et vineas nostras alij possident. Et iratus sum nimis cum audissem clamorem eorum super verba hec: cogitauitque cor meum. Et increpauit optimates et magistratus. et dixi eis. Usuras ne singuli a fratribus vestris erigatis. Et congregaui aduersum eos conciones magnas et dixi eis. Nos ut scitis redimimus fratres nostros iudeos qui venditi fuerant gentibus super impossibilitatem nostram. Et vos igitur vendite fratres vestros: et redimemus eos. Et siluerunt nec inuenerunt quid responderent. Dixitque ad eos. Non est bona res quam facitis. Quare non in timore dei nostri ambulatis: ne exproberet nobis a gentibus in inimicis nostris. Et ego et fratres mei et pueri mei commodauimus plurimis pecuniam et frumentum. Non repetamus in conuestud. Es alienum concedamus. quod debet nobis. Reddite eis hodie agros suos et vineas suas et oliueta sua et domos suas. Quin potius et centesimam pecunie frumenti vini et olei quam erigere soletis ab eis: date pro illis. Et dixerunt. Reddemus: et ab eis nihil queremus: sicut faciemus ut loqueris. Et vocaui sacerdotes: et ad iurauit eos ut facerent iuxta quod dixeram. Insuper excussi sinum meum et dixi. Sic excutiat deus omnem virum qui non compleuerit verbum istud de domo sua et de laboribus suis. Sic excutiat: et vacuus fiat. Et dixit vniuersa multitudo amen. Et laudauerunt deum. Fecit ergo populus sicut erat dictum. A die autem illa qua preceperat rex mihi ut essem durus in terra iuda ab anno viceesimo usque ad annum tricesimum secundum arripertis regis per annos duodecim ego et fra-

tres mei annonas que ducibus debebant non comedimus. Duces autem primi qui fuerunt ante me grauauerunt populum. et acceperunt ab eis in pane et vino et pecunia quotidie siclos quadraginta. Sed et ministri eorum decesserant populum. Ego autem non feci ita propter timorem dei. Quin potius in opere muri edificauit. et agrum non emi. et officij pueri mei congregati ad opus erant. Iudei quoque et magistratus centum quinquaginta viri. et qui veniebant ad nos de gentibus que in circuitu nostro sunt in mensa mea erant. Parabat autem mihi per dies singulos bos unus arie res sex electi: et ceptis volatilibus. et inter dies decem vina diuersa: et alia multa tribuebam. Insuper et annonas ducatur mei non quasi. Valde enim attenuatus erat populus. Memoro mei deus meus in bonum super omnia que fecit populo huic.

Ca. VI **¶** Actum est autem cum audisset sanaballath et tobias et gosem arabs et ceteri inimici nostri quod edificasset ego murum. et non esset in tempore residua interruptio. usque ad tempus autem illud valuas non posueram in portis. miserunt sanaballath et tobias et gosem arabs ad me dicentes. Veni et percutiamus fedus patris in viculis in capite vno. Ipsi autem cogitabant ut facerent mihi malum. Misit ergo ad eos nuncios dicens. Opus grande ego facio et non possum descendere ne forte negligat cum venero et descendero ad vos. Miserunt autem ad me super verbum hoc per quattuor vices. et rudi eis iuxta sermonem priorem. Et misit ad me sanaballath iuxta verbum prius quanta vice peruerit suus. et epistolam habebat in manu sua scriptam bene modo.

In gentibus auditum est. et gosem dixit: quod tu et iudei cogitetis rebellare. et propterea edifices murum: et leuare velis super eos regem: propter quam causam et prophetas posueris qui predicent de te in iherusalem: dicentes. Rex in iudea est. Auditum est et rex verba hec. Idcirco nunc veni ut ineamus consilium pariter. Et misit ad eos dicens. Non est factum super verba hec que tu loqueris. De corde enim tuo tu componis hec. Des enim hi terrebant nos cogitantes quod cessarent manus nostre ab opere et quiesceremus. Quam ob causam magis confortauimus manus meas. Et ingressus sum domum samarie filij dalai filij methabeel secreto. Qui ait. Tractemus nobiscum in domo dei in medio templi et claudamus portas edis. quia venturi sunt ut interficiant te. et nocte venturi sunt ad occidendum te. Et dixit. Non quicquam similis mei fuit. Et quod ut ego ingredieris templum et viueris. Non ingrediar. Et intellexi quod deus non misisset eum: sed quasi vaticinans locutus esset ad me. et tobias et sanaballath condurissent eum. Acceperat enim precium ut territus facerem et peccarem et haberem malum quod exprobarent mihi. Memoro mei domine pro

1. xij. b

a

b

c

5. v. d

bia et sanaballath: iuxta opera eorum talia. Et et noadie pphete et ceterorum pphetarum qui terre-
 bant me. Compleverunt autem murus vicefimo quon-
 to die mensis elul quinquaginta duobus diebus.
 Factum est ergo cum audissent omnes inimici no-
 stri ut timerent universas gentes que erant in circui-
 tu nostro: et ceciderent intra semetipsos. et sciret
 quod a domino factum est opus hoc. Sed et in diebus
 illis multe optimatum iudeorum epistole mittebantur
 ad tobiam: et a tobiam veniebant ad eos. Multum
 enim erant in iudea habentes iuramentum eius
 quod generatim erat sechenie filii iozei. et iohanna filii
 eius acceperat filiam mosollam filii barachie. Et
 et laudabant eum coram me: verba mea nunciant
 ei. Et tobias mittebat epistolas ut terreret me.
 Et. S. Durata civitate porte clauduntur et
 apponuntur custodes: legis liber census eorum
 qui ascenderant populi babilonie: requiruntur
 habitatores de hierusalim. Et cuncti de sacerdotio
 qui suam genealogiam non inveniunt dantur mu-
 nera in opus. Hucusque refertur sine decreto hi-
 storia neemie.

Ca. VII

Distinctus autem edificatus est murus: et
 posui valvas: et recessi ianitores et
 cantores et levitas. Precepi autem fra-
 tri meo et ananie principi domus de
 hierusalim. Ipse enim quasi vir verax et timens deum plus
 ceteris videbatur. Et dixi eis. Non aperiant por-
 te hierusalim usque ad calorem solis. Quisq; adhuc assis-
 terent: clausa porte sunt et oppillate. Et posui
 custodes de habitatoribus hierusalim: singulos per
 vices suas. et unumquemque contra domum suam.
 Civitas autem erat lata nimis et gradibus et popu-
 lus parvus in medio eius: et non erant domus edi-
 ficate. Deus autem dedit in corde meo et congre-
 gaui optimates et magistratus et vulgus ut re-
 censerem eos. Et inveni librum census eorum qui ascen-
 derant primum: et inventum est scriptum in eo. Isti
 filii provincie qui ascenderunt de captivitate mi-
 grantium quos transtulerat nabuchodonosor rex
 babilonis: et reversi sunt in hierusalim et in iudeam
 unusquisque in civitates suas: qui venerat cum zeroba-
 bel iosue neemias azarias raamias. naamim.
 mardocheus. belsar. mespbarat. beggoai. naui.
 baana. Numerus virorum populi israel. Filii pha-
 ros duo milia centum septuaginta duo. Filii sa-
 phatia trecenti septuaginta duo. Filii area ser-
 centi quinquaginta duo. Filii phetmoab filiorum
 iosue et ioab duo milia octingenti decem et octo
 Filii belai. mille octingenti quinquaginta qua-
 tuor. Filii zethua nongenti quinquaginta quinque. Fi-
 lii zachai. septingenti sexaginta. Filii banui. sex-
 centi quadragesimo octo. Filii bebai. sexcenti vigi-
 ntiocto. Filii azgad. duo milia trecenti viginti
 duo. Filii adoniam. sexcenti sexaginta septem. Filii
 beguai duo milia sexaginta septem. Filii adin
 sexcenti quinquaginta quinque. Filii atber filii ezechie-
 nongentiocto. Filii azem. trecenti vigintiocto.
 Filii besai trecenti viginti quatuor. Filii areph.
 centum duodecim. Filii gabaon. nonaginta quinque
 Filii beiblee et netbupba. centum octoginta octo.

Virii anathot centum vigintiocto. Virii betha-
 moth. quinquaginta duo. Virii cariatbiam cephis
 ra et beroth. septingenti quinquaginta tres. Virii ra-
 ma et nebo. sexcenti viginti unus. Virii mach-
 mas. centum viginti duo. Virii betbel et chai. du-
 centi viginti tres. Virii nebo alterius quinquagi-
 ta duo. Virii belaz alterius. mille ducenti quin-
 quaginta quatuor. Filii arem. trecenti viginti.
 Filii hiericho trecenti quinquaginta quinque. Filii
 lodadin. et ono. septingenti viginti unus. Filii
 senaa. tria milia nongenti triginta. Sacerdotes
 Filii Jdaia in domo iesua. nongenti septuas-
 ginta tres. Filii emmer. mille quinquaginta
 duo. Filii phessur. mille ducenti quadragesimo
 septem. Filii are. mille decem et septem. Levi-
 te. Filii iosue et cedmibel filiorum odute. septuagi-
 ta quatuor. Cantores. Filii asaph. centum qua-
 draginta octo. Ianitores. Filii sellu. filii atber
 filii thelmon. filii accub. filii atbita. filii sobai.
 centum triginta octo. Natbimeci. Filii soa. filii
 asupha. filii thebaoth. filii ceros. filii siao. filii
 fadon filii lebana. filii azaba filii celmon. filii
 anan. filii geddel. filii gaer. filii raata. filii rasin
 filii nechoda. filii iezem. filii aza. filii phasea. fi-
 lii besai. filii munim. filii nephusim. filii becbue
 filii acupha. filii azur. filii bessuth. filii maيدا.
 filii arsa. filii berchos. filii zizara. filii tbema. fi-
 lii nafia. filii atupha. filii servorum salomonis
 filii sothai. filii sopberech. filii pberuda. filii ia-
 bala. filii dercon. filii fedel. filii saphara. filii a-
 cbil. filii phocereth qui erat ortus ex asoaim fi-
 lio ammoo. Omnes natbimeci et filii servorum
 salomonis. trecenti nonaginta duo. Hi sunt au-
 tem qui ascenderunt de thelmala. thelarfa che-
 rub. adon: et emmer. et non potuerunt indicare
 domum patrum suorum. et semen suum. vtrumque
 israel essent. Filii dalacia. filii tobias. filii necho-
 da sexcenti quadragesimo duo. Et de sacerdotibus
 filii iobia. filii accos. filii berzella. qui ac-
 cepit de filiabus berzella galaaditidis uxorem
 et vocatus est nomine eorum. Hi quiesierunt. scri-
 pturam suam incensu et non inveniunt. et cie-
 cti sunt de sacerdotio. Dixitque atbersatba eis
 ut non manducarent de sanctis sanctorum: do-
 nec stare sacerdos doctus et eruditus. Om-
 nis multitudo quasi vir unus. quadragesimo
 milia sexcenti sexaginta: absque servis et ancillis
 eorum. qui erant septem milia trecenti trigin-
 ta septem: et inter eos cantores et cantatrices
 ducente. Equi eorum sexcenti triginta septem
 muli eorum ducenti quadragesimo quinque. ca-
 meli eorum quadringenti triginta quinque. asini
 sex milia septingenti viginti. Hucusque refer-
 tur quid in commentario scriptum fuerit. Et in
 neemie historia teritur. Nonnulli autem de prin-
 cipibus familiarum dederunt in opus. Atber-
 satba dedit in thesaurum. auri drachmas mil-
 le: phialas quinquaginta. tunicas sacerdotales
 quingentas triginta. Et de principibus familiarum
 dederunt in thesaurum operis: auri drachmas
 viginti milia: et argenti minas duo milia duce-

tas. Et quod dedit reliquis populus: auri drachmas viginti milia. et argenti minas duo milia et tunicas sacerdotales sexagintaseptem. Habuerunt autem sacerdotes et leuite et ianitores et cantores et reliquum vulgus et nathiniei. et omnis israel in ciuitatibus suis.

C. S. Congregatur populus in hierusalem. Esdras stat super gradum ligneum: et leuitis imperantibus silentium apertum et distincte legit populo legem dei. Afferunt populi de monte frondes: et celebrant tabernaculorum festum. **Ca. VIII**

Quoniam venerat mensis septimus. Filii autem israel erant in ciuitatibus suis. Congregatusque omnis populus quasi vir unus ad plateam que est ante portam aquarum. et dixerunt esdre scribe ut afferret librum legis moysi: quos preceperat dominus israeli. Attulit ergo esdras sacerdos legem coram multitudine virorum et mulierum. cunctisque qui poterant intelligere in die prima mensis septimi. Et legit in eo aperte in platea que erat ante portam aquarum de mane usque ad mediam diem in conspectu virorum et mulierum et sapientium. Et aures omnis populi erant erecte ad librum. Stetit autem esdras scriba super gradum ligneum quem fecerat ad loquendum: et steterunt iuxta eum: mathania et senia et ania et vria et belchia et maasia ad dexteram eius: et ad sinistram phadaia misabel et mechia et asu et aseph dana zacharia et mosollam. Et aperuit esdras librum coram omni populo. Super uniuersum quippe populum eminebat. Et cum aperuisset eum stetit omnis populus. Et benedixit esdras domino deo voce magna. Et respondit omnis populus: amen: amen. eleuans manus suas. Et incuruati sunt et adorauerunt dominum patrem in terram. Porro iesue et baani et serabi. iam. accub. septu. odia. maasia. celita. azarias. iozabet. anani. phalasia. leuite filium faciebant in populo ad audiendam legem. Populus autem stabat in gradu suo. Et legerunt in libro legis dei distincte et aperte ad intelligendum et intellexerunt cum legeretur. Dixit autem neemias. ipse est atbersatha et esdras sacerdos et scriba et leuite interpretantes uniuerso populo. Dies sanctificatus est domino deo nostro. Nolite lugere et nolite flere. Stabat enim omnis populus cum audiret verba legis. Et dixit eis. Ite comedite pingua et bibite mulsum et mitte partes eis qui non preparauerunt sibi: quia sanctus dies domini est et nolite contristari. Banius enim domini est fortitudo nostra. Leuite autem silentium faciebant in omni populo dicentes. Tacete quia dies sanctus est. et nolite dolere. Habuit itaque omnis populus ut comederet et biberet et mitteret partes et faceret leticiam magnam quia intellexerat verba que docuerat eos. Et in die secundo congregati sunt principes familiarum uniuersi populi sacerdotes et leuite ad esdras scribam ut interpretaret eis verba legis. Et inuenerunt scriptum in lege preceptum se dominum in manu moysi ut habitent filii israel in

tabernaculis in die solenni mense septimo. et ut predicent et diuulgent vocem in uniuersis urbibus suis et in hierusalem dicentes. Egredimini in montem. et afferte frondes oliue. et frondes ligni pulcherrimi. frondes myrti et ramos palmarum et frondes ligni nemorosi ut fiat tabernacula sicut scriptum est. Et egressus est omnis populus et attulerunt. Feceruntque sibi tabernacula unusquisque in domo suo et in atrijs suis et in atrijs domus dei. et in platea porte aquarum et in platea porte ephraim. Fecit ergo uniuersa ecclesia eorum qui redierant de captiuitate tabernacula. et habitauerunt in tabernaculis. Non enim fecerant ea diebus iosue filii nuntialia filii israel usque ad diem illum. Et fuit leticia magna nimis. Legit autem in libro legis dei per singulos a die primo usque ad diem nouissimum. et fecerunt solennitatem septem diebus et in die octauo collectam iuxta ritum.

C. S. De penitentia populi alienigene viros et filii abiciuntur. Esdras narrat domini beneficia et peccata principum commemorat. fedus percipiunt cum domino tam populus quam esdras. **Ca. IX**

In die autem vicefimo quarto mensis huius conuenerunt filii israel in seimio et in saccis et humis super eos. Et separatum est semen filiorum israel ab omni filio alienigena. et steterunt et confitebantur peccata sua et iniquitates patrum suorum. Et consurrexerunt ad standum. et legerunt in volumine legis domini dei sui quater in die et quater in nocte confitebantur. et adorabant dominum deum suum. Surrexerunt autem super gradum leuitarum iosue et bani. et cedmibel. remmi. sabani. abani. sarebias. bani. et thanai. et clamauerunt voce magna ad dominum deum suum. Et dixerunt leuite iosue et cedmibel. boni. asebia. serebia. arebia. odia. sebna. fataia. Surgite Benedicite domino deo nostro ab eterno usque in eternum. Et benedicat nomen glorie tue excelso in omni benedictione: et laude. Et dixit esdras. Tu ipse domine solus: tu fecisti celum et celum celorum: et omnes exercituum eorum: terram et uniuersa que in ea sunt. maria et omnia que in eis sunt. Et tu uiuificas omnia hec: et exercitus celi te adorat. Tu ipse domine deus qui elegisti abraham et eduxisti eum de igne chaldeorum et posuisti nomen eius abraham. et inuenisti cor eius fidele coram te: et percussisti eum eo fedus ut dares ei terram chanaan et dei euebi et ammorei et pherezei et iebusei et geregesei: ut dares semini ei. Et implesti verba tua quoniam iustus es. Et vidisti afflictionem patrum nostrorum in egypto. clamoremque eorum audisti super mare rubrum: et dedisti signa atque portenta in pharaone et in uniuersis seruis eius et in omni populo terre illius. Cognouisti enim quia superbe egerat contra eos et fecisti tibi nomen: sicut et in hac die. Et mare diuisisti ante eos. et transferunt per medium maris in sicco. Persecutores autem eorum percussisti in et fun-

D

A

B
Bene. xi. g.

Exod. iij. b

Exod. xxiij. c
 dum quasi lapidem in aquas validas. et in colūna nubis ductor eorum fuisti per diem. et in colūna ignis per noctē. ut appareret eis via per quā ingrediebant. Ad montē quoque synai descēdisti et locutus es cū eis de celo. et dedisti eis iudicia recta et legem veritatis cerimonias et p̄cepta bona. Et sabbatum sanctificatū tuū ostendisti eis. et mandata et cerimonias et legē p̄cepisti eis in manu moyfi serui tui. Panē quoque de celo dedisti eis in fame eorum: et aquas de petra eduxisti eis sitientibus. Et dixisti eis ut ingrederent et possiderent terrā super quam leuasti manū tuā ut traderes eis. Ipsi vero et patres nostri superbe egerunt et indurauerunt ceruices suas. et non audierunt mandata tua. et noluerunt audire. et non sunt recordati mirabilium tuorum que feceras eis. Et indurauerunt ceruices suas. et dederunt caput ut conuerterent ad seruitutē suā quasi per contēdēs. Tu autem deus propitius clemens et misericors longanimis et multe miserationis non dereliquisti eos. Et quidem cum fecissent sibi vitulum conflabilem et dixissent. Iste est deus tuus qui eduxit te de egypto feceruntque blasphemias magnas: tu autē in misericordijs tuis multis nō dimisisti eos in deserto. Colūna nubis non recessit ab eis per diem ut duceret eos in viam. et colūna ignis per noctes ut ostenderet eis iter per quod ingrederent. Et spiritū tuum bonum dedisti qui doceret eos: et māna tuum non prohibuisti ab ore eorum: et aquā dedisti eis in siti. Quadraginta annis pauisti eos in deserto. nihilque eis defuit. Vestimenta eorum nō inueterauerunt. et pedes eos nō sunt attriti. Et dedisti eis regna et populos: et partitus es eis sortēs. Et possederunt terrā seon: et terram regis esebou: et terram og regis basan. Et multiplicasti filios eorum sicut stellas celi: et adduxisti eos ad terram de qua dixeras patribus eorum ut ingrederent et possiderent. Et venerunt filij et possederunt terram. Et humiliasti coras eis habitatores terre chananeos: et dedisti eos in manu eorum. et reges eorum et populos terre ut facerent eis sicut placebat illis. Exerunt itaque urbes munitas et humū pingue et possederunt domos plenas cunctis bonis. cisternas ab eis fabricatas. vineas et oliueta et ligna pomifera multa. Et comederunt et saturati sunt: et impinguati sunt. et abundauerunt delitijs in bonitate tua magna. Prouocauerunt autem te ad iracundiam et recesserunt a te: et proiecerunt legem tuā post terga sua. Et p̄betas tuos occiderunt qui contestabant eos ut reuerterent ad te: feceruntque blasphemias grandes. Et dedisti eos in manu hostium suorum. et affixerunt eos. Et in tempore tribulationis sue clamauerunt ad te: et tu de celo audisti. et secundum miserationes tuas multas dedisti eis saluatores. qui saluarent eos de manu hostium suorum. Quoniam requeuissent reuersi sunt ut facerent malū in conspectu tuo: et dereliquisti eos in manu inimicorum

corum suorum et possederunt eos. Conuersique sunt et clamauerunt ad te. Tu autē de celo et audisti et liberasti eos in misericordijs tuis multis temporibus. et contestatus es eos ut reuerterent ad legem tuam. Ipsi vero superbe egerunt et non audierunt mandata tua: et in iudicijs tuis peccauerunt que faciet homo et uiuet in eis. Et dederunt bumerū recedentē et ceruicem suam indurauerunt nec audierunt. Et protraxisti super eos annos multos et contestatus es eos in spiritu tuo per manū p̄betarū tuorum et nō audierunt et tradidisti eos in manū populorum terrarū. In misericordijs autē tuis plurimis non fecisti eos in cōsumptionem nec dereliquisti eos: quoniam deus miserationū et clemens es tu. Nūc itaque deus noster. magne fortis et terribilis. custodiens pactum et misericordiam. ne auertas a facie tua omnē laborem quē inuenit nos reges n̄ros: principes nostros: et sacerdotes n̄ros et p̄bas n̄ros: et oēs pplm tuū a diebus regis assur vsque in diem hanc. Et tu iustus es in omnibus que uenerunt super nos quia ueritatē fecisti nobis. nos autē impie egimus. Reges nostri. principes nostri. sacerdotes nostri. et patres nostri. non fecerunt leges tuas: et non attenderunt mandata tua et testimonia tua que testificatus es in eis. Et ipsi in regnis suis bonis et in bonitate tua multa quā dederas eis et in terra latissima et pingui quā tradideras in conspectu eorum. non reuerterunt tibi. nec reuersi sunt a studijs suis pessimis. Ecce nos ipsi bodie serui sumus: et terra quam dedisti patribus nostris ut comederent panē eius. et que bona sunt eius. et nos ipsi serui sumus in ea. Et fruges eius multiplicantur regibus quos posuisti super nos p̄pter peccata nostra et corporibus nostris dñant. et iumentis nostris secundum uoluntatē suam. et in tribulatione magna sumus. Super omnibus ergo his nos ipsi percutimus sedes et scribimus. et signat principes nostri leuite nostri et sacerdotes n̄ri.

¶ L. S. De signatoribus federis ad dñi statu erunt de oblationibus faciendis. offerunt primitie dantur decime de terris de operibus. X

Signatores autē fuerunt: necmias athersatba filius achelai. et sedecbias saraías azariás. bieremias. p̄bessur a marias melcbias. accus sebenia. mel luc. maaren. merimutb. obdías. daniel. ḡrbon baruch. mosollam. abia. miamin. mazia. belga. semeia. bī sacerdotes. Porro leuite. Josue filius azarie. bennut. de filijs enadad. cedmibel et fratres eorum sebenia. odenia. celita p̄balaia. anā. mīcha roob assebia zachur. serebia. sabania. o dia. banī. baninu. Capita populi ferof. p̄betmo ab. elam. zethu. banī bonni. azgad. bebaí. adonai. beggoai. adin atber. ezechia. azur. odenia asū. besai. aretb. anarbot. nebai. mechp̄bia. mosollā. azir. mesizabel. sadoch. ieddua. feltbia. anā ania. osee. anania. asub. aloes. p̄baleam. sobech reum. asebna. madfia. etbaia. banan. anan mel

B Iud. arā. baana. et reliqui de populo. Sacerdotes leuitice ianitores et cantores natbinnei. et omnes qui se separauerunt de populis terrarum ad legem dei. uxores eorum: filii eorum. et filie eorum omnes qui poterant sapere spondentes pro fratribus suis optimates eorum et qui veniebant ad pollicendum et iurandum ut ambularent in lege domini quam dederat in manu moysi serui sui ut facerent et custodierent uniuersa mandata domini dei nostri et iudicia eius et ceremonias eius et ut non daremus filias nostras populo terre. et filias eorum non acciperemus filiis nostris. Populi quoque terre que important uenalia et omnia ad usum per diem sabbati ut vendant: non accipimus ab eis in sabbato et in die sanctificato.

E Et dimittentur annu septimum et exactione uniuerse manus. Et statuemus super nos precepta ut demus tertiam partem fidei pro annu ad opus domus dei nostri ad panes. propositionis. et ad sacrificium sempiternu et in holocaustis sempiternum in sabbatis: in kalendis: in solentatibus et in sanctificationis pro peccato ut exoretur pro israel et in omnem usum domus dei nostri. Hortes ergo misimus super oblatione lignorum inter sacerdotes leuitas et populum ut inferrentur in domu dei nostri pro domos patrum nostrorum per tempora a temporibus anni usque ad annu ut arderet super altare domini dei nostri. sicut scriptum est in lege moysi. Et ut offerremus primitiuam terrae nostrae: et primitiuam uniuersi fructus omnis ligni. ab anno in annu in domo domini. et primitiuam filiorum nostrorum et pecorum nostrorum sicut scriptu est in lege: et primitiuam bouum nostrorum et ouium nostrarum ut offerent in domo dei nostri sacerdotibus qui ministrant in domo dei nostri. Et primitias ciborum nostrorum et libaminu nostrorum et poma omnis ligni: vindemie quoque et olei afferremus sacerdotibus ad gazophilatium dei nostri: et decimas partem terre nostrae leuitis. Ipsi leuite decimas accipient et oibus ciuitatibus operu nostrorum. Erunt autem sacerdos filius aaron cum leuitis in decimis leuitarum. et leuite offerent decimam partem decime suae in domo dei nostri ad gazophilatium in domo thesauri. Ad gazophilatium enim deportabunt filii israel et filii leui primitias frumenti et uini et olei. et ibi erunt uasa domini sanctificata. et sacerdotes et cantores et ianitores et ministri. et non dimittemus domu dei nostri.

E. S. Decima pars populi tollitur ad habitandum in bierusalem. quodam spore offerunt. noianf qui habitauerunt in bierusalem et in ciuitatibus iuda. **Ca. XI**

Habitauerunt autem principes populi in bierusalem. Reliquia uero plebs misit sortem ut tollerent unam partem de decem que habitaturi essent in bierusalem ciuitate sancta: nouem uero partes in ciuitatibus. Bndixit autem populus oibus uiris qui se spore obtulerant ut habitarent in bierusalem. Ibi sunt itaque principes puincie qui habitauerunt in bierusalem et in ciuitatibus iuda. Habitauerunt autem unusquisque in possessione sua in urbibus suis israel. sacerdotes: leuite

te natbinnei: et filii seruorum salomonis. Et in bierusalem habitauerunt de filiis iuda et de filiis beniamin. De filiis iuda athaias filius aziam: filii zacharie: filii amarie: filii saphatie: filii malabel. De filiis pbaresbismaafia: filii baruch filius colozā filii azia: filius adata: filii ioarib filius zacharie: filii filonites. Omnes uero filii pbares qui habitauerunt in bierusalem: quadringentis erant gintanouem uiri fortes. Ibi sunt autem filii beniamin. Sellum filii mosollā: filii ioed: filii pbadā: filii colāia: filius massa: filii etbeel: filii esaia. Et post eum gebbai: sellai: nonaginti uiginti octo. Et iobel filius zechri propositus eorum: et tudas filius sennua super ciuitate secundus. Et de sacerdotibus idāia: filius ioarib: iachin. saraia filius belchie: filii mosollā: filius sadoch: filius meraiotb: filius achitob: principes domus dei et fratres eorum facientes opera templi: octingenti uiginti duo. Et adata filii ieroam: filius pbeleia. filius amsi: filii zacharie: filius pbestur: filius melchie. et fratres eius principes patrum. ducenti quadraginta duo. Et amasai filii azribel: filius azi: filii mosollamoth: filius emmer et fratres eorum potentes nimis: centum uiginti octo: et propositus eorum zabdibel filii potentium. Et de leuitis: sebenia filius asoph: filii azarica: filius asabia: filius bonni: et sabbatbai. et iosabeth super omnia opera que erant forissecus in domo dei a principibus leuitarum. Et mathania filius micha filius zebedei: filii asaph princeps ad laudandum et ad confitendum in oratione: et becherias secundus de fratribus eius. et abda filius samuba: filius galal: filius iditbun. Omnes leuite in ciuitate sancta. ducenti octoginta quattuor. Et ianitores: accub: telmon et fratres eorum qui custodiebant ostia: centum septuaginta duo. Et reliqui ex israel sacerdotes et leuite in uniuersis ciuitatibus iuda: unusquisque in possessione sua et natbinnei qui habitabant in ofel: et syaba et gaspba de natbinneis. Et episcopus leuitarum in bierusalem azi filii baani: filius asabie: filius mathanie: filius micbe. De filiis asaph. cantores in ministerio domus dei. Preceptum quippe regis super eos erat et ordo in cantoribus per dies singulos: et fataia filius mesezebel de filiis zara filii iuda in manu regis iuxta omne orbem populi. et in domibus per omnes regiones eorum. De filiis iuda habitauerunt in cariatharbe. et in filiabus eius: et in dibon et in filiabus eius et in capseel et in uiculis eius: et in iesue. et in molada. et in bethpbalet et in asersual: et in bersabee: et in filiabus eius: et in sicelech et in mochona et in filiabus eius: et in remon. et in sara. et in ierimoth. zonoa. odollam et in uillis earum: lachis et in regionibus eius azecha et in filiabus eius. Et manserunt in bersabee usque ad uallem bennō. Filii autem beniamin ageba mechmas et bai et bethel et filiabus eius: anathor: nob. anana. asor. rama. gethai. madid. seboim. neballath. et ono ualle artif. cum: et de leuitis.

Neemie qui est Esdre secundus

portiones iude et beniamin.

C. L. S. Recensent sacerdotes et leuite qui uenerunt cum zorobabel. dedicatur murus ciuitatis populo in hierusalem congregato. recensentur custodes thesaurorum ad oblationem victorum. **XII**

H sunt autem sacerdotes et leuite qui ascenderunt cum zorobabel filio sala-
thiel. Josue: saraias: hieremias: esdras
amarias: melluch: acbus: sebenias:
reui: merimuth: addo: genthon: abia: miamin:
madia: belga: semeia: et ioarib: et idaia: sellum
amoch: elceia: adaia. Isti principes sacerdotum
et fratres eorum in diebus josue. Porro leuite
jesua: bennui: cedmibel: sarabia. iuda mathani-
as. super hymnos ipsi et fratres eorum et bec-
becia. atque ethani et fratres eorum unusquisque
in officio suo. Josue autem genuit ioachim. et
ioachim genuit eliasib. et eliasib genuit ioiada
et ioiada genuit ionatban. et ionatban genuit
sedda. In diebus autem ioachim erant sacerdo-
tes et principes familiarum saraias. maarie. bie-
remie. ananie. esdre. mosollam. amarie. ioban-
na. milico. ionatban. sebenie. iosep. aram. edna
maraioth. elci. adaias. zacharie. genthon. mosol-
lam. abie. zeduri. miamin. et moadie. feltbi. bel-
ge. sammua. semeie. ioatban. ioarib. mathanai
iodaias. azzai. sellaias. celaias. mochober. elchie. ase-
bie. idaias. natbanabel. Leuite in diebus eliasib
et ioiada et iona. et sedboa scripti principes fa-
miliarum et sacerdotes in regno darii pse. Fi-
lij leui principes familiarum scripti in libro
chorum dierum: et usque ad dies ionatban filij
eliasib. Et principes leuitarum asebia. serebia.
et iesue filius cedmibel et fratres eorum per-
ces suas ut laudarent et confiterentur iuxta pre-
ceptum dauid uiri dei. et obseruarent eque per-
ordinem. Mathania et becbecia et obedias mo-
sollas thelmon accub. custodes portarum et vesti-
bulorum ante portas. Hi in diebus ioachim filij
josue. filij iosedech. et in diebus neemie ducis
et esdre sacerdotis scribes. In dedicatione au-
tem muri hierusalem requisierunt leuitas de omni-
bus locis suis. ut adducerent eos in hierusalem
et facerent dedicationem. et leticiam in actione gra-
tiarum et cantico. et in cymbalis psalterijs et ci-
tharis. Congregati sunt autem filij cantorum
et de campestribus circa hierusalem et de vil-
lis netuphati. et de domo galgal. et de regionibus
geba et asmaueth. quoniam villas edifica-
uerunt sibi cantores in circuitu hierusalem. Et
mundati sunt sacerdotes et leuite et mundaue-
runt populum et portas et murum. Ascendere au-
tem feci principes iuda super murum et statui
duos choros laudantium magnos. Et ierunt ad
dexteram super murum ad portam sterquilinam. Et
fuit post eos osaias. et media pars principum iu-
da et azarias. esdra. et mosollas. iuda et benia-
min. et semeia. et hieremia. Et de filiis sacerdo-
tum in tubis zacharias filius ionatban. filius se-
meie. filius mathanie. filius micbaie. filius ze-
chur. filius asaph. et fratres eius semeia et azarel

malalai. galalai. maai. natbanael et iuda et ana-
nai. in uasis cantici dauid uiri dei et esdras scri-
ba asse eos in porta fontis. Et contra eos ascen-
derunt in gradibus ciuitatis dauid in ascensu
muri super domum dauid et usque ad portam aqua-
rum ad orientem. Et chorus secundus gratias re-
ferentium ibat et aduerso: et ego post eum et me-
dia pars populi super murum et super turrum furno-
rum et usque ad murum latissimum: et super portam
epbraim: et super portam antiquam: et super portam
piscium et turrum ananabel. et turrum emath. et
usque ad portam gregis. et steterunt in porta custo-
die. Steteruntque duo chori laudantium in domo dei
et ego et dimidia pars magistratum meum. Et sa-
cerdotes eliabim. maasia. miamin. micbea. eli-
oenai. zacharia. et anania in tubis et maasia et
semeia et eleazar et azi et iobannas et melchia
et elan et ezer. Et clare cecinerunt cantores: et
iesraias prepositus. Et immolauerunt in die illa
victimas magnas et letati sunt. Deus enim letis-
ficauerat eos leticia magna. Sed et uxores eo-
rum et liberi gauisi sunt. et audita est leticia il-
la hierusalem paucis. Recensuerunt quoque in die
illa uiros super gazophylatiam thesauri. ad liba-
mina et ad primitias et ad decimas ut introfer-
rent per eos principes ciuitatis in decore gratia-
tiarum actiones sacerdotes et leuitas. quia letifica-
tus est iuda in sacerdotibus et leuitis assistantibus.
Et custodierunt obseruationem dei sui. et ob-
seruationem expiationis et cantores et ianito-
res iuxta preceptum dauid et salomonis filij eius:
quia in diebus dauid et asaph ab etordio erant
principes constituti cantorum in carmine laudan-
tium et confitentium deo. Et omnis israel in diebus
zorobabel et in diebus neemie dabant partes ca-
toribus et ianitoribus per dies singulos et san-
ctificabant leuitas: et leuite sanctificabant filios
os aaron.

C. L. S. Deuteronomium legis separant a hierusalem alienigene. sacerdotum partes et leuitarum ponuntur in gazophylatium domus domini. de basis tobie que esdras precepit extra gazophylatium ministris templi reddunt partes. **Cap. XIII**

In die autem illo lectum est in volumine moysi audiente populo. Et inuentum est scriptum in eo quod non debeant introire ammonites et moabites in ecclesiam dei usque in eternum eo quod non occurrerint filiis israel cum pane et aqua et conduxerunt aduersum eos balaam ad maledicendum eis et conuertit deus non ster maledictionem in benedictionem. Factum est autem cum audisset legem. separauerunt omnem alienigenam ab israel. et super hoc erat eliasib sacerdos qui fuerat prepositus in gazophylatium domus dei nostri. et primus tobie. Fecit ergo sibi gazophylatium grande et ibi erant ante eum reponentes munera et thuris et uasa et decimam frumenti uini et olei. partes leuitarum et cantorum et ianitorum et primitias sacerdotales. In omnibus autem his non fuit in hierusalem. quia in anno tricesimo secundo artaxerxis regis babilonis ueni ad regem. Et in his

ne dierum rogavi regem et veni in hierusalem
 Et intellexi malum quod fecerat beliasib tobie
 ut faceret ei thesaurum in vestibulis domus dei. et
 malum mihi visum est valde. Et profeci vasa do-
 mus tobie foras de gazophylatio. preceptis et
 emundaverunt gazophylatium. Et reuli ibi va-
 sa domus dei sacrificium et thubus. Et cognovi quod
 partes leuitarum non fuissent date. et fugisset
 unusquisque in regionem suam de leuitis et can-
 toribus et de his qui ministrabant et egi cau-
 sam adversum magistratus et dixi. Quare des-
 reliquimus domum dei? Et congregavi eos et
 feci stare in stationibus suis. Et omnis iuda ap-
 portabat decimam frumenti: vini et olei in hor-
 rea. Et constitui super horrea selemiam sacer-
 dotem. et sadoch scribam: et sadasam de leuitis
 et iuxta eos anan filium zachur. filium matha-
 nie. quoniam fides comprobati sunt. et ipsis cre-
 dite super partes fratrum suorum. Memento mei
 deus meus pro hoc. et ne deleas miserationes
 meas quas feci in domo dei mei et in ceremo-
 niis eius. In diebus illis vidi in iuda calcan-
 tes rotularia in sabbato portantes acervos et
 onerantes super asinos vinum et vias. et ficus
 et officium onus et inferentes in hierusalem die sab-
 bati. Et contestatus sum eos ut in die qua ven-
 dere liceret venderent. Et thyrin habitauerunt
 in ea. inferentes pisces et omnia venalia. Et ven-
 debant in sabbatis filii iuda et hierusalem. Et
 obiurgavi optimates iuda et dixi eis. Que est
 hec res mala quam vos facitis et prophanatis
 diem sabbati. Numquid non hec fecerunt patres
 nostri et adduxit deus noster super nos omne
 malum hoc et super civitatem hanc. Et vos ad-
 ditis iracundiam super israel. violando sabbatum
 Factum est autem cum quiescissent porte hie-
 rusalem die sabbati: dixi. et clausurunt ianuas
 et precepi ut non aperirent eas usque post sabba-
 tum. Et de pueris meis constitui super portas
 ut nullus inferret onus die sabbati. Et manse-
 runt negotiatores et vendentes universa venalia
 foris hirs semel et bis et prestatum sum eos et di-
 xi eis. Quare manetis et adverso muri. Si se-
 cundo hoc feceritis manum mittam in vos. Itaque et te-
 pore illo non venerunt in sabbato. Dixitque leuitis
 ut mudarentur et venirent ad custodiendas portas
 et sanctificandum diem sabbati. Et pro hoc quod memoro
 mei deus et pro peccato mihi super multitudinem miserationum
 tuarum. Sed et in diebus illis vidi iudeos ducetes uxores
 azoticas. ammoniticas et moabiticas. Et
 filii eorum ex media parte loquebantur azorice et nesci-
 ebant loqui iudaice. et loquebantur iuxta linguam
 populi et populi. Et obiurgavi eos et maledixi. Et ce-
 cidit et eis viros et decalcavit eos: et adiuravi in
 deo ut non darent filias suas filiis eorum et non ac-
 ciperent de filiabus eorum filios suos et sibi me
 ipsis dicens. Numquid non in huiusmodi re pec-
 cavit salomō rex israel? Et certe in gentibus mul-
 tis non erat res filis eius. et dilectus deo suo erat
 et posuit eum deus regem super omnem israel. Et ipsi
 sunt duxerunt ad partem mulieres alienigenas. Numquid

et nos inobedientes faciemus omne malum gratia
 de hoc: ut peraricemur in deo nostro. et ducamus
 uxores peregrinas. De filiis autem iofada filii es-
 lasib sacerdotis magni. gener erat sanaballa
 th bozonitis quem fugavi a me. Recordare domine
 deus meus adversum eos qui polluunt sacerdo-
 tium. iusque sacerdotale et leuiticum. Ergitur mun-
 davi eos ab omnibus alienigenis. et constitui ordi-
 nes sacerdotum et leuitarum unumquemque in mi-
 nisterio suo: et in oblatione lignorum in temporibus
 constitutis et in primitiis. Memento mei
 deus meus in bonum. Amen.

5.v.d.7.5.e.

¶ Explicit liber Neemie. ¶ In-
 cipit liber Esdre tertius.

¶ E. S. Quomodo iofias celebras pascha. de-
 dit populo oves et agnos. moris iofias et con-
 stituitur hieremias filius eius pro eo quem ama-
 vit rex egypti constituens fratrem eius ioachim
 pro eo. de transmigracione babilonis. de sede
 cbia. et destructione hierusalem.

¶ La. I

Fecit iofias pa-
 sca in hierosolymis domino et im-
 molavit pascha quarta decima lu-
 na primi mensis statuens sacer-
 dotes pro vicibus diebus stolis am-
 ctos in templo domini. Et dixit

H
 in re. xxij. e
 ii. pa. xxxv. a

leuitis sacris servis israel. ut sanctificarent se
 domino in positione sancte arce domini in domo quam
 edificavit salomō filius david rex. Non erit vobis
 tollere super humeros eam. Et nunc deservite domino
 vestro. et curam agite gentis illius israel ex pre-
 sentibus pagis et tribus vestras. secundum scripturas david
 regis israel. et secundum magnificentiam salomonis fi-
 lii eius. omnis in templo. et secundum particulam principa-
 tus paternarum vestrarum que stant in conspectu fra-
 trum filiorum israel. Immolate pascha et sacri-
 ficia pascite fratribus vestris. et facite secundum precep-
 tum domini quod datum est moysi. Et donavit iofias
 in plebem quam inuenta est. ovium agnorum et hedorum
 et caprarum triginta milia: vitulos tria milia. hec
 de regalibus data sunt secundum permissionem populo
 et sacerdotibus in pascha. oves numero duo milia
 lina. ac vituli centum. Et sechonias et semeias
 et nathanabel fratres. et asabias et oziel et co-
 raba in pascha: oves quinque milia. vitulos quin-
 gentos. Et hec cum fierent eleganter: steterunt
 sacerdotes et leuite habentes asyma pro
 tribus. Et secundum presertim principatus patrum in con-
 spectu populi offerebant domino secundum ea que in li-
 bro moysi scripta sunt. Et assauerunt pascha igni
 prout oportebat: et hostias coperunt in emolis
 et in ollis cum benivolentia. Et attulerunt om-
 nibus qui erant et plebe. et post hec paraverunt
 sibi et sacerdotibus. Sacerdotes enim offerebant
 adipem usque dum finita esset hora et leuite pa-
 raverunt sibi et fratribus suis filiis aaron. Et sa-
 crificatores filii asa ob erant pro ordine secundum pres-
 rti

B

ceptus dauid. Et asaph et zacharias et seddim⁹ qui erat a rege: et ostiarii per singulas ianuas. ita ut non paricaretur vnusquisque suaz. Fratres enim illoz parauerunt illis. Et consummata sunt que pertinebant ad sacrificium domini. In illa die egerunt pascha. et offerebant hostias super domini sacrificium secundum preceptum regis iosie. Et egerunt filii israel qui inuenti sunt in tempore illo pasche. et diem festi azymoz per dies septem. Et non est celebratum pascha tale israel a temporibus samuel prophete. Et omnes reges israel non celebrauerunt tale pascha quale egit iosias et sacerdotes et leuite et iudei et omnes israel: qui inuenti sunt in commoratione hierosolymis. Octauo decimo anno regnante iosia celebratum est pascha. Et directa sunt opera iosie in conspectu domini sui in corde pleno metuentia et que circa illum quidem conscripta sunt in pristinis temporibus de eis qui peccauerunt quibus irreligiosi fuerunt in domino pro omni gente. et qui non quesierunt verba domini super israel. Et post omnem actum hunc iosie ascendit pharao rex egypti veniens in charis ab itinere super euf raten et exiit in obuiam illius iosias. Et misit rex egypti ad iosiam: dicens. Quid mihi et tibi est rex iude? Non sum missus a domino ut pugnem contra te. Super euf raten enim bellum meum est. Festinans descende. Et non est reuersus iosias super currum: sed expugnare eum conabatur. non attendens verbum prophete et ore domini sed constituit ad eum bellum in campo mageddo. Et descenderunt principes ad regem iosias. Et dixit rex pueris suis. Amouete me a prelio. infirmatus sum enim valde. Et statim amouerunt eum pueri ipsius de acie. Et ascendit super currum secundarius suum: et puenit hierosolymam vita functus est: et sepultus est in paterno sepulcro. Et in tota iudea lugebant iosiam. et qui presidebant cum vxoribus lametabant eum usque in hunc diem. Et datum est hoc fieri semper in omne genu israel. Hec autem prescripta sunt in libro bystoziarum regum iude. et singula gesta actus iosie et eius gloria: et intellectus eius in lege domini. queque gesta sunt ab eo. et que non scripta sunt in libro regum israel et iude. Et assumptes qui erant ex gente sechonias filium iosie. constituerunt regem pro iosia patre suo cum esset annorum trigintatrium et regnavit super israel mensibus tribus. Et amouit eum rex egypti ne regnaret in hierosolymis. et multauit gentes argentum talenta centum et auri talentum vnum. Et constituit rex egypti ioachim fratrem ipsius regem iude et hierusalem. et alligauit magistratum ioachim et zaracel fratrem suum: et apprehendes reduxit in egyptum. Annorum erat ioachim viginti quibus cum regnare cepisset in terra iuda et hierusalem. et fecit malum in conspectu domini. Post hunc autem ascendit nabuchodonosor rex babilonis et alligans eum in areolo vinculo perduxit in babiloniam. et sacra vasa domini accepit nabuchodonosor. et tulit et consecrauit in templo suo in babilonia. Nam de imundicia illius. et

irreligiositate scriptum est in libro temporum regum. Et regnavit ioachim filius eius pro eo. Cum autem constitutus est. erat annorum octo. Regnavit autem menses tres. et dies decem in hierusalem. et fecit malum in conspectu domini. Et post annum mittens nabuchodonosor transmigravit eum in babiloniam simul cum sacris vasibus domini. et constituit sedechiam regem iuda et hierusalem cum esset annorum viginti vnus. Regnavit autem annis vndecim. Et fecit malum in conspectu domini. et non est veritus a verbis que dicta sunt ab hieremia propheta et ore domini et adiuratus a rege nabuchodonosor periurans discessit et indurata ceruice sua et corde suo. transgressus est legitima domini dei israel. Et duces populi domini multa iniurie gesserunt. et imple egerunt super omnes imundicias gentium. et polluerunt templum domini quod sanctum erat in hierosolymis. Et misit deus patrum ipsorum per angelum suum reuocare eos: propter quod parceret illis et tabernaculo suo. Ipsi vero subsanabant in angelis suis. et que die locutus est dominus erat illudentes prophetis eius. Qui usque ad iracundiam concitatus est. super gentem suam: propter irreligiositatem suam et precepit ascendere reges chaldeorum. Hi occiderunt iuvenes eorum in gladio. in circuitu sancti templi eorum et non pepercerunt iuueni et seni et virgini et adolescenti. sed omnes traditi sunt in manus ipsorum et omnia sacra vasa domini: et regales apothecas resumetes tulerunt in babiloniam: et incenderunt domum domini: et demolierunt muros hierusalem. et turres eius incenderunt in igne. Et consummauerunt omnia bonificia eius. et ad nihilum redegerunt et reliquos a gladio duxerunt in babilonem. Et erant serui illius usque dum regnarent perse. in repletione verbi domini in ore hieremie quousque benigne ageret terra sabbata sua. Omni tempore desertionis sue sabbatizauit in applicatione annorum septuaginta septem.

C. S. Cyrus dat licentiam iudeis ut redeant in hierusalem. dans etiam eis vasa templi. mittitur artaxerxi epistola. accusans iudeos ne reedificent ciuitatem.

Capit. II
Regnante cyro rege persarum in consummatione verbi domini in ore hieremie suscitauit dominus spiritum cyri regis persarum. et predicauit in toto regno suo simul per scripturam: dicens. Hec dicit cyrus rex persarum. Ne constituit regem orbis terrarum dominus israel dominus excelsus. et significauit mihi edificare domum sibi in hierusalem que est in iudea. Si quis est ex genere vestro dominus ipse ascendat cum eo in hierusalem. Quotquot ergo circa loca habitent adiuuent eos qui sunt in loco ipso in auro et argento in dationibus curuis et iumentis cumque aliis que secundum vota apponuntur in edem domini que est in hierusalem. Et stantes principes tribuum pagorum et iudee et tribu beniamin et sacerdotes et leuite quos excitauit dominus ascendere et edificare domum domini que est in hierusalem. et qui erant in circuitu eorum adiuue

iii. rg. ccc. f.
 ij. par. xxv. c.

D

R

ij. pa. ccc. l.
 i. Esdre. i.

B
Esdræ. 7. c

rant in omni auro et argento ei⁹ et iumentis et
votis q̄ plurib⁹ multi quoz sensus excitat⁹ est
Et cyrus rex ptulit vasa sacra dñi q̄ transtulit
nabuchodonosor rex babilonis et hierl'm. et
psecrauit ea idolo suo. Et pferens ea cyr⁹ rex
psarum tradidit mitridato q̄ erat sup thesau⁹
ros ipius. Per hunc aut tradita sunt salmana
saro p̄sidi iudee. Hoꝝ aut hic numerus. Libato
ria argētea. duo milia q̄dringēta: at̄hisee argē
tee triginta. pbiale auree triginta. item argen
tee duo milia q̄dringente. et alia vasa mille.
Omnia aut vasa aurea et argentea quinq̄ mi
lia octingenta setaginta. Et enumerata sunt
salmanasaro simul cuz bis q̄ et captiuitate ba
bylonie venerant in hierosolymā. In artater
ris autem regis psarū temporibus scripserūt
ei de his q̄ inhabitant in iudea et hierl'm. balsa
mus et mitridatus et sebellius et rathim⁹ bal
themus samellius scriba. et reliqui inhabitant
es in samaria et ceteris locis subiectam epi
stolam regi artaterri. Dñe pueri tui rathimus
ab accidentibus. et sabellius scriba et reliqui
curie tue iudices in celesyriam et pbenicez. Et
nūc notum sit dño regi. qm̄ iudei q̄ ascenderūt
a vobis ad nos venientes in hierl'm ciuitatē
refugam. et pessimā. edificant furnos ei⁹ et sta
tuunt muros. et templū suscitant. Qd̄ si ciuitas
ista et muri consumati fuerint. nō tantum tri
buta nō sustinebunt pendere. sed etiā regib⁹
resistent. Et q̄ id agitur circa templum recre
baberī arbitrati sum⁹ nō despiciere hoc ipsum
sed notum facere dño regi. vt si videbif rex: q̄
ratur in libris patrum tuoz et inuenies i am
monitionibus scripta de his scies qm̄ ciuitas
ista fuit refuga. et reges et ciuitates cōcuties
et iudei refuge. et prelia cōmittentes in ea ab
eterno. ob quā cām ciuitas ista deserta ē. Nūc
ergo notuz facimus dñe rex qm̄ si ciuitas hec
edificata fuerit et hui⁹ muri erecti fuerint. de
scensus tibi nō erit in celesyriam et pbenicem
Tunc scripsit rex rathimo q̄ scribebat acciden
tia et baltbimo et sabellio scribe. et ceteris cō
stitutis et inhabitantibus in syria et pbenice
ea que subiecta sunt. Legi epistolam quā misi
stis mibi. Precepti ergo inquiri. et inuentuz est.
qm̄ ciuitas illa est ab euo regibus resistens: et
hoies refuge et plia in ea efficientes. et reges
fortissimi erant in hierl'm dñantes et tributa
erigentes. a celesyria et pbenice. Nūc ergo p̄
cepi pbibere hoies illos edificare ciuitatez. et
prohibere ne qd̄ ultra hec fiat. sed nec pcedāt
in plurimum. et quo sunt malicentavt regib⁹
molestia importef. Tūc recitatis bis que a re
ge artaterre scripta fuerāt rathimus et sabel
lius scriba et q̄ cum bis cōstituti erant iungen
tes festinanter venerūt in hierl'm. cum equita
tu et turba et agmine. ceperuntq̄ edificantes
pbibere. Et vacabant ab edificatione templi
in hierusalem. vsq̄ secundo anno regni darij
regis persarum.

¶ E. S. Interrupta est restauratio vsq̄ ad

xxv. annum darij. fecit cenam magnā darius
rex psarum. de tribus custodientibus corpus
regis. primus horū sua proponit. Ea. III

Rex dari⁹ fecit cenā magnā oibus
vernaculis suis. et oibus magistrat⁹
ribus medie et psidis et omni⁹ pur
puratis. et p̄toribus et psulibus. et p̄
fectis sub illo ab india vsq̄ erbiopiam. cen
tum vigintiseptē puñcijs. Et cū māducaissent
et bibissent et satiati reuerterent. tunc dari⁹
rex ascendit in cubiculo suo. et dormiuit. et et
pergefactus est. Tūc illi tres iuvenes corpis
custodes q̄ custodiebant corpus regis dixerūt
alter alteri. Dicamus vnusq̄sq̄ nostrū sermo
nem q̄ p̄cellat. et cuiuscūq̄ apparuerit sermo
sapientior alterius dabit illi rex darius dona
magna purpura coop̄ri. et in auro bibere et su
per aurum dormire. et currū aureo freno. et cy
darim byssinam et torquē circa collū et scdo lo
co sedebit a dario p̄pter sapientiam suaz et co
gnatus darij vocabitur. Tūc scribētes singulū
suum verbū significauerūt. et posuerūt subtus
cervical darij regis. et dixerūt. Eunq̄ surrexerit
rex dābimus illi scripta nostra. et qd̄cūq̄
iudicauerit rex e trib⁹ et magistrat⁹ psidis qm̄
verbū eius sapientius est. ipi dabit victoria si
cut scriptū est. Tm̄ scripsit. Forte est vinum.
Alius scripsit. Fortior est rex. Tertij scripsit.
Fortiores sunt mulieres. sup oia aut vincit ve
ritas. Et cum surrexisset rex. acceperūt scripta
sua. et dederūt illi: et legit. Et mittens vocauit
om̄s magistrat⁹ psarū. et medos. et purpu
ratos et p̄tores et p̄fectos. et sederunt in cōcō
lio. et lecta sunt scripta corā ipis. Et dicit: voca
te adolescentes et ipi iudicabūt verba sua. Et
vocati sunt et introierunt. Et dicit illis. Iudic
cate nobis de his q̄ scripta sunt. Et cepit p̄ior:
qui dixerat de fortitudine vini: et dixit. Viri q̄
p̄ualet vinum oibus hoibus q̄ bibūt illud. Se
ducit mentē. Itēq̄ regis et orphani facit men
tem vanā. Item serui ac liberi pauperis ac di
uitis et oēm mentē p̄uertit in securitates et io
cūditatem. et nō meminit oēm tristitiā et debi
tum et om̄ia p̄cordia facit honesta et nō memi
nit regem nec magistratū et oia per talenta lo
qui facit. Et nō meminerūt cum biberūt amī
citiā nec fraternitatē: s̄ nō multū post sumūt
gladios et cū a vino merferit et surrexerit nō
memineēt q̄ gesserūt. O viri. nū precellit vinū
Quis sic cogitat facere: et tacuit hoc dicto.

¶ E. S. Secundus et tertij similiter p̄ponūt.
et cōcludif veritas esse fortior oibus. 30: oba
bel venit cum epistolis regis in babiloniam.
Numerant⁹ ascendentes de captiuitate trans
migrationis.

Elinchoauit sequens dicere. qui di
xit de fortitudine regis. O viri: nū
p̄cellunt hoies. q̄ terrā et mare ob
tinent: et om̄ia q̄ in eis sunt? Rec
autem sup om̄ia p̄cellit. et dominat eorum et
omne qd̄cūq̄ dixerit illis faciūt. Et si miserit
tij

illos ad bellatores: vadunt et demolunt montes et muros et turres. Jugulant et iugulant et regis verbū nō ptereūt. Nā si vicerint afferūt regi oīa quecūq; pdati fuerint. Sicut et alij omnes et quotquot nō militāt nec pugnāt s; colūt terrā. rursū cū fuerint metētes afferūt tributa regi. Et ipse vn' sol' si dixerit occidite. occidūt dixerit remittite: remittūt. dixerit percutite: percutiūt. dixerit exteriate. exteriant. dixerit edificate. edificāt. dixerit eradite. eradūt. dixerit plātate. plātāt. et oīs plebs et vtutes eū obaudiūt et sup hoc ipse recūbit et bibit et dormit. Ibi autē custodiūt in circūitu eum. et non possunt ire singuli et facere opera sua. sed in dicto obaudientes sūt ei. Uirī: quomodo nō hcellit rex q̄ sic diffamatur? Et tacuit. Tertius q̄ dixerat de mulieribus et veritate. hic est zorobabel. cepit loq̄ Uirī nō magnus rex et multi hoīes nec vniū pcellit. Quis est ergo qui dñaf eoz? Nōne mulieres genuerūt regē et oēs pplē q̄ dñaf marit tre et illis nati sunt. et ipse educauerāt eos qui plātauerūt vineas ex quib' vniū fit? Et ipse faciunt stolas omniū hoīm. et ipse faciūt gliam hominib'. et nō pnt hoīes separā a mulierib'. Si cōgregauerint aurū et argentū et oēm rem speciosam et viderint mulierē vnā bono habitu et bona specie. oīa becrelinquētes in eā intēdūt. et apto ore conspiciūt et eam alliciūt magis q̄ aurū et argētū et oēm rē h̄ciosam. Iho patrē suū relinquit qui enutrit illū et suā regionē. et ad mulierem se pūgit. Et cū muliere remittit animā. et neq; patrē meminit neq; matrē neq; regionē. Et hinc oportet vos scire. qm̄ mulieres dominant vestri. Nōne doletis? Et accipit hō gladiū suū et vadit in vīā facere furta et homicidia et mare nauigare et flumina et leonē videt et in tenebris igredit: et cū furtū fecerit et fraudes et rapinas. amabili sue affert. Et iterū diligit homovrorem suam magis q̄ patrē aut matrem. Et multi demētes facti sunt. pp̄ vros suas: et serui facti sunt. pp̄ illas. et multi perierūt et iugulati sunt. et peccauerūt. pp̄ mulieres. Et nūc credite mibi. qz magnus est rex in ptate sua. qm̄ oēs regiones verent tangere eū. Videbā tū apemē filliam bezacis mirifici cubinā regis sedēte iurta regē ad dexterā et auferentē dyadema de capite eius: et imponētē sibi et palmis cedebat regē de sinistra manu. Et super bec aperto ore intuebat eā. et si arriserit ei ridet. nā si indignata fuerit ei blāditur. donec recōcillet in gratiā. O viri: cur nō sunt fortiores mulieres? Magna est terra. et excelsum ē celū. q̄ ista agūt. Et tūc rex et purpurati intuebant in alterutrū. Et inchoant loq̄ de veritate. O viri nōne fortes sunt mulieres? Magna est terra. et excelsum est celū. et velox cursus solis conuertit in gyro celū in locū suū in vna die. Nōne magnific' ē q̄ h̄ facit. Et veritas magna et fortior pre omnibus. Omnis terra veritatē inuocat. celū etiā ipsam bñdicit. et omnia opa mouent et tremūt eā et nō ē eū ea q̄cūq; iniquū. U

num iniquū. iniquus rex iniqui mulieres. Iniqui oēs filij hoīm. et iniqui illoz oīa opa. et nō est in ipsis veritas. Et in sua iniquitate pibunt. et veritas manet et inualefcit in eternum et viuūt. et obtinet in secula seculorum. Nec est apud eam accipere personas. neq; differentias. s; que iusta sunt facit oibus. iniustis ac malignis. et oēs benignant in operibus eius. Et nō est in iudicio eius iniquū. sed fortitudo et regnū et p̄as et maiestas oīm euorum. Bñdictus deus veritatis. Et desit loquēdo. Et omnes populi clamauerūt et dixerūt. Magna est veritas et preualet. Tunc rex ait illi. Pere si quid vis āplius q̄ q̄ scripta sunt et dabo tibi fm̄ q̄ inuētus es sapientior primis. et primus mibi sedebis. et cognatus meus vocaberis. Tūc ait regi. Demoz esto voti tui quodvouisisti edificare hierusalem in die qua regnū accepisti et omnia vasa q̄ accepta sunt et hierusalem remittere. que sepauit cyrus qm̄ mactauit babiloniā. et voluit remittere ea sibi. Et tu voluisti edificare replū qd̄ incederūt idumei qm̄ exteriatata est in dea a chaldeis. Et nunc hoc ē quod postulo domine. et qd̄ peto hoc est maiestas a te. postulo vt facias votum qd̄ vouisisti regi celi ex ore tuo. Tunc surgēs darius rex osculatus est illū. et scripsit epistolā ad oēs dispensatores et p̄fectos et purpuratos vt deducerent eū. et eos qui cū illo erant. omnis ascendentes edificare hierusalē. Et oibus p̄fectis qui erāt in syria et phenice et libano scripsit epl̄as: vt traherent ligna cedrina a libano in hierusalē vt edificarent cum eis ciuitatē. Et scripsit omnib' iudeis q̄ ascēdebāt a regno in iudeā p̄ libertate. oēm potentē et magistratus et p̄fectū nō superuenire ad ianuas ipsorum. et oēm regionē quā obrinuerāt immunē esse eis. et idumei relinquant castella que obtinent iudeorum. et in structurā templi dare p̄ singulos annos talenta viginti vsq; dum edificaret et sup sacrariū holocaustomata hostilare quotidie sicut habet p̄ceptū. alia talēta decem offerre per singulos ānos et oib' q̄ pcedūt a babilonia cōdere ciuitatē vt eēt libertas tā ipsis q̄ filiis eorū et omnibus sacerdotib' q̄ pcedūt. Scripsit autem et q̄titatē. et sacrā stolā iussit dari in q̄ deseruirent. et leuitis scripsit dare p̄cepta vsq; in die qua cōsummabit dom' et hierusalē extruet et oib' custodiētib' ciuitatē scripsit dare ei soltes et stipendia. Et dimisit omnia vasa q̄ sepauit cyrus a babilonia: et oīa q̄cūq; dixit cyrus et ipse p̄cepit fieri: et mitti hierusalē. Et cū processisset ille adolescens. elenans faciē in hierusalē: bñdixit regē celi. et dixit. Abs te est victoria et abs te est sapientia et claritas. Et ego seruus tuus sum. Bñdictus es qui dedisti mibi sapientiam. et tibi confitebor domine deus patrum nostrorum. Et accepit epistolā. et p̄fectus est in babilonia. Et venit et nunciant fratrib' suis omnibus qui fuerunt in babilonia. et bñdixerunt deū patrū suorum. qm̄ dedit illis remissionem et refrigerium vt ascenderent et edifica-

rent hierusalem. et templum ubi nominatum est nomen eius in ipso et exultauerunt cum musicis et leticia diebus septem.

¶ **E**l. S. Agit festum tabernaculorum: et fuerunt oblationes. fundat templum. sed inimici eorum resistebant structura templi per biennium pertrahit. **¶** **E**a. V

Dixit hec autem electi sunt ut ascenderent principes pagorum per domos et tribus suas et viros illoz et filios et filie eorum et serui et ancille ipsorum et pecora illorum. Et darius rex misit vna cum eis equites mille donec deducerent eos in hierusalem cum pace et cum musicis et cum tympanis et tibis: et omnes fratres erant iudentes: et fecit eos ascendere simul cum eis. Et hec sunt nomina virozum qui ascenderunt per pagos suos in tribus et in partem principatus ipsorum. Sacerdotes. filii phinees. filii aaron. iesus filius ioseph. ioachim filius zorobabel. filii salathiel de domo dauid: et per gentem phares. tribu autem iuda qui locutus est sub dario rege persarum sermone mirificos in secundo anno regni ipsius mense nisan primo. Sunt autem hi qui ascenderunt ex iudea de captiuitate transmigratoz. quos transmigravit nabuchodonosor rex babilonie in babilonem et reuersus est in hierusalem. Et reliquit partem iudee vnusquisque in ciuitatem suam qui venerunt cum zorobabel et iesu: neemias arcobus elimeo. emanio. mardocheo. beelsuro. mechsarobor. olisoro. emonia. vnus de principibus eorum. et numerus a gentilibus eorum et prepositis eorum. Filii phares: duo milia centum septuaginta duo. Filii ares: tria milia quinquaginta septem. Filii semo: centum quadraginta duo. In filiis iesu et ioabes: mille trecentiduo. Filii demu: duo milia quadringenti septuaginta. Filii choraba. ducenti quinqz. Filii banica: centum sexaginta octo. Filii bebec: quingentitres. Filii archad quadringenti vigintiseptem. Filii chan: triginta septem. Filii zoro: duo milia sexaginta septem. Filii admir: quadringenti sexaginta vnus. Filii aderectis: centum octo. Filii ciaso. et zelas: centum septem. Filii azoroc. quingenti triginta noue. Filii ledarbone. centum triginta duo. Filii anan. e. centum triginta. Filii asoni: nonaginta. Filii marsar. quadringenti vigintiduo. Filii zabarus nonaginta quinqz. Filii sep. lemon. centum vigintitres. Filii nepopas quinquaginta quinqz. Filii bechanatus. centum quinquaginta octo. Filii cebethamus centum triginta duo. Filii creparpatros qui enocadies et modie. quadringenti vigintitres. Qui et gramas et gabea. centum vigintim. Qui ex beffelon et ceagge: sexaginta quinqz. Qui ex bastaro: centum vigintiduo. Qui ex bechenobes quinquaginta quinqz. Filii liptis: centum quinquaginta quinqz. Filii labonni. trecenti quinquaginta septem. Filii fibem. trecenti septuaginta. Filii suadon. et chomus. trecenti septuaginta octo. Filii ericus duo milia centum quadraginta quinqz. Filii anaas trecenti

septuaginta. Sacerdotes. Filii eddus: filii euther: filii eliasib: trecenti septuaginta duo. Filii emerus. ducenti quinquaginta duo. Filii fasur: trecenti quinquaginta septem. Filii caree: ducenti vigintiseptem. Leuite. Filii iesu in cadubel: et bamis et serebias et edias septuaginta quatuor.

¶ **O**is numerus a duodecimo anno. triginta milia quadringenti sexaginta duo. Filii et filie et viros. ois computatio: quadraginta milia ducenti quadraginta duo. Filii sacerdotum qui psallebant in templo filii asaph. centum vigintiocto. Ostia vero filii esmenni: filii azer. filii amon. filii acuba. topa filii tobi. omnis centum triginta noue. Sacerdotes seruientes in templo. Filii sel. filii gaspha. filii tobloch. filii carie. filii su. filii bellu. filii labana filii armacha. filii accub. filii vtha. filii cerba. filii aggab. filii obai. filii anani. filii canna filii geddu. filii an. filii radin. filii desanon. filii nechoba. filii caseba. filii gaze. filii ozuf. filii smone. filii attre. filii bastem. filii asiana. filii manei. Filii nasim. filii accufu: filii agista. filii azuf: filii tauo. filii fasalon. filii meedda. filii fusa. filii caree. filii barcus. filii saree. filii coeli. filii nasit. filii agisti. filii pedo salomon filii ei. filii asopbot. filii phazida. filii celi. filii ddo. filii gaddabel. filii sapbegi. filii aggia. filii sabbaz. filii sabatho. Filii caroneth. filii malsib. filii ame filii fas. filii add. filii suba. Filii eura filii rabot. Filii phasphat. Filii malmo. **¶** **O**es sacro seruientes et pueri salomonis. quadringenti octoginta duo. Hi sunt filii qui ascenderunt a daniel et tbera principes eorum: carmella et careth: et non poterat edicere ciuitates suas et per gentes quemadmodum sunt ex israel. filii dalari. Filii tubal. Filii mechodaici et sacerdotibus qui fungebant sacerdotio et non sunt inuenti. filii obia. filii achifos. filii addin. qui accepit vxoze ex filiabus phargeleu et vocati sunt nomine eius. Et horum quesita est generis scripta impeditura et non est inuenta. et prohibiti sunt sacerdotio fungi. Et dixit illis neemias. et ait baras ne participentur sancta donec exurgat pontifex doctus in ostensionem et veritatez. Omnis autem israel erat. exceptis seruis et ancillis: quadraginta duo milia: trecenti quadraginta. Serui horum et ancille. septem milia trecenti triginta septem. Cantores et cantatrices. ducenti sexaginta quinqz. Cameli quadringenti triginta quinqz. Equi septem milia triginta sex. Muli ducenta milia quadraginta quinqz. Subiugalia quinqz milia viginti quinqz. Et de prepositis ipsis per pagos. dum venissent in templum dei quod erat in hierusalem inuolare: et suscitare templum in loco suo secundum suam virtutez. et dari in templum thesaurum operum sacrum. auri minas duodecim milia et stolas sacerdotales centum. Et habitauerunt sacerdotes et leuite et qui erant de plebe in hierusalem in regione et sacri cantores et ostiarij: et omnis israel in regionibus suis. Instante autem septimo mense: cum essent filii israel vnusquisque

in suis rebus conuenerunt unanimis in atrium quod erat ante ianuam orientalem. Et stantes iesus filius iosedech et fratres eius sacerdotes et zorobabel filius salathiel et huius fratres parauerunt altare ut offerrent super illud holocausta sicut quod in libro moysi hominis dei scripta sunt. Et conuenerunt ibi et alii nationibus terre. et erexerunt sacrarium in loco suo omnes gentes terre. et offerebant hostias et holocausta domino matutina. Et egerunt cenobegiam et diem solennem sicut preceptum est in lege et sacrificia quotidie sicut oportebat. et post hec oblationes institutas et hostias sabbatorum et neomeniarum. et dierum solemnium omnium sanctificationum. Et quotquot uenerunt domino a neomenia septimi mensis ceperunt hostias offerre deo. et templum domini nondum erat edificatum. Et dederunt pecunias lapidarios et fabricis: et potum et pabula cum gaudio. Et dederunt carra sydonis et tyris. ut transferrent illis de libano trabes cedrinas et facerent rates in ioppe portum sicut decretum. quod scriptum erat eis a cyro rege persarum. Et in secundo anno uenientes in templum dei in hierusalem. mense secundo inchoauit zorobabel filius salathiel et iesus filius iosedech. et fratres ipsorum et sacerdotes et leuite. et omnes qui uenerant de captiuitate in hierusalem et fundauerunt templum dei. nouilunio secundi mensis secundi anni cum uenissent in iudeam et hierusalem. Et statuerunt leuitas a viginti annis super opera domini. et stetit iesus et filius eius et fratres. omnes leuite conspirantes et executores legis facientes opera in domo domini. Et steterunt sacerdotes habentes stolas cum tubis et leuite filii asaph. habentes cymbala. collaudantes dominum et benedicentes sicut dauid regem israel. Et cantabant canticum domino. quoniam dulcedo eius et bonorum in secula super omnem israel. Et omnis populus tuba cecinerunt. et proclamauerunt uoce magna: collaudantes dominum in suscitatione domus domini. Et uenerunt et sacerdotibus et leuitis et presidentibus sicut pagos senioribus qui uiderant primitiam domum. et ad huiusmodi edificationem cum clamore et planctu magno et multi cum tubis et gaudio magno. intantum ut populus non audiret tubas propter planctum populis. Turba enim erat tubis canens magnifice. ita ut longe audiretur. Et audierunt inimici tribus iude et beisanin. et uenerunt scire que esset uox tubarum. Et cognouerunt: quoniam qui erant ex captiuitate edificauerunt templum domino deo israel. Et accedentes ad zorobabel et iesum et prepositos pagorum. dixerunt eis. Edificabimus uia uobiscum. Similiter enim audiimus dominum nostrum. et ipsi pariter incedimus a diebus asbasareth regis assyriorum qui transiit granit nos huc. Et dixit illis zorobabel et iesus et principes pagorum israel. Non est neque uobis edificare domum dei nostri. Nos enim soli edificabimus domino israel. sicut ea que precepit nobis

cyrus rex persarum. Gentes autem terre incedentes bis qui sunt in iudea. et leuantes opus edificationis et insidias et populos adducentes. prohibebant eos edificare et aggressuras etercentes impederunt ne consumaretur edificium omni tempore uite cyri regis et protraxerunt structuram per biennium usque ad darii regnum.

C. S. Prophetant aggeus et zacharias. edificatur domus domini. subregulus syrie et sodales eius querunt per epistolam uoluntatem regis darii. precepit darius ne edificatio impeditur. **Ca. VI**

In secundo autem anno regni darii prophetauit aggeus et zacharias filii domini. prophete apud iudeam et hierusalem in nomine dei israel super eos. Tunc stans zorobabel filius salathiel. et iesus filius iosedech. inchoauerunt edificare domum domini que est in hierusalem: cum adessent eis prophete domini et adiuuaret eos. In ipso tempore uenit ad illos syennes subregulus syrie et phenicis et satrabuzanes et sodales eius et dixerunt eis. Quo precipiente uobis domum hanc edificaret tectum istud et alia omnia perficitis? Et qui sunt structores qui hec edificant? Et habuerunt gratiam uisitatione facta super eos qui erant ex captiuitate a domino seniores iudeorum: et non sunt impediti edificare. donec significaret darius de omnibus istis. et responsum acciperet. Exemplum epistole quas miserunt darius. Syennes subregulus syrie et phenicis et satrabuzanes et sodales eius: in syria et phenice. presides regi darii salutem. Omnia nota sunt domino regi quod cum aduenissemus in regionem iudee. et introissemus in hierusalem. inuenimus edificantes domum dei magnam et templum et lapidibus politis et magnis et preciosis materiis in parietibus. et opera illa instanter fieri et suffragare et prosperare in manibus eorum: et in omni gloria quam diligentissime perfici. Tunc interrogauimus seniores dicentes. Quo permittente uobis edificatis domum istam. et opera hec fundatis? Ideo autem interrogauimus ut notum faceremus tibi uobis et prepositos. et nominum scripturam prepositorum postulauimus illos. At illi responderunt nobis dicentes. Nos sumus serui domini qui fecit celum et terras et edificabatur hec domus ante annos istos multos a rege israel magno et fortissimo et consumata est. Et quasi patres nostri exacerbatentes erant et peccauerunt in deum israel. tradidit eos in manus nabuchodonosor regis babilonie. regis chaldeorum et domum istam demolientes incenderunt. et populum captiuum duxerunt in babilonem. In primo anno regnate cyro rege babilonie. scripsit cyrus rex domum hanc edificare: et illa sacra uasa aurea et argentea que extulerat nabuchodonosor de domo que est in hierusalem. et consecrauerat ea in suo templo: rursum protulit ea cyrus rex de templo quod erat in babilonia. et tradita sunt zorobabel et salmanassar subregulo. Et preceptum est eis ut offerret hec uasa. et reponerent in templo quod erat in

hierusalē et ipsius templū dei edificare in loco suo. Tunc salmanasarus subiecit fundamenta domus dñi q̄ est in hierusalē: et inde vsq̄ nūc edificat̄ et nō accepit cōsumationē. Nūc ergo si iudicaf̄ a te o ret. perquiraf̄ in regalib⁹ bibly⁹ orbicis cyri regis que sunt in babilonia. et si inuentū fuerit consilio cyri regis ceptā esse struaturam domus dñi que est in hierusalē. et iudicatur a domino rege nostro: scribat de his nobis. Tunc darius rex p̄cepit inquiri in bibly⁹ orbicis et inuētus est in eubarbanis oppido qd̄ est in media regione locus vnus in quo scripta erant ista. Anno primo regnante cyro: rex cyr⁹ p̄cepit domū dñi que est in hierusalē edificare: vbi incendebant igni assiduo. cuius altitudo sit cubitoꝝ decem. et latitudo cubitoꝝ sexaginta: quadratum lapidibus politis tribus et meniano ligneo eiusdem regionis: et meniano ligneo eiusdem regionis: et meniano vno nouo et impendia dari de domo cyri regis et sacra vasa domus dñi tā aurea q̄ argentea q̄ exiit nabuchodonosor in domū dñi q̄ est in hierusalē vbi erant posita vt ponant̄ illic. Et p̄cepit curam agere sysennē subregulus syrie et pbenicis et satrabuzanē et sodales eius et qui ordinati erāt in syria et pbenice p̄sides vt abstinerent se ab eodē loco. Et ego quoq̄ p̄cepit in totū edificare. et prosperi vt adiument eos q̄ sunt ex captiuitate iudeoꝝ donec cōsumaretur templū edis domini. et a vexatione tributoꝝ celestie et pbenicis: diligent̄ q̄ritatē dari his hominibus ad sacrificiū dñi zorobabel p̄fecto ad tauros et arietes et agnos: similiter autem et frumētū et sal: et vinū et oleū instanter per singulos annos. put sacerdotes qui sunt in hierusalē dictauerunt consumi. quotidie sine vlla dilatione vt offerant̄ libationes summo deo. p̄ rege et pueris eius. et orent p̄ ipsorum vita. Et denūciatur vt quicūq̄ transgressi fuerint aliqd̄ et his que scripta sunt: aut spreuerint. accipiat̄ lignū de suis p̄p̄is et suspendant̄ et bona ipsorum regi ascribant̄. Propterea et dñs cuius nomen inuocatū est ibi exterminet omnē regem et gentē qui manū suam extenderit p̄hibere. aut male tractare domū dñi illā que est in hierusalē. Ego darius rex decreui q̄ diligentissime fm̄ hec fieri.

¶ L. S. Consmata est domus domini. de dedicatione templi et festo azymorum ascendit esdras hierosolymam.

¶ L. VII. Tunc sysennes subregulus celestie et pbenicis et satrabuzanes et sodales obsecrari his que a dario rege erāt decreta iustitiebāt sacrosctis optib⁹ diligentissime coopantes cū seniorib⁹ iudeoꝝ p̄ncipib⁹ syrie. et p̄parata sunt sacrosctā opa p̄phetarib⁹ aggeo et zacharia p̄bet̄. Et cōsumauerūt oīa p̄ceptū dñi dei isrl̄ et ex p̄silio cyri et dario et artaxerxis regis psarum. Et cōsumata ē dom⁹ n̄ra vsq̄ ad t̄tia et vicecimā diē mēsis adar sexto anno dario regis. Et fecerunt filij israhel et sacerdotes

et leuite et ceteri q̄ erant ex captiuitate q̄ appositi sunt fm̄ ea q̄ scripta sunt in libro moysi. Et obtulerūt in dedicationem templi dñi: tauros centum. arietes ducentos. agnos q̄dringētos. et bedos p̄ peccatis vniuersi israhel duodecim. fm̄ numerū tribuū israhel. Et steterunt sacerdotes et leuite amicti stolis per tribus sup̄ opera dñi dei israhel. fm̄ libruū moysi. et ostiarij p̄ singulas ianuas. Et egerūt filij israhel cū his qui erant ex captiuitate illud p̄base q̄rtadecima luna mēsis p̄mi. qm̄ sanctificati sūt sacerdotes et leuite. Om̄s filij captiuitatis nō sunt simul sanctificati. q̄ leuite om̄s simul sanctificati sunt. Et imolauerūt p̄base vniuersi filij captiuitatis. et fratribus suis sacerdotib⁹ et sibi metipsis. Et māducauerūt filij israhel q̄ erāt ex captiuitate om̄s q̄ remanserāt ab oībus exerationib⁹ gentium terre q̄rentes dñm et celebrauerunt diē festum azymoz septē diebus epulantes in cōspectu dñi: qm̄ p̄uertit p̄siliū regis assyrioꝝ in eos cōfortare manu⁹ eozū ad opa domini dei israhel.

¶ L. S. Exemplum scripti qd̄ artaxerxes dedit esdre scribe et sacerdoti cōtinens gratias factas iudeis. hi sunt q̄ ascenderūt de babilonia sub artaxerxe. cōmittit̄ aurū et argentū sacerdotibus vt offerent in templū dñi: oratio esdre cōmouens populū ad p̄niam. La. VIII

¶ Post hunc regnate artaxerxe psarum rege accessit esdras filij azare. filij belcbie. filij solome: filij sadoch filij achitob. filij ameri. filij azabel. filij bocci. filij abisue filij p̄binees. filij eleazari. filij aaron p̄mi sacerdotis. hic esdras ascendit de babilonia cū esset scriba et ingeniosus in lege moysi q̄ data est a dño israhel. docere et facere. Et dedit ei rex gloriā q̄ inuenisset gr̄am in om̄i dignitate et desiderio in cōspectu eius. Et ascendērūt simul cū ip̄o et filijs israhel et sacerdotib⁹ et leuitis et sacris cātorib⁹ templi. et ostiaris et seruis tēpli in hierlm̄. Anno septimo regnate artaxerxe in q̄nto mense. hic annus septim⁹ est regni. exētes de babilonia nouilunio q̄nti mēsis venerūt hierosolimā iuxta p̄ceptū illi⁹ fm̄ p̄speritatē itineris a dño ip̄soz datā eis. In his em̄ esdras magnas disciplinā obtinebat ne p̄mitteret q̄cūq̄ eozū q̄ essent ex lege dñi et p̄ceptis. Et docēdo vniuersum isrl̄ oēm iusticiā et iudiciū. Accedētes aut̄ q̄ scribebāt scripta artaxerxis regis tradiderunt scriptū qd̄ obuenerat ab artaxerxe rege ad esdrā sacerdotē et lectozes legis dñi. cuius exemplū subiectū est. Rex artaxerxes esdre sacerdoti et lectozū legis dñi salutem. Humanior ego iudicās in bñficiis p̄cepti eis q̄ desiderant ex gente iudeoꝝ sua sponte et ex sacerdotibus et leuitis q̄ sunt in regno meo cōmitari tecū in hierlm̄. Si q̄ ergo cupiūt ire tecū ueniant et p̄sificant̄ sicut placuit mihi. et septē amicis meis p̄siliariis. vt visitet ea q̄ agunt̄ fm̄ leges iudeam et hierlm̄. obseruātes sicut babes in le

E

D

A

J. Esdr. vij. a

B

ge dñi: et ferant munera dño israhel: q̄ voui ego
 et amici hierlm̄. et omne aurū et argentū qd̄
 inuentū fuerit in regione babilonie dño i hier
 rusalem cū illo qd̄ est donatū p̄ ip̄a gente in
 templū dñi eoz qd̄ est in hierl̄s. vt colligat hoc
 aurū et argentum ad tauros et arietes et ag
 gnos. et bedos et q̄ bī sunt cōgruētia: vt offerat
 hostias dño sup̄ altare dñi ip̄oz qd̄ est in hieru
 salem. Et oīa q̄cūq̄ volueris cū fratrib⁹ tuis
 facere auro et argento: p̄fice p̄ voluntate tua
 s̄m p̄ceptum dñi dei tui: et sacrosancta vasa q̄
 data sunt tibi ad opera domus dñi dei tui q̄
 est in hierlm̄. et cetera q̄cūq̄ tibi subuenerit
 ad opera tēpli dei tui. dabis d̄ regali gazopbi
 latio cum volueris cū fratrib⁹ tuis facere au
 ro et argento p̄fice s̄m volūtate dñi. Et ego q̄
 dem rex artaxerxes p̄cepi custodibus thesau
 roz syrie et p̄benicis: vt q̄cūq̄ scripserit esdras
 sacerdos et lector legis dñi: diligenter def̄ ei
 vsq̄ ad argenti talēta centū. similiter et auri.
 et vsq̄ ad frumētū modios centū et vini ambo
 ras centum et alia q̄cūq̄ abūdāt sine taxatio
 ne. Oīa s̄m legem dei fiant deo altissimo. ne
 forte eturgat ira in regno regis. et filij et filioz
 eius. Uobis aut̄ dicitur vt oībus sacerdotib⁹
 et leuitis et sacris cantoribus et seruis tēpli. et
 scribis templi bui⁹ nullus tributum neq̄ vlla
 alia indictio irroget. nec habeat q̄sq̄ p̄ratem
 obīcere eis q̄cūq̄. Tu aut̄ esdras s̄m sapientiā
 dei constitue iudices et arbitros in tota syria
 et p̄benice et oīs q̄ legem dei tui nō nouerit
 doce. vt quotquot transgressi fuerint legez di
 ligēter plectant̄ siue morte siue cruciatu. siue
 etiam pecunie mulctatiōe vel abductione. Et
 dixit esdras scriba. B̄ndictus dñs deus patrū
 nostrorum q̄ dedit hanc voluntatē in cor regis
 clarificare domū suā q̄ est in hierlm̄. et me bo
 norificauit in conspectu regis. et p̄silariorum
 et amicoz eius et purpuratoz eius. et ego con
 stans aīo factus sum s̄m opitulationem dñi
 dei mei. Et p̄gregauit ex israhel viros. vt simul
 ascenderent mecū. Et bī sunt p̄positi s̄m suas
 p̄rias et principatus portiones eoz qui mecū
 ascenderunt de babilonia: in regno artaxer
 xis. Et filijs phares. gersomus. Et filijs siema
 rith. amen⁹. Filioz d̄d̄ accus filius sceclie.
 Et filijs phares. zacharias et cum eo reuersi
 sunt viri centū quinquaginta. Et filijs ductoris
 moabilionis zaraei. et cum ip̄o viri ducenti qu
 quaginta. Et filijs zacues iechonias zechoeli
 et cum ip̄o viri ducenti quinquaginta. Et filijs
 sala maasias gotholie et cum ip̄o viri septua
 ginta. Et filijs sapharie zarias micheli. et cum
 ip̄o viri octoginta. Et filijs iob. abdias iebeli
 et cum ip̄o viri ducentiduodecim. Et filijs ba
 nie: salimoth filius iosaphie et cum ip̄o viri ces
 tum seraginta. Et filijs beer. zacharias bebei
 et cum ip̄o viri ducentiocto. Et filijs ezead io
 hannes azechan. et cum ip̄o viri centū decem.
 Et filijs odonicham ip̄is postremis. et hec sūt
 noīa eozum. eleaphalam filius gebel et semei

as et cum ip̄o viri septuaginta. Et cōgregauit
 eos ad fluuiū q̄ dicitur tbia et methari illic fuit
 mus triduo et recognouit eos. Et ex filijs sacer
 dotuz et leuitaz nō inueni illic. Et misi ad elea
 zarum et eccelom et masmā et molobam et ena
 atba et samea et ioribum. natbam enuagan. za
 chariam et mosollamū: ipsos ductores et peris
 tos. Et dixi eis. vt veniret ad luddeū qui erat
 apud locum gazopbitati. Et mandauit eis vt
 dicerent luddeo et fratrib⁹ ei⁹ et illis q̄ erāt
 in gazopbylatio vt mitterent nobis eos qui
 sacerdotio fungerent in domo dñi dei nostri.
 Et adduxerunt nobis s̄m manū validam dñi
 dei nostri viros peritos. et filijs mooli. filij le
 ui: filij israhel. sebebiā et filios et fratres q̄ erāt
 decem et octo. asbiā et amin et filijs filioz cha
 nanei. et filijs eozum viri viginti. Et ex his qui in
 templo seruiebant quos dedit d̄d̄ et ip̄i p̄ncipis
 pes ad opationē leuitis templo seruientiū du
 centi viginti. Omnia nomia significata sunt in
 scripturis. Et voui illi d̄d̄ iunibus i cō
 spectu dñi: vt quererem ab eo bonum iter nos
 bis et qui nobiscum erant et filijs et pecoribus
 p̄pter insidias. Erubui enim petere a rege pedi
 tes et equites in cōmitatu tutele gratia con
 tra aduersarios nostros. Dixim⁹ enim regi: qm̄
 virtus dñi erit cum eis: q̄ inquirūt eum in om
 ni affectu. Et iterum deprecati sumus dñm deū
 nostrum s̄m hec: quē et p̄pitiū habuim⁹ et cō
 potes facti sumus deo nostro. Et separauit ex
 plebis p̄positis et sacerdotibus templi viros
 duodecim. et sedebat et asannā et cū eis ex fra
 trib⁹ eoz viros decē. Et appendi eis aurum
 et argentū et vasa sacerdotalia dom⁹ dei nr̄i.
 que donauerat rex et consiliarij ei⁹ et p̄ncipes
 et oīs isrl̄. Et cū appendissem tradidi argenti
 talenta centū quinquaginta. et vasa argētea talen
 toz centum et auri talenta centū et vasozum au
 reozum septies viginti et vasa erea d̄ bono era
 mento splēdētia: duodecim auri spēm reddē
 tia. Et dixi eis. Et vos sancti estis dño. et vasa
 sunt sancta. et aurū et argentū votū est domio
 deo patrū nostroz. Vigilate et custodite donec
 tradatis ex plebis p̄positis et sacerdotib⁹ et le
 tis et p̄ncipibus ciuitatum isrl̄ in hierlm̄: i pa
 stozorio dom⁹ dei nr̄i. Et bī q̄ susceperūt sacer
 dotes et leuite. aurū et argentū et vasa. intulerūt
 in hierlm̄ in templū dñi. Et p̄mouim⁹ a fluui
 o tbia die duodecima mēsis p̄mi. vsq̄ quo introi
 uim⁹ in hierlm̄. Et cū fact⁹ fuisset tertius dies
 q̄rta aut̄ die ponderatū aurū et argentū traditū
 tum est in domo dñi dei nr̄i. marimoth filio io
 ri sacerdoti: et cū ip̄o erat eleazar filius p̄bine
 es. et erant cū ip̄is iosadus fili⁹ iesu et medias
 et banni fili⁹ leuite: ad numerū et ad pondus
 vniuersa. Et scriptū est p̄odus ip̄oz eadez bo
 ra. Qui aut̄ venerūt ex captiuitate: obtulerūt
 sacrificiū dño deo isrl̄: tauros duodecim p̄ omi
 isrl̄: arietes octoginta sex. agnos septuaginta
 duos: bircos pro peccato duodecim et pro salu
 te vacas duodecim: omnia in sacrificium

dñi. Et relegerunt p̄cepta regis regalibus dis-
 pensatoribus et sub regulis celestis et pbeni-
 cis et honorificauerunt gentē et templū domini
 Et consumatis his accesserunt ad me p̄positi
 dicentes. Non segregauerunt genus israel et
 principes et sacerdotes et leuite et alienigene
 gentes et natiōes terre imundicias suas a cha-
 naneis et etbeis et pberzeis et iebuseis et
 moabitis et egyptiis et idumeis. Cōiuncti em̄
 sūt filiab' eoz et ipsi et filijs eoz et mittū est se-
 men sanctum alienigenis gētib' terre. et p̄ci-
 p̄es erant p̄positi et magistratus iniquitatis
 ei' ab initio istius regni. Et mor vt audiuī ista
 p̄scidi vestimēta et sacrā tunicam. et lacerans
 capillos capitis et barbā. sedi dolēs. et mest'
 Et conuenerunt quotq̄ tunc mouebant ī ver-
 bo domini dei israel ad me lugentem sup iniq̄-
 tatem istam et sedebam tristis vsq̄ ad vesper-
 tinum sacrificium. Et surgens a ieiunio cōscis-
 sa bñs vestimēta: et sacrā tunicam: īgeniculās
 et extendens man' ad dñm dicebas. Domine
 cōfusus sum et reueritus sum ante faciem tuā
 Peccata enim nostra multiplicata sunt super
 capita nostra et iniquitates nostre exaltate sūt
 vsq̄ ad celum. qm̄ a temporibus patrū nostroz
 sumus in magno peccato vsq̄ ad diem hunc.
 Et p̄pter peccata nostra et patrum nostroz
 sumus traditi cum fratribus nostris et cū sa-
 cerdotibus nostris regibus terre in gladium
 et captiuitatē et depredationem cum cōfusio-
 ne vsq̄ in hodiernū diē. Et nūc quantum est q̄
 p̄tingit nobis misericordia abs te dñe deuset
 derelinque nobis radicem et nomen in locum
 sanctificationis tue detegere luminare nostrū
 in domo domini dei nostri: dare nobis cibum
 in omni tempore seruitutis nostre. Et cum ser-
 uiremus nō fuimus derelicti a domino deo
 nostro. sed cōstituit nos in grā ponēs nobis re-
 ges persarū dare cibum et clarificare templū
 dñi dei nostri et edificare deserta syon. dare
 nobis stabilitates in iudea et iherlm. Et nūc qd
 dicimus dñe habētes bec? Trāsgressi enim su-
 mus p̄cepta tua. que dedisti in manus pue-
 rozum tuorum p̄betarum dicens. Qm̄ terra
 in q̄ in troistis. Possidere hereditetē ei'. terra
 polluta est cōinquinatōibus alienigenarum
 terre et imunditiē illoz repluerunt eā totaz
 imundicia sua. Et nūc filias vstras nō p̄tinge-
 tis filijs eoz et filias eoz non accipietis filijs
 vestrīs: et non iquetis pacē habere cum illis oī
 tempore: vt inualescētis māducetis optima
 terre: et hereditatem distribuatis filijs vestrīs
 vsq̄ in euū. Et q̄ cōtingūt nobis oīa fiūt p̄pter
 opera nostra maligna: et magna peccata n̄ra
 Et dedisti nobis talem radicem: et rursus re-
 uersi sumus trāsgredi legitima tua: vtī com-
 misceremur imunditiē alienigenarū gentium
 terre hui'. Non irasceris nobis perdere nos.
 quoad vsq̄ nō relinquat radix et nomē nostruz
 Dñe de' isrl' verax es. Derelicta est ei radix
 vsq̄ in hodiernū diem. Ecce nūc sumus ī cons-

spectu tuo in iniquitatibus nostris. Nō est enim
 adhuc stare ante te in his. Et cū adorando p̄fite-
 retur esdras flens humū p̄stratus ante tēplū
 congregati sunt ante euz et hierusalem turba
 magna valde viri et mulieres et iuvenes et
 iuencule. Fletus enim erat magnus in ipsa
 multitudine. Et cū clamasset iechonias iebelī
 et filijs israel: dixit esdre. Nos in dñm pecca-
 uimus q̄ collocauimus nobis in matrimoniu
 mulieres alienigenas ex gentibus terre. Et
 nūc es sup omnē israel. In his ergo sit iusiurā-
 dum a dño expellere oēs vros nostras que
 ex alienigenis sunt cum filijs eaz. Sicut tibi
 decretum est a maioribus fm̄ legem domini
 erurgens erp̄lica: ad te enī spectat negocium
 et nos tecū sumus. Viriliter fac. Et erurgens
 esdras adiurauit p̄ncipes sacerdotū et leuitas
 et omnem israel facere fm̄ bec. et iurauerunt
 ¶ L. S. De separatione mulierū alienigenarū
 stans esdras sup ligneū tribunal. legit coram
 oī p̄plo legē dñi. digressi post ad propria come-
 dunt pingua.

Ca. IX

Erxurgens esdras ab ante atrius
 templi abiit in pasto forū sonatbe
 filij nasabi. et hospitatus illic non
 gustauit panem: nec aquā bibit: sup
 iniquitates multitudinis. Et facta ē predicatio
 in omni iudea et in hierusalem omnibus qui
 erant et captiuitate in hierusalem congrega-
 ti: vt quicumq̄ non occurreret b̄duo vl' triduo
 dei secundum iudiciū assidentium senioruz
 tollerentur facultates sue: et ipse alienus iudī
 caret a multitudine captiuitatis. Et cōgregati
 sunt omnes qui erant et tribus iuda et beniamī
 in tribus diebus in hierusalem. Hic mensis ē
 nonus dies mensis viceimus. Et sedit omnis
 multitudo in area templi trementes propter
 byemē p̄ntez. Et erurgens esdras: dixit ill'. Vos
 inique fecistis collocando vobis in matrimo-
 nium vros alienigenas vt adderetis ad pec-
 cata israel. Et nunc date p̄fessionem et magnā
 ficientiam domino deo patrum nostroz et p̄-
 ficite voluntatē ip̄i'. et discedite a gentibus
 terre et ab vrozibus alienigenis. Et clamauit
 omnis multitudo. et dixerūt voce magna. Si-
 cut dixisti: faciemus. Sed quonias multitudo
 magna est: et tempus bybernum et non possu-
 mus in subsidiari stare. hoc opus non ē nobis
 vnus diei: neq̄ b̄dui. multum enim. ī his pec-
 cauimus stent p̄positi multitudinis: et omnes
 qui nobiscum inhabitant. et quotq̄ hūt vros
 apud se alienigenas. et assistāt accepto tpe ex
 oī loco s̄ s̄oyteri et iudices: vsq̄ q̄ soluant irā dñi
 negocij hui'. Jonathas autē fili' ezeli. et ozias
 thecaz susceperūt fm̄ bec et bosoram et leuis. et
 sabbathens: simul copati sunt cū illis. Et stete-
 rūt s̄z bec oīa vnuerfi q̄ erāt ex captiuitate. Et
 elegit sibi viros esdras sacerdos p̄ncipes mag-
 nos de patrib' eoz fm̄ noīa: et cōsederūt noui-
 nio mēns decimi examinare negociū istud. Et
 determinatū ē de viris q̄ habebāt vros alieni

I. Esdre. r. a

M

B

E

genas vsq; ad neomenia primi mensis. et inuen-
ti sunt ex sacerdotibus pimirri q; habebant alie-
nigenas uxores. Et filijs iesu filij iosedech et
fratribus eius: maseas et eliezerus et lozibus et
ioadeus et inuenerunt man' vt expellerent ux-
res suas: et ad litandum in exoracione arietem
p ignorantia sua. Et ex filijs semmeri maseas
et esse et icelech. azarias. Et ex filij fosere. Iiso
marias bismaenis et narbanee. iussio reddus et
talsas. Et ex leuitis iozabdus et semetis et col-
nis et caltras et facteas et coluas et elionas.
Et ex sacris cantoribus eliasib: zaccarus. Et ex
ostiaris fallumus et tolbanes. Et ex israel: ex
filijs foro osi et remias et geddias et melcbias
et michel' et eleazar' et iemebias et bennas.
Et ex filijs iolama. chamas et zacharias: et ies-
relus et ioddus et emmoth et belias. Et ex fi-
lijs zatboim eliasdas et liasumus. zochias et la-
rimoth et zabdus et tebedias. Et ex filijs zes-
bes. iobanes et amantias et zabdias et emens.
Et ex filijs bani olamus et malluchus et sedde'
et iasub et asab' et hierimoth. Et ex filijs addin:
naardus et moostas et calcus: et raanas ma-
sias maratbias: et beseel et bom' et manasses.
Et ex filijs nuae noneas et afeas et melcbias et
sameas et symon beniamin et malchus et mar-
ras. Et ex filijs asom: carianeus maratbias et
bann' et elipbalach et manasses et semei. Et ex
filijs banni: hieremias et moodias et abram'
et iobel et baneas et pelias et ionas et marimoth
et eliasib et matbaneus et eliasis et orisas et die-
lus et semedius et sambus ioseph'. Et ex filijs
nobei: idelus et maratbias et sabadus et zeché-
da sedmi et iessei baneas. Omnes isti conuenerunt
sibi uxores alienigenas: et diuiserunt eas
cum filijs. Et inhabitauerunt sacerdotes et leui-
te. et qui erant ex israel in hierusalem: et in tota
vna regione nouilunio mensis septimi. Et erant
filij israel in comoracionibus suis. Et congrega-
ta est omnis multitudo simul in aream q; est ab
oriante porte sacre. Et dixerunt esdre pontifi-
ci et lectori. vt afferret legem moysi q; tradita e-
a dno deo israel. Et attulit esdras pontifex le-
gem omni multitudini eorum a viro vsq; ad mu-
lierem et oibus sacerdotibus. audire legem no-
uilunio mensis septimi. Et legebat in area que
est ante sacras portam templi. a prima luce vs-
q; ad vesperam coram viris et mulieribus. Et
dederunt omnes sensus ad legem. Et stetit es-
dras sacerdos. et lector legis super lignum tri-
bunal quod fabricatum erat. Et steterunt ad eum
matatbias et sam' anantias azarias. vias et
zechias et balsam' ad dexteram: et ad sinistras
falde: misael: malachias abustbas. sabus. na-
badias et zacharias. Et assumpsit esdras librum
coram omni multitudine: presidebat enim in
gloria in conspectu oim. Et cum absoluisset le-
gem omnes recti steterunt: et benedixit esdras
dnz deum altissimum. deum sabaoth omnipoten-
tem. Et respondit omnis populus amen. Et ele-
uatis sursum manibus. pidentes in terram

adorauerunt dnm: iesus et banaeus et sarebis
as et iadimus et accubus et sabbatheus et calis-
thes et azarias et iozadus et ananias et pbilias
leuite: qui docebant legem dñi: et in multitudine
ne legebant legem domini. et pferabant singu-
li eos qui intelligebant lectionem. Et dixit as-
tharathes esdre pontifici et lectori et leuitis qui
docebant multitudines dicens. Dies hic sanctus
est domino. Et omnes flebant cum audissent le-
gem. Et dixit esdras. Digressi ergo manduca-
te pinguissima queq; et bibite dulcissima queq;
et mittite munera his qui non habent. Sanctus
enim est hic dies dñi et nolite mesti esse. Domi-
nus enim clarificabit vos. Et leuite denunciabant
in publico oibus dicentes. Dies hic sanctus est
Nolite mesti esse. Et abierunt omnes manduca-
re et bibere et epistolari et dare munera his q;
non habebant vt epulentur. Magnifice enim
sunt exaltati verbis quibus edocti sunt. Et con-
gregati sunt vniuersi in hierusalem celebrare
leticia. fm testamentum dñi dei israel.

Explicit liber Esdre tertius.

Incipit liber Esdre quartus.

Nicolaus de lyra dicit q; liber esdre videtur
magis ab alio. nescitur quo doctore conscrip-
tus et ex pluribus collectus. Nam scribuntur hic
plura que in primo esdre valde sufficenter sunt
descripta. nec verisimile est q; ipse ter reperie-
rit sine necessitate.

Capitulum I

Liber Esdre pro-

phete secundus: filij sarei: fi-
lij azarei: filij belchie: filij sa-
danie: filij sadoe: filij achitob
filij achie: filij pbinees: filij be-
li: filij amerie. filij azie: filij
marimoth: filij arna: filij osie

filij boritb: filij abisei: filij pbinees: filij eleazar
filij aaron et tribu leui: qui fuit captiuus in re-
gione medorum in regno artaxertis regis persa-
rum. Et factum est verbum dñi ad me dicens.
Uade et nuncia populo meo facinora ipsorum et fi-
lios eorum iniquitates quas in me admiserunt
vt nuncient filijs filiorum quia peccata parentum
ipsorum in illis creuerunt. Obliti enim mei sacri-
ficauerunt dijs alienis. Nonne ego eduxi eos
de terra egypti. de vomo seruitutis. Ipsi autem
irritauerunt me et consilia mea spreuerunt. Tu
autem ercute comam capitis tui et pnce omnia
mala super illos: quoniam non obedierunt le-
gi mee. Populus autem est indisciplinatus. Usq;
quo eos sustinebo quibus tanta beneficia con-
tulit: Reges multos ppter eos subuerri pba-
raonem cum pueris suis et omnem exercitum
eius percussit. Omnes gentes a facie eorum p-
didi. et in oriente prouinciarum duarum popu-
los tyri et sydonis dissipauit: et omnes aduersa-
rios eorum interfeci. Tu vero loquere ad eos di-
cens. Hec dicit dñs. Nepe q; vos p mare tra-

Esdr. viij. a

f

meani. et plateas vobis in itinere munitiones exhibui
 Duce vobis dedi moysen: et aaron sacerdotem
 lucem vobis per columnam ignis prestavi et ma
 gna mirabilia feci in vobis. Vos autem mei obli
 ti estis. dicit dominus. Hec dicit dominus om
 nipotens. Et tunc vobis in signo fuit castra
 vobis ad tutelam dedi: et illic murmurastis et
 non triumphastis in nomine meo de perditione
 inimicorum vestrorum. sed adhuc nunc versus mur
 murastis. Ubi sunt beneficia que prestavi vobis. Non
 ne in deserto cum esuriretis proclamastis ad
 me dicentes ut quid nos in desertum istud ad
 durasti interficere nos. Melius nobis fuerat
 servire egyptiis quam mori in deserto hoc. Ego do
 lui gemitus vestros: et dedi vobis manna in escam
 Panem angelorum manducastis. Nonne cum
 sitiretis petram excidi. et fluxerunt aque in sa
 turitate. Propter estus folijs arborum vos tes
 ti. Divisi vobis terras pingues. chanaanicos et
 pherezicos et philistinicos a facie vestra profeci.
 Quid faciam vobis adhuc dicit dominus. Hec
 dicit dominus omnipotens. In deserto cum essetis in flu
 mine amoreo sitientes et blasphemantes nos
 men meum. non igne vobis per blasphemias dedi:
 sed mittens lignum in aquam dulce feci flumen
 Quid tibi faciam iacob. Noluisti obedire ius
 da. Transfere me ad alias gentes. et dabo eis
 nomen meum: ut custodiant legitima mea. Quia
 me dereliquistis: et ego vos derelinquam. Petes
 vobis a me misericordiam non miserebor
 quando invocabitis me: ego non exaudiam vos
 Maculastis enim manus vestras sanguine et
 pedes vestri impigri sunt ad committenda homi
 cidia. Non quasi me dereliquistis sed vos ipsos
 dicit dominus. Hec dicit dominus omnipotens. Nonne
 ego vos rogavi ut pater filios: et mater filias:
 et ut nutrirer parvulos suos. ut essetis mihi in po
 pulum: et ego vobis in deum. et vos mihi in fi
 lios. et ego vobis in patrem. Ita vos collegi:
 ut gallina pullos suos sub alas suas. Non autem
 quid faciam vobis. Proiciam vos a facie mea.
 Oblationem cum mihi attuleritis auertam fa
 ciem meam a vobis. Dies enim festos vestros
 et neomenias et circumcisiones repudiam. ego
 misi pueros meos prophetas ad vos quos ac
 ceptos interfecistis et lanxistis corpora eorum
 quorum sanguinem exquiram dicit dominus. Hec
 dicit dominus omnipotens. Domus vestra deserta
 est. Proiciam vos sicut ventus stipulam. et filij
 procreationem non facient. quoniam mandatum
 meum neglexerunt. et quod malum est coram
 me fecerunt. Tradam domos vestras populo
 venienti qui me non audientes credunt quibus
 signa non ostendi faciet que precepi. Prophetas
 non viderunt. et memorabuntur iniquitatum eo
 rum. Testor populi venientis gratiam cui par
 vuli exultant cum leticia. me non videntes oculis
 carnalibus. sed spiritu credentes que dixi.
 Et nunc frater aspice que gloria. et vide popu
 lum venientem ab oriente. quibus dabo ducas
 tum abraham isaac et iacob et osee et amos et

michee et iobel et abdie et sone et nauz et aba
 chuc. sopbonte. aggei. zacharie et malachis qui
 et angelus domini vocatus est.

Ec dicit dominus. Ego educaui populum
 istum de servitute. quibus mandata de
 dei per pueros meos prophetas quos
 audire noluerunt: sed irrita fecerunt
 mea consilia. Mater que eos generavit: dicit il
 lis. Ite filij. quia ego vidua sum et derelicta. Edu
 caui vos cum leticia. et amisi vos cum luctu et
 tristitia. Quonia peccastis coram domino vestro.
 et quod malum est coram eo fecistis. Quid au
 tem quid faciam vobis. Ego vidua sum et dereli
 cta. Ite filij et petite a domino misericordiam. Ego
 autem te pater testem invoco super matrem filiorum
 qui noluerunt testamentum meum servare ut des
 eis confusionem et matrem eorum in direptionem
 ne generatio eorum fiat. Dispugantur in gentes
 nomina eorum. deleantur a terra quasi spreverunt sa
 cramentum meum. Ne tibi assur. qui abscondis in
 quis penes te. Bene mala memorare quid fecerit
 sodomem et gomorem: quia terra facit in piceis gle
 bis et aggeribus cinerum. Sic dabo eos qui me
 non audierunt dicit dominus omnipotens. Hec dicit dominus
 ad esdra. Nuncia populo meo: quoniam dabo eis re
 gnum bierusalem quod daturus eram israel. Et summam
 mihi gloriam illorum: et dabo eis tabernacula eter
 na que preparaveram illis. Lignum vite erit illis in odo
 re unguenti. et non laborabunt neque fatigabun
 tur. Ite et accipietis. Rogate vobis dies pau
 cos ut imoremur. Jam paratum est vobis regnum
 Vigilate. Tectare celum et terram. Contritum enim
 malum et creavi bonum. quia vivo ego dicit dominus.
 Mater amplectere filios tuos: educa illos cum
 leticia. Sicut columba confirma pedes eorum. quoniam
 te elegi dicit dominus. Et resuscitabo mortuos de
 locis suis: et de momentis educam illos. quoniam
 cognovi nomen meum in israel. Noli timere ma
 ter filiorum quoniam te elegi dicit dominus. Mittam tibi
 adiutorium pueros meos esaiam et bieremiam.
 ad quorum consilium sanctificavi et paravi tibi ar
 bores duodecim: gravatas varijs fructibus:
 et totidem fontes fluentes lac et mel. et mons
 tes immensos septem habentes rosam et lilius in
 quibus gaudium implebo filios tuos. Viduas ius
 tifica. pupillo iudica: egenti da: orphanum tuere
 nudus vesti: fractum et debile cura: claudum
 irridere noli: tutare mancum. et cecum ad visionem
 claritatis mee admittite. Veni et iuvenem intra
 muros tuos serva. mortuos ubi inueneris. si
 gnatus commenda sepulchro. et dabo tibi prima
 cessionem in resurrectione mea. Pausa et quiesce
 populus meus: quia veniet requies tua. Nutri
 trix bona nutri filios tuos: confirma pedes eo
 rum. Servos quos tibi dedi: nemo ex eis in
 teriet. Ego enim eos requiram de numero tuo. Nos
 li fatigari. Cum enim venerit dies pressure et an
 gustie. alij plorabunt et tristes erunt: tu autem bis
 laris et copiosa eris. zelabunt gentes: et nil adue
 sus te poterunt: dicit dominus. Quoniam mee regont
 te: ne filij tui gebennam videant. Jocundare ma

ter cum filiis tuis quia ego te eripiam: dicit dominus
 Filios tuos dormientes memorare: quoniam ego eos
 educam de lateribus terre: et misericordias cum
 illis faciam. quoniam misericors sum: dicit dominus omnipotens.
 Amplectere natos tuos usque dum venio
 et prestem illis misericordiam. quoniam eruberant fontes mei. et gratia mea non deficiet. Ego esdras preceptum accepi a domino in monte oreb ut irem ad
 israel. Ad quos cum venire reprobaerunt me et
 respuerunt mandatum domini. Ideoque vobis dico
 gentes: quod auditis et intelligitis. Expectate patientiam vestram. requiem eternitatis dabit vobis:
 quoniam in primo est ille qui in fine seculi adueniet
 Parati estote ad premia regni: quia lux perpetua
 lucebit vobis per eternitatem temporis. Fugite umbram
 seculi huius. Accipite iocunditatem glorie vestre
 Ego testor palam salvatorem meum. commendatum
 donum accipite et iocundamini: gratias agentes ei
 qui vos ad celestia regna vocavit. Surgite et
 state et videte numerum signatorum in conspectu domini.
 Qui se de umbra seculi transtulerunt splendidas tunicas a domino acceperunt. Recipe syon
 numerum tuum et conlude candidatos tuos qui
 legem domini compleverunt. Filiorum tuorum quos opera
 bas plenus est numerus. Roga imperium domini:
 ut sanctificet populus tuus qui vocatus est ab
 initio. Ego esdras vidi in monte syon turbam magnam
 quam numerare non potui: et omnes canticis
 collaudabant dominum. Et in medio eorum erat iuuenis
 statura celsus. eminentior omnibus illis et singulis
 eorum capitibus imponebat coronas et magis
 exaltabatur. Ego autem miraculo tenebar. Tunc
 interrogavi angelum: et dixi. Qui sunt hi domine
 Qui respondens dixit mihi. Hi sunt qui mortalem
 tunicam deposuerunt: et immortalem sumpserunt:
 et confessi sunt nomen dei. Hodie coronantur
 et accipiunt palmas. Et dixi angelo. Ille iuuenis
 quis est qui eis coronas imponit: et palmas
 in manus tradit. Et respondens dixit mihi.
 Spiritus est filius dei: quem in seculo confessi sunt. Ego
 autem magnificare eos cepi: quod fortiter per nomen
 domini steterunt. Tunc dixit mihi angelus. Tunc
 de annuncia populo meo qualia et quanta mirabilia
 domini dei vidisti.

Ca. III

Anno tricesimo ruine civitatis eras
 in babilone: et turbatus super cubiculo meo
 recubens. Et cogitationes mee ascendebat super cor meum:
 quoniam vidi desertionem syon: et abundantiam eorum qui habitabant
 in babilone. Et ventilatus est spiritus meus valde.
 Et cepi loqui ad altissimum verba timorata.
 Et dixi. O dominator domine tu dixisti ab initio
 quando placuisti terram. et hoc solus. et impiasti populo
 et dedisti adam corpus mortuum sed et ipsum signum
 tuum manuum tuarum erat: et insufflasti in eum spiritum
 vite. et factus est vivens coram te: et induxisti eum in paradiso
 quem plantaverat dextera tua antequam terra
 adveniret. Et tunc mandasti diligere viam tuam et
 perierunt ea. et statim instituisti in eo mortem et
 in nationibus eius: et nate sunt gentes et tribus et po-

puli et cognationes: quarum non est numerus. Et ambulavit unaquaeque gens in voluntate sua. et mirabatur coram te: et spernebant precepta tua. Iterum autem in tempore induxisti diluvium super inhabitantes seculum. et perdidisti eos. Et factum est in uno quoque eorum sicut ad eum mori: sic bis diluvium. Dereliquisti autem unum ex his noe cum domo sua. et ex eo iusti omnes. Et factum est cum cepissent multiplicari qui habitabant super terram. et multiplicaverunt filios et populos et gentes multas. et ceperunt iterato impietatem facere plus quam populi. Et factum est cum iniquitatem facerent coram te. elegisti tibi virum et bis cui nomen erat abraham. Et dilexisti eum et demonstraisti ei solam voluntatem tuam. Et disposuisti ei testamentum eternum. et dixisti ei ut non unquam derelinqueret seminem suum. Et dedisti ei isaac: et isaac dedisti iacob et esau. Et segregasti tibi iacob. esau autem separasti. Et factus est iacob in multitudine magna. Et factum est cum educeres semen eius ex egypto ad duristi super montes syna. Et inclinasti celos et statuisti terram. et commovisti orbem: et tremere fecisti abyssos: et turbasti seculum. et transiit gloria tua portas quattuor ignis. et terremotus et spiritus et gellus. ut dares semini iacob legem et generationi israel diligentiam. Et non abstulisti ab eis cor magnum lignum ut faceret lex tua in eis fructus. Eorum enim malignum babilans primum adam transgressus et victus est. sed et omnes qui de eo nati sunt. Et facta est permanens infirmitas et lex cum corde populi eius malignitate radicis. et discessit quod bonum est: et mansit malignum. Et transierunt tempora et finiti sunt anni. et suscitasti tibi servum nomine dodo et dixisti ei edificare civitatem nomine tui et offerre ibi in eadem tibus et oblationes. Et factum est hoc annis multis: et dereliquerunt qui habitabant civitatem in omnibus facientes. sicut fecit adam et omnes generationes eius. Utebantur enim et ipsi corde maligno. Et tradidisti civitatem tuam in manibus inimicorum tuorum. Nunquam meliora faciunt qui habitant babilonem. Et propter hoc dominus habet syon. Factum est cum venissem huc et vidissem impietates: quarum non est numerus. et delinquentes multos. vidi anima mea hoc tricesimo anno et excessit cor meum quoniam vidi quoniam sustines eos peccatores. et peccasti impie agere. et perdidisti populum tuum et servasti inimicos tuos: et non significasti. Nihil meminit quomodo debeat derelinqui via hec. Nunquam meliora facit babilonem quam syon. aut alia gens cognovit te preter israel. Aut que tribus crediderunt testamentis tuis sicut iacob? Quarum merces non comparavit: neque labor fructificavit. Pertransiens enim pertransiit in gentibus. et vidi abundantes eas: et non memorantes mandatorum tuorum. Nunc ergo pondera in statera nostras iniquitates et eorum qui habitant in seculo et non inveniunt nomen tuum nisi in israel. Aut quoniam non peccaverunt in conspectu tuo qui habitant terram aut qui gens sic observavit mandata tua: Nos quidem per nomen inveniunt servasse mandata tua. gentes autem non inveniunt.

Ca. II

Respondit ad me angelus qui missus est ad me: cui nomen vriel: et dixit mihi. Excedens excessit cor tuum in seculo hoc: et comprehendere cogitas vitam altissimi. Et dixit. Ita domine meus. Et respondit mihi: et dixit. Tres vias missus sum ostendere tibi: et tres similitudines proponere coram te de quibus mihi si renūciaveris vnam et bis, et ego tibi demonstrabo viam quam desideras videre: et docebo te unde sit cor malignum. Et dixit loquere domine meus. Et dixit ad me. Uade pondera mihi ignis pondus: aut mensura mihi statum venti: aut reuoca mihi diem quem preterit. Et respondi et dixi. Quis natoꝝ poterit facere ut me interrogas de his. Et dixit ad me. Si es sem interrogans: dicens. quante habitationes sunt in corde maris: aut quante vene sunt in principio abyssi: aut quante vene sunt super firmamentum: aut qui sunt eritus paradisi: diceres mihi fortassis in abyssum non descendi: neque in infernum adhuc: neque in celum unquam ascendi. Nunc autem non interrogavi te nisi de igne et vento et die per quam transisti. et a quibus separari non potes. et non respondisti mihi de eis. Et dixit mihi. Tu quae tua sunt tecum coadolescētia non potes cognoscere. Et quomodo poterit vas tuum capere altissimi viam. et iam exterius corrupto seculo intelligere corruptionem evidentem in facie mea. Et dixit illi. Melius erat nos non esse quam adhuc viuentes vivere in impietatibus. et pati et non intelligere de qua re. Et respondit ad me et dixit. Proficiens perfectus sum ad siluam lignoꝝ campi. et cogitauerunt cogitationes et dixerunt. Venite et eamus et faciamus ad mare bellum: ut recedat coram nobis. et faciamus nobis alias siluas. Et similiter fluctus maris. et ipsi cogitauerunt cogitationem et dixerunt. Venite ascendentes debellamus siluas campi. ut et ibi consumemus nobismetipsis aliam regionem. Et factus est cogitatus silue in vanum. Venit enim ignis et consumpsit eam. Similiter et cogitatus fluctuum maris. Stetit enim arena et prohibuit eos. Si enim esses iudex bonoꝝ. quem inciperes iustificare. aut quem condemnare. Et respondit et dixit. Utique vanam cogitationem cogitauerunt. Terra enim data est silue. et mari locus portare fluctus suos. Et respondit ad me et dixit. Bene tu iudicasti. et quare non iudicasti tibi metipsum? Quomodo enim terra silue data est. et mare fluctibus suis. sic qui super terram inhabitant qui sunt super terram intelligere solummodo possunt et qui super celos: qui super altitudinem celorum. Et respondi et dixi. Deprecor te domine. ut mihi detur sensus intelligendi. Non enim volui interrogare de superioribus tuis. sed de his qui pertransiunt per nos quotidie. propter quod israel datus in opprobrium gentibus quem dilexisti populum datum est tribubus impijs: et lex patrum nostrorum in interitum deducta est: et dispositiones scripte nusquam sunt: et pertransiimus de seculo ut locuste: et vita nostra stupor et pavor. et nec di-

gni sumus vitam consequi. Sed quid faciet nomini suo quod inuocatum est super nos? Et de his interrogavi. et respondit ad me: et dixit. Si fueris plurimum scrutatus frequenter miraberis. Quia festinans festinat seculum pertransire. et non capit portare quod in futuris temporibus. iustis re-promissa sunt. quoniam plenum iniusticia est seculum hoc et infirmitatibus. De quibus autem interrogas dicam. Seminatatum est enim malum. et necdum venit destructio ipsius. Si ergo non inuersum fuerit quod seminatatum est. et discesserit locus ubi seminatatum est malum: non veniet ubi seminatatum est bonum. Quia gramen seminis mali seminatatum est in corde ad ab initio. et quantum impietatis generauit usque nunc. et generat usque cum veniat area. Estima autem apud te gramen mali seminis quantum fructum impietatis generauit. quoniam secate fuerint. spice quarum non est numerus qui magnam aream incipient facere. Et respondi et dixi. Quo et quibus? Quare modici et mali anni nostri. Et respondit ad me. et dixit mihi. Non festines tu super altissimum. Tu enim festinas inaniter esse super ipsum. Nam exelus tuus multus. Nonne de his interrogauerunt anime iustorum in promptuarijs suis: dicentes. Usquequo spero sic: et quoniam veniet fructus aree mercedis nostre. Et respondit ad ea hieremias el archangelus: et dixit. Quoniam impletus fuerit numerus seminum in vobis: quoniam in statera ponderauit seculus: et mensura mensurauit tempora: et numero numerauit tempora. et non commouit nec excitauit usque dum impleatur predicta mensura. Et respondi et dixi. O dominator domine. sed et nos omnes pleni sumus impietate. Et ne forte propter nos non impleantur iustorum aree: propter peccata inhabitantium super terram. Et respondit ad me: et dixit. Uade et interroga pregnantem si quoniam impleuerit nouem menses suos adhuc poterit matrem eius retinere partum in semetipsa. Et dixi. Non potest domine. Et dixit ad me. In inferno promptuaria aiarum matrici assimilata sunt. Quomodo enim illa festinat quae parit effugere necessitate partus. sic et bec festinat reddere ea quae commendata sunt. Ab initio tibi demonstrabis de his qui occupas videre. Et respondit et dixi. Si inueni gratiam ahi oculos tuos. et si possibile est. et si idoneus sum. demonstra mihi si plus quam peritum sit. habet ventre aut plura pertransierunt supra quam futurus est. Quid pertransiit scio. quid autem futurum sit ignoro. Et dixit ad me. Sta super dexteram partem. et demonstrabo tibi interpretationes similitudinum. Et steti et vidi. et ecce foras ardens transiit coram me. Et factus est cum transiret flamma vidi. et ecce superauit fumus. Post bec transiit coram me nubes plena aque: et imisit pluuiam impetu multam. Et cum transisset impetus pluuię superauerunt in ea gutte. Et dixit ad me. Cogita tibi. sicut crescit pluuiam amplius quam gutte et ignis quam fumus. sic superabundauit que transiuit mensura. Superauerunt autem gutte et fumus. Et orauit et dixi. Putas vni usque in diebus illis? Vel quid erit in diebus illis? Respondit ad me: et dixit. De signis de quibus me interrogas et

D

E

parte possum tibi dicere. de vstra autem tua non sum missus dicere tibi. sed nescio. **Cap. V**

Designis autem. ecce dies venient in quibus apprehendentur qui inhabitant terram in censu multo et abscondetur veritatis via: et sterilis erit a fine regio. et multiplicabitur iniusticia super banc quam ipse tu vides. et super quam audisti olim et erit imposito vestigio quod nunc vides regnare regionem: et videbunt eam desertam. si autem tibi dederit altissimus vivere videbis post tertiam tubam. et relucescet subito sol noctu: et luna ter in die. et de ligno sanguis stillabit. et lapides dabit vocem suam. et populi commouebuntur: et regnabit quem non sperant qui inhabitant super terram: et volatilia commigratorem faciet. et mare sodomiticum pisces reijciet. et dabit vocem noctu quam non nouerant multi. Omnes autem audient vocem eius. Et chaos fiet per loca multa: et ignis frequenter remittet et bestie agrestes transigrabunt: et mulieres menstruate parient monstra et in dulcibus aquis false inuenientur: et amici omnes semet ipsos expugnabunt: et abscondetur tunc sensus. et intellectus separabitur in promptuarium suum. et queretur a multis: et non inuenietur. et multiplicabitur iniusticia et incontinentia super terram. Et interrogabit regio primam suam: et dicet. Nunquid per te pertransiit iusticia iustum faciens? Et hoc negabit. Et erit in illo tempore: et sperabunt homines et non impletrabunt. laborabunt et non dirigentur via eorum. Hec signa dicere tibi. permissum est tibi. Et si oraueris iterum et ploraueris sicut et nunc. et se funaueris septem diebus: audies iterata verborum maiora. Et euigilaui et corpus meum horruit valde et anima mea laborauit ut deficeret. Et tenuit me qui venit angelus qui loquebatur in me. et confortauit me et statuit me super pedes. Et factum est in nocte secunda: et venit ad me salathiel dux populi: et dixit mihi. Ubi eras? Et quare vultus tuus tristis? Aut nescis quoniam tibi creditus est israel in regione transmigratorum? Et surge ergo et gusta panem: et non derelinquas nos sicut pastor gregem suum in manibus luporum malignorum. Et dixi ei. Uade a me et non appropies ad me. Et audiuit ut dixi: et recessit a me. Et ego ieiunavi diebus septem iulans et plorans. sicut mihi mandauit vtiel angelus. Et factum est post dies septem. et iterum cogitationes cordis mei moleste gerant mihi valde. Et resumpsit anima mea spiritus intellectus et iterum cepi loqui coram altissimo sermones. Et dixi. Dominator domine ex omni silua terre: et omnibus arboribus eius elegisti vineam unicum. et ex omni terra orbis elegisti tibi foueam unam. et ex omnibus floribus orbis elegisti tibi liliam unam et ex omnibus abyssis maris replesti tibi riuum unum. et ex omnibus edificatis ciuitatibus sanctificasti tibi metipsum syon. et ex omnibus creaturis volatilibus nominasti tibi colubam unam et

et omnibus plasmatis pecoribus prouidisti tibi unam ouem. et ex omnibus multiplicasti populum acquisuisti tibi populum unum: et ab omnibus probatam legem donasti huic quem desiderasti populo. Et nunc domine ut quid tradidisti unum pluribus? Et preparasti super unam radicem alias. Et disperdidisti unicum tuum in multis. Et conculcauerunt eum qui contradicebant sponsonibus tuis: quibus tuis testamentis non credebant. Et si odians odisti populum tuum: tuis manibus debet castigari. Et factum est cum locutus essem sermones: et missus est angelus ad me qui ante venerat ad me preterita nocte. et dixit mihi. Audi me et instrua me: et intende mihi et adijcia coram te. Et dixi. Loquere domine me. Et dixit ad me. Valde tu in excessu mentis factus es pro israel. An plus dilexisti eum quam qui eum fecit. Et dixi ad eum. Non domine. sed dolens locutus sum. Torquet enim me renes mei per omnem horam querentem apprehendere semitam altissimi. et inuestigare partes iudicij eius. Et dixit ad me. Non potes. et dixi. Quare domine? Ad quid nascebar. aut quare non fiebat matris matris mee mihi sepulchrum ut non viderem laborem iacob et defatigationem generis israel. Et dixit ad me. Numera mihi que necdum venerant et collige mihi dispersas guttas. et renitenda mihi aridos flores. et aperit mihi clausa promptuarium: et producit mihi inclusos in eis flatus. Demonstra mihi vocis imaginem. et tunc ostendam tibi laborem quem rogas videre. Et dixi. Dominator domine. quis enim est qui potest scire nisi qui cum hominibus habitationem non habet. Ego autem insipiens et quomodo potero dicere de his quibus me interrogasti. Et dixit ad me. Quomodo non potes facere unum de his que dicta sunt sic non poteris inuenire iudicium meum aut in fine charitatem quam populo promisi. Et dixi. Sed ecce domine. tu prope es his qui in finem sunt. Et quid facient qui ante me fuerunt. aut nos. aut hi qui post nos? Et dixit ad me. Corone assumi laborem iudicium meum. Sicut non nouissimorum tarditas sic nec priorum velocitas. Et respondi et dixi. Nec poteris facere eos qui facti sunt et qui sunt et qui futuri sunt in unum. ut celerius iudicium tuum ostendas? Et respondit ad me: et dixit. Non potest festinare creatura super creatorem. nec sustinere seculum eos qui in eo creandi sunt in unum. Et dixi. Quomodo dixisti suo tuo quoniam viuificas viuificasti a te creatam creaturam in unum et sustinebat creatura: poterit et nunc portare presentes in unum. Et dixit ad me. Interroga matrem mulieris. et dices ad eam. Et si paris. quare per tempus. Roga ergo eam ut det decem in unum. Et dixi. Non vtiq; poterit. sed secundum tempus. Et dixit ad me. Et ego dedi matrem terre his qui seminati sunt super eam per tempus. Quomodo enim infans non parit ea que senum sunt. sic ego disposui a me creatum seculum. Et interrogauit: et dixi. Cum iam dederis mihi viam loquar coram te. Nam mater nostra

de qua dixisti mihi. adhuc iuuenis est: iam senectuti appropinquat. Et rñdit ad me: et dixit Interroga eā q̄ parit: et dicet tibi. Dices em̄ ei. Quare quos pepisti nūc. nō sunt similes his q̄ ante te si minores statura? Et dicet tibi ip̄a Alii sunt q̄ in iuuentute virtutis nati sunt. et alii qui sub tpe senectutis deficiente matrice sunt nati. Considera ergo et tu qm̄ minori statura estis p̄e his q̄ ante vos: et q̄ post vos miori q̄ vos quasi iam senescētes creature: et fortitudinem iuuentutis p̄tereūtes. Et dixi. Rogo dñe si inueni gr̄am aū oculos tuos demonstrā suo tuo p̄ que vīsites creaturā tuā. **Ca. VI**

E Dixit ad me. Initio terreni orbis et aūq̄ statent erit seculi. et ante q̄ spirarent cōuētionēs ventoz et aūq̄ sonarent voces tonitruū. et aūq̄ splenderent nitores chouscationuz. et ante q̄ p̄firmarent fundamētā paradisi. aūq̄ viderēt tur decozi flores. et aūq̄ p̄firmarent mote vīrtutes. aūq̄ colligerent innumerabiles militie angeloz. et aūq̄ extollerent altitudines aeris ante q̄ noiarent mensure firmamētorū. et aūq̄ estuarēt camini in syon. et ante q̄ inuestigarentur p̄ntes anni: et aūq̄ abalienarent eoz qui nunc peccāt adinuētiōes: et signati essent qui fidem thesaurizauerūt: tūc cogitauit et facta sunt p̄ me solū et nō p̄ alium. et finis p̄ me et nō p̄ alium. Et rñdit et dixi. Que erit separatio temporū. Aut qm̄ prioris finis et sequentis initium. Et dixit ad me. Ab abraā vsq̄ ad isaac qm̄ nati sūt ab eo iacob et esau. manū iacob tenebat ab initio calcaneū esau. Finis em̄ huius seculi esau. et principia sequētis iacob. Hominis manū inter calcaneū et manū. Aliud noli q̄rere esdra. Et rñdit et dixi. O dñator dñe. si inueni gr̄am ante oculos tuos oro vt demonstrāstis seruo tuo finē signoz tuoz: quozum p̄tes mihi demonstrāstis nocte p̄cedente. Et rñdit et dixit ad me. Surge sup pedes tuos et audi vocem plenissimā sonitus. Et erit sicut cōmotio. nec p̄mouebit locus i quo stes sup eum. Ideo cum loq̄tur tu nō expaueas: qm̄ de fine verbū et fundamentū terre intelligit. qm̄ de ip̄is sermo tremiscit et cōmouet. Scit em̄ qm̄ finem eoz oportet p̄mutari. Et factū est cū audissem surreri sup pedes meos et audissem. et ecce vox loquēs: et sonus ei⁹ sicut son⁹ aquarū multarū. Et dixit. Ecce dies veniūt: et erit qm̄ appropinquare incipiā. vt vīsitem habitātes in terra. et qm̄ inq̄rere incipiā ab eis q̄ iniuste nocuerunt iniusticia sua. et qm̄ suppleta fuerit humilitas syon: et cum supsignabit seculū quod incipiet p̄transire. hec signa faciam. Libri aperiantur ante faciem firmamētū: et omnes videntur simul: et anniculi infantes loquentur vocibus suis: et p̄gnātes immaturos parient infantes trium et quattuor mensū: et videntur et suscitabunt. Et subito apparebunt seminata loca nō seminata. et plena promptuarū subito inueniētur vacua: et tuba canet cū

sono. quam cū om̄s audierint: subito expauescent. Et erit: in illo tpe debellabūt amici amicos: vt inimici. et expauescet terra cū his. Et vene fontium stabūt et nō decurrent in hōis tribus. Et erit: ois q̄ derelictus fuerit ex oib⁹ istis q̄bus p̄dixi tibi: ip̄e saluabit. et videbit salutare meū et finem seculi vestri. Et videbunt qui recepti sunt hōies. q̄ mortem nō gustauerunt a natiuitate sua et mutabit cor inhabitārium: et p̄uertet in sensum aliū. Delebitur em̄ malum. et extinguet dolus. Florebit aut̄ fides et vincef corruptela: et ostendet veritas que sine fructu fuit diebus tantis. Et factus est cū loqueret mihi. et ecce paulatim intuebar sup eum ante que stabas. et dixit ad me hec. Veni tibi oñdere tempus venturę noctis. Si ergo iterum rogaueris: et itez ieiunaueris septem diebus. iterū tibi renūciabo hōz maiora p̄ diē q̄ audissem. Audita est em̄ vox tua apud altissimum. Vidit em̄ fortis directionē tuam: et p̄uidit pudiciam quā a iuēture tua habuisti. et p̄pter hoc misit me demonstrare tibi hec om̄ia et dicere tibi. Confide et noli timere. et noli festinare cum priorib⁹ t̄pibus cogitare vana. vt nō p̄peres a nouissimis t̄pibus. Et factus est post hec et fleui iterū: et similiter ieiunavi septem dieb⁹: vt suppleā tres hebdomadas q̄ dicte sunt mihi. Et factus est in octaua nocte: et cor meū turbabat iterato in me: et cepti loq̄ coram altissimo. Inflammabat em̄ spūs meus valde: et aia mea anxietatib⁹: et dixi. O dñe loquens locut⁹ es ab initio creature in p̄mo die dicens. Fiat celū et terra. et tuū verbū: opus p̄fectum. Et erat tunc spūs. et tenebre circūferēbant et silentiū. sonus vocis hōis nōdum erat abs te. Tūc dixisti de thesauris tuis p̄ferri lumē luminosum: quo apperet opus tuū. Et die secūdo creasti spm̄ firmamētū. et impasti ei vt diuideret et diuisionē faceret inter aquas: vt pars q̄dam sursum recederet: pars vero deorsum maneret. Et tertia die impasti aq̄s p̄gregari in septima pte terre. sex vero ptes siccasti et p̄seruasti: vt ex his sint corā te mīstrantia seminata a deo et culta. Verbū em̄ tuū p̄cessit: et opus statim fiebat. Processit em̄ subito fruct⁹ multitudinis immēsus et cōcupiscētie gustus multiformes et flores colore imutabili. et odores odoramētū iuestigabilis. Et die tertio hec facta sunt. Quarta autē die impasti fieri solis splendorē: lune lumē: stellarum dispositio: nem et imperasti eis vt deseruērent futuro plasma bonum. Quinto autē die dixisti septime partē vbi erat aqua cōgregata vt p̄crearet animalia et volatilia et pisces. et ita fiebat. Aqua muta et sine anima q̄ de i nutu iubebant aialia factebat vt ex hoc mirabilia tua nationes enarrent. Et tūc conseruasti duas aias: nomē vni vocasti enoch et nomē secūde vocasti leuiatbā. et sepasti ea ab alterutro. Nō em̄ poterat septima pars vbi erat aqua cōgregata capere ea. Et dedisti enoch vnam partem que siccata est

tertio dievt habitet in ea: vbi sunt montes mil-
le. Veniat hanc autem dedisti septimam partem bu-
midam et seruasti eam: vt fiat in deuotione qui-
bus vis et quando vis. Sexto autem die impa-
sti terre vt crearet coram te iumenta et bestias et
reptilia et super bis adam: quem constituisti duces
super omnibus factis que fecisti: et ex eo educi-
mur nos omnes quem elegisti populum. Nec autem
omnia dixi coram te domine: quia propter nos creasti secu-
lum. Residuas autem gentes ab adam natas dixi
sti eas nihil esse: et quam saluare assimilatae sunt: et
quasi stillicidium de vase simillasti abundantiam eo-
rum. Et nunc domine ecce iste gentes que in nobis
lum deputate sunt. ceperunt dominari nostri et de-
uorare. nos autem populus tuus quem vocasti pro-
mogenitum. vniuersum emulatozem tuum tradi-
ti sumus in manibus eorum. Et si propter nos cre-
atum est seculum. quare non hereditatem possi-
demus cum seculo. Usquequo hec?

A

E factum est cum fuisset loquenda verba hec
missus est ad me angelus qui missus fu-
erat ad me primis noctibus: et dixit
ad me. Surge esdra: et audi sermones
quos venit loqui ad te. Et dixi. Loquere deus
meus. Et dixit ad me. Mare positum est in spaci-
oso loco vt esset altum et immensum. erit autem
ei introitus in angusto loco positus: vt esset si-
milis fluminibus. Quis enim volens voluerit in-
gredi mare et videre eum vel dominari eius. si non
transierit angustum: in latitudine quomodo veni-
re poterit? Item aliud. Ciuitas edificata et pos-
ita in loco campestris: est autem plena omnium bonorum.
Introitus eius angustus et in precipiti positus
vt esset a dextris quidem ignis: a sinistris autem al-
ta. semita autem est vna sola inter eos posita. hoc
est in ignem et aquam: vt non capiat semita nisi
solimodo vestigium bovis. Si autem dabitur ciuitas
homini in hereditate: si nunquam antepositum pericu-
lum praeferat quomodo accipiat hereditatem suam?
Et dixi. Sic domine. Et dixit ad me. Sic est et israel
pars. Propter eos enim feci seculum: et quam transgres-
sus est adam constitutiones meas iudicatum est: quod fa-
ctum est. Et facti sunt introitus huius seculi angu-
sti et dolentes et laboriosi: pauci autem et mali et pe-
culorum pleni et labore magnoe fulturi. nam ma-
ioris seculi introitus spaciosi et securi: et facien-
tes immortalitatis fructum. Si ergo ingredien-
tes non fuerunt ingressi qui viuunt angusta: et va-
na hec non poterunt recipere que sunt reposita.
Nunc ergo quare tu perturbaris cum sis corruptibi-
lis: et quid moueris tu cum sis mortalis. Et qua-
re non accepisti in corde tuo quod futurum est: sed quod in pre-
senti? Respondi et dixi. Dominator domine ecce disposui-
sti lege tua. quam iusti hereditabunt hec. Impij
autem peribunt. iusti autem ferent angusta: speran-
tes spaciose. Qui enim impie gesserunt: et an-
gusta passi sunt et spaciose non videbunt. Et dixit
ad me. Non est iudex super deum: nec intelligens su-
per altissimum. Pereunt enim multi principes: quia negli-
git quae anteposita est dei lex. Mandans enim man-
dauit deus venientibus. quam venerunt. quid facien-

B

tes viderent. et quid observantes non punirent.
Hi autem non sunt persuasi: et contradixerunt ei et consti-
tuerunt sibi cogitamentum vanitatis: et proposuerunt
sibi circumuersiones delictorum: et superdixerunt altis-
simo non esse: et vias eius non cognouerunt:
et legem eius spreuerunt: et sponsores eius abne-
gauerunt: et in legitimis eius fide non habuerunt
et opera eius non preceperunt. Propter hoc esdra vacua
cua vacuus: et plena plenus. Ecce tempus veniet. et
erit quam venient signa que predicta tibi. Et appare-
bit sponsa: et appescens ostendit quam nunc subducit
terra: et omnis qui liberatus est de predictis ma-
lis: ipse videbit mirabilia mea. Reuelabitur enim
filius meus iesus cum his qui cum eo sunt. et iocum
dabunt qui relictum sunt in annis quadringentis. Et ex-
rit post annos hos et moyses filius meus: et
omnes qui spiritum habent boies: et conuertent secu-
lum in antiquum silentium diebus septem: sicut in prio-
ribus iudiciis: ita vt nemo derelinquat: et erit
post dies septem et excitabitur quod nondum vigila-
bat seculum: et moyses corruptum. Et terra reddet
que in ea dormiuit. et puluis qui in eo silentio ha-
bitat: et promptuarium reddet quam eis commendate sunt
aie. Et reuelabitur altissimus super sedem iudicij:
et praesentibunt misericordiae: et longanimitas congrega-
bit. Iudicium autem solum remanebit. veritas stabit
et fides conualescet. Et opus subsequetur. et mer-
ces ostendet. et iusticie vigilabunt. et iniusticie non
dominabunt. Et dixi. Primum abraham propter sodomitas
orauit. et moyses pro patribus qui in deser-
to peccauerunt. et qui post eum pro israel in diebus achab
et samuelis et dauid pro offensione. et salomon
pro eis qui venerunt in sanctificationem: et belias pro
his qui pluitam acceperunt et pro mortuo vt viueret
et ezechias pro populo in diebus sennacherib: et mul-
ti pro multis. Si ergo modo quam corruptibile increuit.
et iniusticia multiplicata est: et orauerunt iusti pro
impijs. quare et nunc sic non erit? Et respondit ad me:
et dixit. Primum seculum non est finis. gloria in eo fre-
quens manet. propter hoc orauerunt pro inualidus. Dies
enim iudicij erit finis temporis huius et initium tempo-
ris future immortalitatis. in quo praeferat cor-
ruptela: soluta est intemperantia. abscessa est incre-
dulus: creuit autem iusticia. orta est veritas. Tunc
enim nemo poterit saluare eum qui perijt. nec de-
mergere qui vincit. Et respondit: et dixi. Nec sermo
meus primus et nouissimus. quam melius erat non
dare terram adam: vel cum iam dedisset coercere eum
vt non peccaret. Quid enim prodest hominibus in-
periuuere in tristitia: et mortuos sperare puni-
tionem. Quid tu quid fecisti adam. Si enim tu peccasti.
non est factus solus tuus casus. sed et noster qui ex te
aduenit. Quid enim prodest nobis si promissus
est nobis immortale tempus. nos autem mortalia ope-
ra egimus. Et quam predicta est nobis perbenis
spes. nos vero pessimi vani facti sumus. Et quam
reposita sunt nobis habitacula sanitatis et se-
curitatis. nos veros male conuersati sumus. Et
quam reposita est gloria altissimi protegere eos qui
tarde conuersati sunt nos autem pessimis vijs ab-
bulauimus. Et quam ostendet paradysus: cuius fru-

eris incorruptus p̄seuerat in quo est securitas et medela. nos vero non ingredsemur. In in-
gratis em̄ locis conuersati sumus. Et quoniam
super stellas fulgebūt facies eorū q̄ abstinentias
babuerūt. nostre aut̄ facies super tenebras ni-
gre. Non em̄ cogitauimus uiuētes qm̄ iniquita-
tē faciebamus q̄ incipiem⁹ post mortē pati. Et
r̄ndit: et dicit. Hoc est cogitamentū certaminis
quod certabit. qui super terrā natus est homo
vt si victus fuerit patiat̄ quod dixisti. Si autē
uicerit: recipiet quod dico. qm̄ hec est uita quā
moyses dicit cum uiueret ad populum: dicens.
Elige tibi uita: vt uiuas. Non crediderūt autē
ei. sed nec post eum p̄phetis. Sed nec mihi qui
locutus sum ad eos. qm̄ non esset tristitia in p̄-
ditionē eorum. sicut futurum est gaudium sup̄
eos quibus persuasa est salus. Et respōdit: et di-
xi. Scio dñe. qm̄ uocatus est altissimus miseri-
cors in eo q̄ misereatur his qui nondū in secu-
lo aduenerūt. et q̄ misereat illis qui cōuersionē
faciunt in lege eius. et longanimitis est. quoniam
longanimitatē prestat his qui peccauerūt qua-
si suis operibus. et munificus est qm̄quidēz do-
nare uult p̄ exigentis. et multe misericordie.
quoniam multiplicat magis misericordias his
qui presentes sunt et qui p̄terierūt et qui futu-
ri sunt. Si enim nō multiplicauerit miseri-
corias suas non uiuificabitur seculum cum his q̄
inhereditabant in eo. Et donat. quoniam si non
donauerit de bonitate sua vt alleuient̄ b̄i q̄ in-
iquitatem fecerunt de suis iniquitatib⁹ nō po-
terit decies millesima pars uiuificari hominū
Et iudex si non ignouerit his qui curati sunt
bo eius: et deleuerit multitudinē cōtemptionū
non fortassis derelinquerent̄ in innumerabili
multitudine nisi pauci valde.

Ca. VIII

Respondit ad me: et dicit. Hoc secu-
lum fecit altissimus. p̄pter multos. fu-
turū autem propter paucos. Dicā au-
tem coram te similitudinē esdra.

Quomodo autem interrogabitis terram: et di-
cet tibi. quoniam dabit terram multā: magis
vñ fiat fictile. puū aut̄ puluerē vñ aurū fit. sic et
actus p̄ntis seculi. Multi q̄dē creati sunt. pau-
ci aut̄ saluabūtur. Et r̄ndi: et dicit. Absorbe er-
go aīa sensus. et deuora qd̄ sapit. Euenisti enīz
obaudire et p̄phetare uolēs. Nec em̄ tibi ē datū
spatiū. nisi solūmō uiuere. O dñe si nō pmittes
suo tuo vt orem⁹ corā te. et des nobis semē cor-
di et sensui culturā. vñ fruct⁹ fiat. vñ uiuere pos-
sit oīs corrupt⁹ q̄ portabit locū hoīs? Solus em̄
es. et vna plasmatio nos sum⁹ manuū tuarū si-
cut locutus es. Et quō nunc in matrice plasma-
tū est corpus et prestās mēbra. p̄seruat in igne
et aqua tua creatio. et nouē mēsb⁹ patitur tua
plasmatio tuā creaturā q̄ in ea creata ē. ip̄s aut̄
aut̄ qd̄ suat et qd̄ suat. vtraqz suabunt. suataqz
q̄nqz itez reddit matricē q̄ in ea creauerūt. Ampa-
sti em̄ et ip̄is mēbris. h̄ ē mammillis p̄bere lac
fructui māmillarū: vt nutriat̄ id quod plasma-
tū ē: vt in t̄ps aliquod: et postea disponas euz

tue misericordie. Enutriuisti eū tua iusticia. et
erudisti eum in lege tua. et corripuisti euz tuo
intellectu. et mortificabis eum vt tuam creatu-
ram. et uiuificabis eū vt tuum opus. Si ergo
p̄dideris eum qui tantis laboribus plasmat⁹
est tuo iussu. facile est ordinari vt id qd̄ fiebat
seruaret. Et nunc dñe dicam. de omi homine
tu magis scis. de populo aut̄ tuo ob quē doleo
et de hereditate tua p̄pter quā lugeo. et p̄pter quē
israel p̄pter quē tristis sum. et de iacob p̄pter
doleo. ideo incipiam orare coram te p̄ me et p̄
eis. qm̄ uideo lapsus nostros q̄ inhabitamus
terram. Sed audini celeritatē iudicis q̄ futu-
rus est. Ideo audi uocē meā: et intellige s̄mo-
nem meū. et loquar coram te. Initiū uerborū
esdre: priusqz assumere. Et dixi. Dñe qui inba-
bitas seculum. cui⁹ oculi eleuati in sup̄na et a-
ere. et cuius thronus inestimabilis: et gl̄ia in-
cōprehensibilis. cui⁹ astat exercitus angelorum
cū tremore. quoz suatio in vento et igni cōuer-
titur. cuius uerbū uex: et dicta p̄seuerantia. cu-
ius iussio fortis: et dispositio terribilis. cuius
aspect⁹ arefacit abysses: et indignatio tabesce-
re facit mōtes. et ueritas testificat. Exaudi ora-
tionem sui tui. et aurib⁹ p̄cipe p̄cationē signē
tui. Dum es in uo loquar: et dū sapio r̄ndebo
Nec respicias ppli tui delicta: sed q̄ tibi in ue-
ritate fuerūt. Nec intēdas ip̄ia gentiū studia. s̄
q̄ tua testimonia cū colorib⁹ custodierūt. Nec
cogites q̄ in cōspectu tuo false conuersati sunt:
s̄ memorare q̄ ex uolūate tua timores cogno-
uerunt. Neqz uoluer⁹ p̄dere q̄ pecudis mores
babuerūt. s̄ respicias eos q̄ legē tuā splēdide
docuerūt. Nec indigner⁹ eis q̄ bestis peiores
iudicati sunt. s̄ diligas eos q̄ semp in iusticia
tua p̄fidūt et gl̄ia. Qm̄ nos et p̄res nostri tali-
bus morib⁹ lāguem⁹. tu aut̄ p̄pter nos pctōres
miseri-cors uocaber⁹. Si em̄ desideraueris vt
nri miserearis. tūc misericors uocaber⁹: nobis
aut̄ nū b̄ntibus opa iusticie. Iusti em̄ q̄b⁹ sūt
opa m̄tra reposita ex p̄p̄is opib⁹ recipiet mer-
cedē. Quid est em̄ hōvt ei indigneris: ante ge-
nus corruptibile vt ita amar⁹ sis d̄ ip̄o? In ue-
ritate enī nemo de genit̄is est q̄ nō ip̄ie gessit
et de p̄sentib⁹ q̄ nō deliqt. In hoc enī annū
ciabit iusticia tua et bonitas tua dñe: cū miser-
tus fuer⁹ eis q̄ nō b̄nt substantiā bonoz opoz
Et r̄ndit ad me: et dicit. Recte locut⁹ es aliq̄: et
sunt a sermones tuos sic fiet. Qm̄ nō p̄ cogi-
tabo sup̄ plasma eo q̄ peccauerūt āte mortē
ante iudicium ante perditionez. sed iocunda-
bor sup̄ iustozum figmentū. et memorabor per-
egrinatiōis q̄ et saluatiōis et mercedis recep-
tionis. Quō ergo locutus sum: sic et est. Sicut
em̄ agricola serit sup̄ terram semina multa: et
plantaciones multitudinis plantat. sed nō in
tempore omia que seminata sunt saluantur s̄
nec oia que plātata sunt radicabūt sic. et q̄ in se-
culo seminati sunt: nō oīs saluabunt. Et r̄ndi:
et dixi. Si ueni gr̄am loquar. Quō semē a-
gricole si nō ascēderit aut n̄ accepit pluuiā tuā

in tempore aut si corruptus fuerit multitudine
pluie. sic perit. et similiter hō q̄ manibus tuis
plasmatus est: et tu ei imago noīat. q̄si simi-
latus es ei ppter quez omnia plasmasi: et simi-
latisi semini agricolę. Non irascaris sup nos
s; parce populo tuo: et miserere hereditati tue.
Tu autē creature tue miseris. Et r̄ndit ad me
et dixit. Que sunt p̄ntia p̄ntibus: et q̄ futura
futuris. Multus enim tibi restat vt possis dis-
ligere meā creaturam super me. tibi autē fre-
quēter et ipsi p̄mauit: iniustus autē m̄q̄. S;
et in hoc mirabilis es corā altissimo: quoniam
humiliasti te sicut decet te: et nō iudicasti te vt
inter iustos p̄imum glorificeris. Propter qd̄
miserie multe et miserabiles efficiuntur eis q̄
habitant secūm in nouissimis quia i multa sup-
bia ambulauerunt. Tu autem pro te intellige:
et de similibus tuis inq̄re gloriam. Vobis enī
apertus est paradīsus. plantata est arbor vite
preparatus est futurū t̄ps: p̄parata est abūdā-
tia edificata est ciuitas: probata est requies:
perfecta ē bonitas: et perfecta sapiētia. Radix
malī signata est a vobis: infirmitas et tinea
a vobis absōsa est. et i infernū fugit corruptio
in obliuione. Transierunt dolores: et ostensus
est i fine thesaurus immortalitatis. Noli ergo
adūcere inq̄rendo de multitudine eorum qui
pereunt. Nam et ipsi accipientes libertatem
spreuerunt altissimuz: et legem eius p̄tēserūt
et vias eius dereliquerūt. Adhuc autē iustos
eius p̄culcauerunt: et dixerunt in corde suo nō
esse deum. et q̄dem scientes q̄si moriunt. Si-
cut enim vos suscipient q̄ predicta sunt: sic eos
fritis et cruciatus que p̄parata sunt. Non enim
voluit hoīem disperdi. Sed et ipsi qui creati
sunt coinquinauerunt nomē eius qui fecit eos
et ingrati fuerunt et qui p̄parauit eis vitas.
Quapropter iudicium meū modo appropin-
quat. Que non oibus demonstrā nisi tibi: et
similibus paucis. Et r̄ndi: et dixi. Ecce nunc
dñe demonstrasti mihi multitudinē signorum
que incipies facere in nouissimis: sed non de-
monstrasti mihi quo tempe.

Et r̄ndit ad me: et dixit. Oueris metis
re t̄ps in semetipso: et erit cui vide-
ris q̄si transierit pars q̄dam signorū
q̄ predicta sunt: tunc intelliges quoni-
am ip̄m est t̄ps in quo incipiet altissimus visi-
tare seculum qd̄ ab eo factum est. Et quando
videbitur in seculo motio locorum et populorū
turbatio: tunc intelliges quoniam de his erat
altissimus locutus: a diebus qui fuerunt ante
te ab initio. Sicut enim omne qd̄ factum est i
seculo. initium habet pariter et p̄sumptionē
et p̄sumptio est manifesta: sic et altissimi t̄pa
initia habent manifesta in prodigiis et virtū-
tibus: et cōsummationes in actu et in signis.
Et erit oīs q̄ saluus factus fuerit: et qui pote-
rit eifugere p̄ opa sua: et p̄ fidem in qua credi-
distis reliques de predictis piculis: et videbit
salutare meū in terra mea: et in finibus meis

quoniam sanctificauit me a seculo. Et tunc mis-
erebuntur qui nūc abusi sunt vias meas: et in
tormentis cōmorabuntur hi qui eas proiece-
runt in contemptu. Qui enim non cognoue-
runt me viuentes beneficia consecuti et qui fa-
stidierunt legem meam cum adduc erant ha-
bentes libertatem. et cum adhuc esset eis ap̄-
penitentie locus non intellexerūt sed spreue-
runt: hos oportet post mortem i cruciamento
cognoscere. Tu ergo noli adhuc curiosus esse
quomodo impij cruciabuntur: sed inquire quō-
iusti saluabuntur: et quorum seculus: et propter
quos seculum: et quando. Et respondi: et dixi
Olim locutus sum: et nunc dico: et postea dis-
cam: qm̄ plures sunt qui pereunt q̄ qui salua-
buntur: sicut multiplicatur fluctus sup guttam
Et respondit ad me: et dixit. Qualis ager talia
et semina: et quales flores tales et tincture. et
qualis operator: talis et creatio. et q̄lis agri-
cola: talis cultura quoniam tempus erat seculi.
Et nunc cum essem parans eis his qui nunc
sunt anteq̄ fieret seculus in quo habitarent:
et nemo tradidit mihi. Tunc enī quisq; et nūc
creatur in mundo hic parato et mēse indeficē-
ti: et lege inuestigabili corrupti sunt mores eorū
Et cōsideraui seculum. et ecce erat periculum
propter cogitationes que in eo aduenerunt.
Et vidi et peperci ei valde: et seruaui michi
acinum de botro: et plātationē de tribu multa
Pereat ergo multitudo que sine causa nata ē:
et seruetur acinus meus et plantatio mea: q̄
cum multo labore perfecī. Tu autem si adhuc
intromittas septem dies alios. sed nō ieiuias
his in eis. sibi in campum florūm vbi domus
non est edificata: et manducabis solummodo
de floribus campī: et carnem non gustabis. et
vinum nō bibes: sed solum d̄ flores. Deprecare
altissimum sine intermissione: et veniam et lo-
quar tecum. Et p̄fectus sum sicut dixit mihi in
campum qui vocatur ar̄ath: et sedi ibi i florū-
bus. et de herbis agri manducaui. et facta est
esca eaz mihi i saturitate. Et factū est p̄ dies
septē: et ego discūbebā supra fenū: et cor meū
itez turbabaf sicut aī. Et aptū est os meum: et
i choauit dicere corā altissimo: et dixi. O dñe te
nob̄ oñdes ostēsus es p̄rib̄ n̄ris i deserto. qd̄ n̄
calcaf et infructuoso q̄si erāt creūtes d̄ egypto et
dicēs dirūtī. Tu isrl̄ audi me et semē iacob itēde
f̄monib; meis. Ecce enī. ego semio i vobis legē
meā et faciet i vobis fructū et gl̄ficabimini i eo
p̄ seculū. Nā p̄res n̄ri accipiētes legē n̄ serua-
uerūt: et legitia mea nō custodierūt. et factū est
fructū legis n̄ parēs. Nec enī poterat qm̄ tuus
erat. nā q̄ acceperūt perierūt: n̄ custodiētes qd̄
i eis seminatū fuerat. Et ecce p̄suetudo ē vt cū
accepit tra semē vel nauē mare. vlyas aliqd̄ ef-
cā vel potū. cū fuerit exterminatū id i q̄ semi-
natū ē v̄l i qd̄ missū ē sil̄ id qd̄ seminatū v̄l missū
ē: v̄l q̄ suscepta sūt exterminat. et suscepta tā nō
manēt apud nos. S; nobis sic nō factū ē. Nos
q̄dez q̄ legē accepim; peccātes periuim; et co:

nostrum quod suscepit eam. nam lex non perijt: sed permansit in suo labore. Et cum loquerer hec in corde meo: respexi oculis meis. et vidi mulierem in dextera parte. Et ecce hec lugebat et plorabat cum voce magna. et animo dolebat valde: et vestimenta eius discissa: et cinis super caput eius. Et dimisi cogitare in quibus erant cogitantes: et conuersus sum ad eam: et dixi ei. Ut quid flet et quid doles animo. Et dixit ad me. Dimitte me domine meo ut defleam me et adiciam dolorem quasi valde amaro sum animo. et humiliata sum valde. Et dixi ei. Quid passa es? Dixit mihi. Et dixit ad me. Sterilis fui ego famula tua et non peperit: beatis maritum annis triginta. Ego enim per singulas horas et per singulos dies et annos triginta horis: deprecor altissimum nocte ac die. Et factum est post triginta annos exaudiuit me deus ancillam tuam. et vidit humilitatem meam et attendit tribulationem meam: et dedit mihi filium et locundata sum super eum valde ego et vir meus et omnes ciues mei. et honorificabamus valde fortem. Et nutriui eum cum labore multo. et factum est cum creuisset et venisset accipere uxorem: feci diem epulæ.

Ca. X
Et factum est cum introisset filius meus in thalamo suo: cecidit et mortuus est. et euertimus omnes lumina. Et surrexerunt omnes ciues mei ad consolandum me. et quiesceui usque in alium diem: usque nocte. Et factus est cum omnes quiescerent ut me consolarentur ut quiescerem et surrexi nocte et fugi et veni sicut vides in hoc campo: et cogito iam non reuertam in civitatem: sed hic consistere. et neque manducare neque bibere. sed sine intermissione lugere et ieiunare usque dum moriar. Et dereliqui sermones in quibus eras. et rudi cum iracundia ad eam: et dixi. Stulticia super omnes mulieres. non vides luctum nostrum. et qui nobis contingunt? Quasi syon mater nostra omni tristitia contristata et humilitate humiliata est et lugeat validissime. Et nunc quasi omnes lugemus? et tristes sumus. quasi omnes contristati sumus? tu autem contristatus in vno filio. Interroga enim terram et dicet tibi. quoniam hec est que debeat lugere casus tenentorum super eam germinantium. Et ex ipsa ab initio omnes nati et alij venient. Et ecce pene omnes in predictis ambulantes: et exterminium sit multitudo eorum. Et quis ergo debet lugere magis: nisi hec que tam magnam multitudinem perdidit: que tu que pro vno doles. Si autem dicis mihi quoniam non est placet meo similis terre: quoniam fructus ventris mei perdidit: que cum meroribus peperit et cum doloribus genuit: terra autem secundum viam terre. abiitque in ea multitudo populi quomodo euenit et ego tibi dico. Sicut tu cum labore pepisti. sic et terra dat fructum suum. homini ab initio ei qui fecit eam. Nunc ergo retine apud te metipsum dolorem tuum: et fortiter fer que tibi contigerunt casus. Si enim iustificaueris terminum dei et consilium suum recipies in tempore: et in talibus collaudaberis. Ingredere ergo in civitatem ad virum tuum. Et dixit ad me. Non faciam neque ingredi ar civitatem: sed hic moriar. Et apposui ad buccam loqui ad eam: et dixi. Noli facere hunc sermo-

nem sed presentem persuadenti. Quot enim casus syon? Consolare propter dolorem hierusalem. Vides enim quoniam sanctificatio nostra deserta effecta est: et altare nostrum demolitum est et templum nostrum destructum est et psalterium nostrum humilitatum est. est hymnus contumeliosus. et exultatio nostra dissoluta est et lumina candelabrum nostrum extinctum est. et arca testamenti nostri direpta est. et sancta nostra contaminata sunt. et nomen quod invocatum est super nos pene perphanatum est. et liberi nostri contumeliam passi sunt. et sacerdotes nostri successi sunt. et leuite nostri in captivitate abierunt et virgines nostre coinquinatae sunt. et mulieres nostre vi passae sunt. et iusti nostri rapti sunt: et puuli nostri perditii sunt. et iuvenes nostri servierunt. et fortes nostri invalidi facti sunt. Et quod omnium maius signaculum syon: quoniam resignata est de gloria sua. Nazareth tradita est in manibus eorum qui nos oderunt. Tu ergo excute tuam tristitiam multam et depone abs te multitudinem dolorum. ut tibi propitietur fortis: et requiem faciet tibi altissimus requiescentem laborum. Et factum est cum loquerer ad eam: facies eius fulgebat subito et species. coruscus fiebat visus eius ut essem pauper valde ad eam: et cogitare quid esset hoc. Et ecce subito emisit sonitum vocis magnam timore plenum. ut commoveretur terra a mulieris sonitu. Et vidi: et ecce amplius mulier non comparebat mihi: sed civitas edificabatur: et locus demonstrabatur de fundamentis magnis: et timor et clamor voce magna: et dixi. Ubi est visus angelus qui a principio venit ad me? Quoniam ipse me fecit venire in multitudine in excessu mentis huius. Et factus est finis meo in corruptionem: et oratio mea in improperium. Et cum essem loquens ego hec. ecce venit ad me et vidit me. Et ecce eram positus ut mortuus: et intellectus meus alienatus erat. Et tenuit dexteram meam et confortavit me: et statuit me super pedes meos. Et dixit mihi. Quid tibi est: et quare conturbatus est intellectus tuus: et sensus cordis tui: et quare conturbaris. Et dixi. Quoniam dereliquisti me. Et ego quidem feci secundum sermones tuos: et exiui in campum: et ecce vidi et video quod non possum enarrare. Et dixit ad me. Sta ut vir et commovebo te. Et dixi. Quoquere domine meus tu in me. Noli me derelinquere: ut non frustra moriar. quoniam vidi que non sciebam et audio que non nescio. Aut nunquid sensus meo fallit et anima mea supremat. Nunc ergo deprecor te ut demostres sermo tuo de excessu hoc. Et respondit ad me. et dixit. Audi me: et doceam te: et dicam tibi de quibus times. quoniam altissimus relevavit tibi mysteria multa. Vidit rectam viam tuam quoniam sine intermissione contristabar pro populo tuo: et valde lugebas propter syon. Hic ergo intellectus visionis que tibi apparuit ante paululum. Quam vidisti lugentem inchoasti consolari eam. nunc autem iam speciem mulieris non vides. sed apparuit tibi civitas edificari: et quoniam enarrabat tibi de casu si

in sui. Hec absolutio est. Hec mulier quam vidisti
 bec est syon: et quam dixit tibi quam et nunc conspice:
 ut civitatem edificatam. Et quam dixit tibi: quia
 sterilis fuit annis triginta. propter quod erant an-
 nifera triginta quam non erat in ea adhuc oblatio
 oblata. Et factum est post annos triginta: edifica-
 vit salomon civitatem et obtulit oblationes. tunc
 fuit quam peperit sterilis filium. Et quod tibi dixit: quam
 nutritum eum cum labore hoc erat habitatio in bieru-
 rusalem. Et quoniam dixit tibi: quia filius meus ve-
 niens in suo thalamo mortuus esset: et contigit
 set ei casus. hoc erat que facta est ruina bieru-
 rusalem. Et ecce vidisti similitudinem eius: et quoniam
 filium lugeret: inchoasti consolari eam: et de
 his que contigerunt: bec erant tibi aperienda.
 Et nunc videt altissimus: quoniam et animo con-
 tristatus es: et quoniam et toto corde pateris
 pro ea ostendit tibi claritatem glorie eius: et pul-
 chritudinem decoris eius. Propterea enim dixit ti-
 bi ut maneres in campo ubi domus non est edi-
 ficata. Sciebam enim ego quoniam altissimus
 incipiebat tibi ostendere bec. propterea dixit tibi
 ut venires in agrum ubi non est fundamentum
 edificij. Nec enim poterat opus edificij hominis
 sustineri in loco ubi incipiebat altissimi civitas
 ostendi. Tu ergo noli timere: neque erpauescat
 cor tuum: sed ingredere et vide splendorum et ma-
 gnitudinem edificij: quoniam caput est tibi visu o-
 culorum videre. et post bec audies quoniam caput au-
 dit aurium tuarum audire. Tu enim beatus es
 pro multis. et vocatus es apud altissimum: sicut et
 pauci. Nocte autem que in crastinum futura est ma-
 nebis hic. et ostendet tibi altissimus eas visio-
 nes supremorum que faciet altissimus his que habi-
 tant super terram a novissimis diebus. Et dormi-
 mihi illam noctem et aliam: sicut dixerat mihi. XI
 Et vidi somnium: et ecce ascendebat de
 mari aquila cui erant duodecim ale-
 pennarum et capita tria. Et vidi: et ec-
 ce expandebat alas suas in omnem ter-
 ram. et omnes venti celi insufflabant in eam et
 colligebant. Et vidi: et de pennis eius nascebantur
 contrarie penne. et ipse fiebant in pennaculis
 minutis et modicis. Nam capita eius erant
 quiescentia et dimidium caput erat maius alio-
 rum capitum: sed ipsa quiescebat cum eis. Et vidi: et
 ecce aquila volavit in pennis suis. et regnavit
 super terram et super eos qui habitant in ea. Et
 vidi quam subiecta erant ei omnia sub celo. et nemo
 illi contradicebat: neque vnus de creatura que est
 super terram. Et vidi: et ecce surrexit aquila super
 ungues suos. et misit vocem pennis suis: dicens.
 Nolite omnes simul vigilare. dormite vnusquisque
 in loco suo: et per tempus vigilate. Capita autem
 in novissimo servent. Et vidi: et ecce vox non erant
 de capitibus eius. sed de medietate corporis
 eius. Et numeravi contrarias pennas eius
 et ecce ipse erant octo. Et vidi: et ecce a dextera
 parte surrexit vna penna: et regnavit super omnem
 terram. Et factum est cum regnaret: venit ei finis.
 et non apparuit locus eius. et sequens egressus

rit et regnabat. Ipsa multum tenuit tempus
 Et factum est cum regnaret. et veniebat finis
 eius ut non appareret sicut prior. et ecce vox em-
 missa est illi: dicens. Audi tu que tanto tempore te-
 nuisti terram. Hec annuncio tibi antequam incipias
 non apparere. Nemo post te tenebit tempus tuum:
 sed nec dimidium eius. Et leuavit tertia et tenuit
 in principatum sicut et priores: et non appuit et ipsa
 Et sic contingebat et omnibus alijs singulatim
 principatum gerere: et iterum nusquam comparere. Et
 vidi: et ecce in tempore sequentes penne erigebantur
 a dextera parte ut tenerent et ipse principatum
 et ex his erant que tenebant. sed tamen statim
 non comparerebant. nam et alique ex eis erige-
 bantur. sed non tenebant principatum. Et vidi post
 bec. et ecce non comparuerunt duodecim penne
 et duo pennacula. et nihil superat in corpore aquile
 nisi duo capita quiescentia et sex pennacula
 Et vidi. et ecce sex pennaculis diuise sunt due
 et manserunt sub capite quod est ad dexteram
 partem. Nam quattuor manserunt in loco suo.
 Et vidi. et ecce bec subalares cogitabant se erigere.
 et tenere principatus. Et vidi. et ecce vna
 erecta est: sed statim non comparuit. Et secunde
 velocius quam priores non comparuerunt. Et vidi. et
 ecce dne que superauerunt apud semetipsas cogitabant
 et ipse regnare. et in eo cum cogitarent. ecce vnus
 quiescentium capitum quod erat medius enigilabat.
 Hoc enim erat duorum capitum maius
 Et vidi: quam completa sunt duo capita secunda. et ecce
 conuersum est caput cum his qui cum eo erant.
 et comedit duas subalares que cogitabant regnare.
 Hoc autem caput perconterruit omnem terram.
 et dominabatur in ea his qui habitabant terram cum
 labore multo. et potentatum tenuit orbis terrarum
 rarum super omnes alas que fuerunt. Et vidi post
 bec. et ecce medium caput subito non comparuit
 et hoc sicut ale. Superauerunt autem duo capita.
 que et ipsa similiter regnauerunt super terram
 et super eos qui habitant in ea. Et vidi. et ecce
 deuorauit caput a dextera parte illud quod a le-
 ua. Et audiui vocem dicentem mihi. Conspice
 contra te. et considera quod vides. Et vidi. et ecce
 sicut leo concitatus de silua rugiens. et vidi
 quam emittebat vocem hominis ad aquilam. Et dixit:
 dicens. Audi tu et loquar ad te: et dicit altissimus
 tibi. Nonne tu es qui superasti de quattuor
 animalibus que fecerant regnare in seculo meo. et
 ut per eos veniret finis temporum eorum? Et quartus
 veniens deuicit omnia animalia que transferunt: et
 potentatum tenuit seculum cum tremore multo. et om-
 nem orbem cum labore pessimo. et habitauit tot tempus
 orbem terrarum cum dolo. Et iudicasti terram non cum
 civitate Tribulasti enim mansuetos: et lesisti quiescentes. et di-
 leristi medaces. et destruxisti habitaciones eorum que
 fructificabant. et humiliasti muros eorum que te non
 nocuerunt. Et ascendit contumelia tua ad altissimum.
 et superbia tua ad fortem. Et respexit altissimus
 superba tempora. et ecce finita sunt et scelera
 eius completa sunt: propterea non appareas tu
 aquila et ale tue horribiles. et pennacula tua pes-

fina: et capita tua maligna: ut unguis tui pessimi: et omne corpus tuum vanum: ut refrigeretur omnis terra et reuertatur liberata de tua vi et speret iudicium et misericordias eius qui fecit eam.

Capitulum XII

Et factum est dum loqueretur leo verba hec ad aquilam. Et vidi. et ecce quod superauerat caput. et non comparuerunt quattuor ale ille que ad eum transferunt: et erecte sunt ut regnarent. et erat regnum eorum exile. et tumultu plenum. Et vidi et ecce ipsa non apparebant. et omne corpus aquile incendebatur. et expauescebat terra valde. Et ego a tumultu et excessu mentis: et a magno timore vigilavi: et dixi spiritui meo. Ecce tu prestitisti mihi hoc. in eo quod scrutaris vias altissimi. Ecce adhuc fatigatus sum animo. et spiritu meo inualidus sum valde. et nec modica est in me virtus a multo timore quam expaui nocte hac. Nunc ergo orabo altissimum: ut me confortet usque in finem. Et dixi. Dominator domine si inueni gratiam ante oculos tuos. et si iustificatus sum apud te pro multis. et si certe ascendit deprecatio mea ante faciem tuam. conforta me: et ostende seruo tuo mihi interpretationem et distinctionem visus horribilis huius ut plenissime consoleres animam meam. Dignus enim me habuisti ostendere mihi temporum nouissima. Et dixit ad me. Hec est interpretatio visionis huius. Aquila quam vidisti ascendentem de mari. hoc est regnum quod visum est in visione danieli fratri tuo. Sed non est illi interpretatus. quoniam ego nunc tibi interpreto. Ecce dies veniunt: et eriget regnum super terram. et erit timor acris omnium regnorum que fuerunt ante eum. Regnabunt autem in ea reges duodecim. vnus post vnum. Nam secundus incipiet regnare. et ipse tenebit amplius tempus pro duodecim. Hec est interpretatio duodecim alarum quas vidisti. Et quas vidisti vocem que locuta est non de capitibus eius et euntem: sed de medio corporis eius. hec est interpretatio. Quonia post tempus regni illius nascentur contentiones non modice: et periclitabitur ut cadat et non cadet tunc. sed iterum constituetur in suum initium. Et quoniam vidisti subalares octo coherentes alis eius. hec est interpretatio. Exurgent in ipso octo reges quorum erit tempus leuius et anni citati. et duo quidem ex ipsis parietur. Appropinquante autem tempore medio. quattuor seruabuntur in tempore. cum incipiet appropinquare tempus eius ut finiat. Due vero in finem seruabuntur. Et quoniam vidisti tria capita quiescentia. hec est interpretatio. In nouissimis eius suscitabit altissimus tria regna. et reuocabit in ea multa: et dominabuntur terram. et qui habitant in ea cum labore multo super omnes qui fuerunt ante eos. Propter hoc ipsi vocati sunt capita aquile. Isti enim erunt qui recapitulabunt impietates eius et qui perficient nouissima eius. Et quoniam vidisti caput manus non apparet. hec est interpretatio eius. Quoniam vnus ex eis super lectum suum morietur. et tunc cum tormetis

Nam duo qui perseverauerint: gladius eos comedet. Vnus enim gladius comedet. qui cum eo. sed tunc hic gladio in nouissimis cadet. Et quoniam vidisti duas subalares traicientes super caput: quod est in dextera parte. hec est interpretatio. Isti sunt quos conseruauit altissimus in finem suum hoc est regnum exile et turbationis plenum. Sicut vidisti et leonem: quem vidisti de silua euigilantem et rugientem et loquentem ad aquilam et arguentem eam: et iniusticias ipsius pro omnes simones eius. sicut audisti. hic est ventus quem seruauit altissimus in finem ad eos: et impietates ipsorum et arguet illos et incutiet coram ipsis scripturas eorum. Statuet enim eos in iudicium viuos: et erit cum arguerit eos. tunc corripiet eos. nam residuum populum meum liberabit cum misericordia qui saluati sunt super fines meos: et iocundabit eos quoad usque veniet finis dies iudicij. de quo locutus sum tibi ab initio. Hoc somnium quod vidisti: et hec interpretationes. Tu ergo solus dignus fuisti scire altissimi secretum hoc. Scribe ergo omnia ista in libro quem vidisti et pone ea in loco abscondito. et docebis eas sapientes de populo tuo: quorum corda scis posse capere et seruare secreta hec. Tu autem adhuc sustine hic alios dies septem ut tibi ostendat quicquid visum fuerit altissimo ostendere tibi. Et profectus est a me. Et factum est cum audisset omnis populus quoniam pertransierunt septem dies. et ego non fuisset reuersus in ciuitatem. et congregauit se omnis a minimo usque ad maximum: et venit ad me. et dixerunt mihi: dicentes. Quid peccauimus tibi: et quod iniuste egimus in te. quoniam derelinquens nos. sedisti in loco hoc? Tu enim nobis superes solus ex omnibus populis: sicut botrus de vinea. et sicut lucerna in loco obscuro. et sicut portus et nauis saluata a tempestate. Aut non sufficiunt nobis mala que contingunt? Si ergo tu nos derelinquas: quanto nobis erat melius si essemus successi. et nos cum incendio syon. Nec enim nos sumus meliores eorum que ibi mortui sunt. et plorauerunt voce magna. Et respondit ad eos: et dixi. Confide in seculo: et noli tristari tu domine iacob. Est enim memoria vestra coram altissimo. et fortis non est oblitus vestri in tempestate. Ego enim non derelinqui vos neque excessi a vobis. sed veni in hunc locum ut deprecarer pro desolatione syon. ut quererem misericordiam pro humilitate sanctificationis vestre. Et nunc ite vnusquisque vestrum in domum suam. et ego veniam ad vos post dies istos. Et profectus est populus sicut dixi ei. in ciuitate. Ego autem sedi in campo septem diebus sicut mihi mandauit. et manducabam de floribus solummodo agri. de herbis facta est esca mihi in diebus illis.

Ca. XIII
Et factum est post dies septem: et somnauit somnium nocte. Et ecce de mari ventus erugebat. ut conturbaret omnes fluctus eius. Et vidi: et ecce conualescebat ille homo cum nubibus celi. et vbi vultum suum vertebat et consideraret. tremebant omnia que sub eo videbantur: et vbi cumque exiebat vox de ore eius. ardescebat omnis qui audiebat voces

eius. sicut quiescit terra quando senserit ignem
 Et vidi post hec. et ecce congregabatur multitudo
 hominum quorum non erat numerus de quatuor
 ventis celi: ut debellarent hominem quem ascenderat
 de mari. Et vidi: et ecce sibi in seipso sculpsit
 montem magnum et volauit super eum. Ego autem que-
 siui videre regionem vel locum vnde sculpsit esset
 mons: et non potui. et post hec vidi. et ecce omnes
 qui congregati sunt ad eum ut expugnarent eum
 timebant valde. tamen audebant pugnare. Et ecce
 vidi impetum multitudinis venientis non leua-
 uit manum suam. neque frameam tenebat. neque aliquid
 quod vas bellicosum. nisi solummodo ut vidi. quom-
 omodo emisit de ore suo sicut flatum ignis: et de la-
 biijs eius spiritus flammę. et de lingua eius emittebat
 scintillas et tempestates. et commixta sunt omnia
 simul hic flatum ignis et spiritus flammę et multi-
 tudo tempestatis. et concidit super multitudinem in
 impetu que parata erat pugnare et succedit om-
 nes: ut subito nihil videret de innumerabili mul-
 titudine. nisi solummodo puluis et fumus odor. Et vi-
 di et extimui. Et post hec vidi ipsum hominem
 descendente de monte. et vocante ad se multi-
 tudinem aliam pacificam: et accedebat ad eum vultus
 hominum multorum quorumdam gaudentium. quorumdam
 tristantium. aliqui vero alligati. aliqui adductes
 et eis qui offerebant. Et egrotavi a multitudine
 ne pauoris et expugnatus sum. et dixi. Tu ab ini-
 tio demonstrasti seruo tuo mirabilia hec: et dignum
 me habuisti: ut susciperes deprecationem me-
 am: et nunc demonstra mihi adhuc interpretationem
 somnii huius. Sicut enim existimo in sensu
 meo. ve qui derelicti fuerunt in diebus illis. Et
 multo plus ve his qui non sunt derelicti. Qui
 enim non sunt derelicti. tristes erant. Intellego
 nunc que sunt reposita in nouissimis diebus et
 occurrerent eis. sed et his qui derelicti sunt. Propter
 hoc venerunt enim in pericula magna et necessi-
 tates multas sicut ostendunt somnia hec. Attamen fa-
 cilis est periclitari venire in hunc quam pertransire
 sicut nubem a seculo: et nunc videre que contingunt
 in nouissimo. Et respondit ad me: et dixit. Et visio-
 nis interpretationem dicam tibi. et de quibus locutus es ad
 aperiam tibi. Quomodo de his dixisti que derelicti sunt.
 hec est interpretatio. Qui aufert periculum illo
 tempore hic se custodiuit. Qui in periculo inci-
 derunt. hi sunt qui habent opera et fidem ad fortissimum.
 Scito ergo. quam magis beatificati sunt quam dere-
 licti super eos qui mortui sunt. He interpretatio visio-
 nis. Quomodo videristi virum ascendente de corde maris. ipse
 est quem conseruat altissimus multis temporibus: qui per se
 metipsum liberabit creaturam suam: et ipse disponet que
 derelicti sunt. Et quam videristi de ore eius erire ut
 spiritum et ignem et tempestatem: et quam non tenebat frame-
 am: neque vas bellicosum. corrupit enim impetum
 eius multitudinem que venerat expugnare eum. hec est
 interpretatio. Ecce dies veniunt quando incipiet altis-
 simus liberare eos qui super terram sunt: et veniet
 in excessu metis super eos qui inhabitant terram
 Et alij alios cogitabunt debellare: ciuitas ciui-
 tatem et locus locum. et gens aduersus gentem: et res

gentem aduersus regnum. Et erit cum fieret hec et con-
 tingent signa que ante ostendi tibi. et tunc reuelabitur
 filius meus: quem videristi ut virum ascendente. Et erit
 quando audierint omnes gentes vocem eius. et derelinquet
 vnusquisque in regione sua bellum suum quod habuit ad al-
 terum. et colliget in vnum multitudinem innumera-
 bilis: sicut volentes venire et expugnare eum. Ipse
 autem stabit super cacumen montis syon. Syon autem
 veniet et ostendit omnibus parata et edificata sicut videris
 super montem sculpi sine manibus. Ipse autem filius meus
 arguet que adinuenerunt gentes impietates eor-
 um bas que tempestati appropinquauerunt propter
 mala cogitamenta eorum et cruciamenta quibus inci-
 piunt cruciari: que assimilata sunt flammę: et perdet eos
 sine labore. pro lege que igni assimilata est. Et
 quam videristi eum colligente ad se aliam multitudinem
 pacificam beati sunt decem tribus que captiue facte
 sunt de terra sua in diebus osee regis quem capti-
 uum duxit salmanasar rex assyriorum: et transtulit
 eos trans flumen et translati sunt in terram aliam
 Ipsi autem sibi dederunt consilium hoc ut derelinque-
 rent multitudinem gentium: et proficiscerentur in vltimam
 orbem regionem vbi nunquam inhabitauit genus huma-
 num. vel ibi obseruare legitima sua que non fue-
 rant seruantes in regione sua. Per introitum autem an-
 gustos fluminis eufratis introierunt. Fecit enim
 eis tunc altissima signa et statuit venas fluminis
 usquequo transirent. Per eam enim regionem erat via
 multa itineris annorum et dimidij. nam regio illa
 vocatur asareth. Tunc inhabitauerunt ibi usque in no-
 uissimo tempore. et nunc iterum cum ceperint venire. ite-
 rum altissima statuet venas fluminis ut possint
 transire propter hec videristi multitudinem eius pa-
 ce. Sed et qui derelicti sunt de populo tuo: hi
 sunt qui inueniuntur intra terminum meum. Fa-
 ctum erit ergo quando incipiet perdere multi-
 tudinem earum que collecte sunt gentes prote-
 get eos qui superauerunt populum. et tunc ostendit
 eis multa plurima portenta. Et dixi ego. Do-
 minator domine hoc mihi ostende propter quod
 videri virum ascendente de corde maris. Et di-
 xit michi. Sicut non potes hec vel scrutari vel
 scire que sunt in profundo maris. sic non poterit
 quisque super terram videre filium meum. vel
 eos qui cum eo sunt. nisi in tempore diei. hec est
 interpretatio somnii quod videristi: et propter quod
 illuminatus es hic solus. Dereliquisti enim tuam
 am et circa meam vocasti legem et quesisti. Ut
 tam enim tuam disposuisti in sapientia. et sensum
 tuum vocasti matrem. Et propter hoc ostendit
 tibi merces apud altissimum. Erunt enim post
 alios tres dies. ad re aliam loquar. et exponam tibi
 tibi graua et mirabilia. Et profectus sum et tra-
 si in campum. multum glorificans et laudans
 altissimum de mirabilibus que per tempus fa-
 ciebat. et quoniam gubernat ipsum: et que sunt in
 temporibus illata. Et sedi ibi tribus diebus. XIII

Factum est tertio die: et ego sedebam
 sub quercu. Et ecce vox exiit contra
 me de rubo. et dixit. Esdra esdra. Et
 dixi. Ecce ego domine. Et surrexi super pe-

des meos. Et dixit ad me. Reuelans reuelatus sum super rubum: et locutus sum moysi quando populus meus seruebat in egypto et misi eum: et eduxi populum meum de egypto: et adduxi eum super montem syna: et detinebam eum apud me diebus multis. et enarraui ei mirabilia multa. et ostendi ei temporum secreta et finem. et precepi ei dicens. Hec in palam facies verba. et hec abscondes. Et nunc tibi dico. signa que demonstraui et somnia que vidisti et interpretationes quas tu vidisti in corde tuo: reponere ea. tu enim recipieris ab omnibus: conuerteris residuus cum consilio meo et cum filiis tuis: usquequo finiantur tempora. Quonia seculum perdidit iuuentutem suam: et tempora appropinquant senescere. Duodecim enim partibus diuisum est seculum. et transierunt eius decima et dimidium decime partis: supersunt autem eius post medium decime partis. Nunc ergo dispone domum tuam: et corripe populum tuum et consolare humiles eorum et renuncia iam corruptele et dimitte abs te mortales cogitationes: et proice abs te pondera humana et erue te iam infirmam naturam: et reponere in vnam partem molestissima tibi cogitamenta et festina transmigrare a temporibus his. Que enim vidisti nunc corrigisse mala iterum horum deteriora facient. Quantum enim inualidum fiet seculum a senectute tua multiplicabunt suum inhabitantes mala. Prolongauit enim se magis veritas et appropinquauit mendacium. Jam enim festinat venire quam vidisti visionem. Et respondi. et dixi coram te domine. Ecce enim ego abibo sicut precepisti mihi. et corripiam partem populi. Qui autem iterum nati fuerint quis comonebit. Positum est ergo seculum in tenebris. et qui inhabitat in eo sine lumine. Quia lex tua incensa est: propter quod nemo scit que a te facta sunt vel que incipiet opera. Si enim inueni in te gratiam. immitte in me spiritum sanctum et scribas omne quod factum est in seculo ab initio que erant in lege tua scripta ut possint boies inuenire semitam. et qui voluerint viuere in nouissimis viuant. Et respondit ad me et dixit. Uades congrega populum: et dices ad eos ut non querant te diebus quadraginta. Tu autem prepara tibi bucos multos. et accipe tecum saream dabraia semlemiam echanum et asiel quinque bos qui pati sunt ad scribendum velociter. Et uenies huc. et ego accendam in corde tuo lucernam intellectus. que non extinguetur quoad usque finiantur que incipies scribere. Et tunc perfectis quedam palas facies. quedam sapientibus absconse trades. In crastinum enim hac hora incipies scribere. Et profectus sum sicut mihi precepit. et congregaui omnem populum. et dixi. Audi israel verba hec. Peregrinati sunt patres nostri ab initio in egypto: et liberati sunt inde et acceperunt legem uel te quam non custodierunt: quam et vos post eos transgressi estis. et data est uobis terra in sortem terra syon et pres vestri et vos iniquitatem fecistis et non seruastis vias quas precepit uobis altissimus: et instaurauerunt cum sit: abstulit a uobis in tempore quod donauerat.

Et nunc vos hic estis. et fratres vestri introsum vram sunt. Si ergo impaueritis sensus vestro. erudieritis cor vram uel conseruati eritis. et post mortem misericordiam consequemini. Iudicium enim post mortem ueniet quoniam iterum reuifscemus. et tunc iustorum nomina parebunt: et impiorum facta ostendentur. Ad me igitur nemo accedat nunc neque requirat me usque dies quadraginta. et accipiam quinque viros sicut mandauit mihi. et perfecti sumus in campum: et mansimus ibi. Et factus sum in crastinum. et ecce vox uocauit me dicens. Esdra aperis os tuum. et bibe quo te potauero. Et aperui os meum. et ecce calit plenus portgebatur mihi. Hoc erat plenum sicut aqua. color autem eius ut ignis filis. Et accipiam. et bibi et in eo cum bibisset: cor meum curiabat intellectu. et in pectus meum crescebat sapientia. Nam spiritus meus conseruabat memoria. Et aptum est os meum: et non est clausum amplius. Altissimus dedit intellectum quinque uiris. et scripserunt que dicebantur excessiones noctis quas non sciebant. Nocte autem manducabant panem. ego autem per diem loquabar. et per noctem non tacebam. Scripti sunt autem per quadraginta dies libri ducenti quatuor tuorum: et factus est cum conpleuissent quadraginta dies. locutus est altissimus dicens. Priora que scripsisti in palam pone. et legantur digni et indigni. nouissimos autem septuaginta conseruabis ut tradas eos sapientibus de pepulo tuo. In his enim est uena intellectus et sapientie fons: et scientie flumen. Et feci sic.

Ca. XV

Ecce loquere in aures plebis meis sermones prophetie quas misero in os tuum dicit dominus et facit in cartha scribatur quoniam fideles et veri sunt. Ne timeas a cogitationibus aduersum te. nec turbent te incredulitates dicentium. quoniam omnis incredulus in incredulitate sua morietur. Ecce ego induco dicit dominus super orbem terrarum mala. gladius et fame et mortem et interitum. propter quod suppoluit iniquitas omnem terram. et adimpleta sunt opera nocua illorum. Propterea dicit dominus. Jam non silebo de impietatibus eorum que irreligiose agunt nec sustinebo in his que inique exercent. ecce sanguis innocuus et tristis clamat ad me. et anime iustorum clamant pseueranter. Uindicas uindicabo illos dicit dominus. et accipiam omnem sanguinem innocuum et illis ad me. Ecce populus meus quasi grex ad occisionem ducit. iam non poterit illis habitare in terra egypti. sed educa eum in manu potenti et brachio excelso. et percussam plagam sicut prius et corrumpam omnem terram eius. Lugebit egyptus et fundamenta eius plaga verberata et castigatione quas inducet ei deus. Lugebunt cultores operantes terram. quoniam deficient semina eorum ab uedine et grandine. et a sidere terribili. Ne seculo. et qui habitant in eo. quod appropinquauit gladius et contritio eorum. et exsurgat gens super gentem ad pugnam. et romphea in manibus eorum. Erit enim inconstabilitas hominum. et alij alijs inualescentes non curabunt regem suum et principes uel gestorum suorum in potentia sua. Concupiscet

em̄ hō in ciuitatem ire: et nō poterit. Propter
supbiam em̄ eoz ciuitates turbabunt domus
exterent: boies metuent. Nō miserebit hō p̄
rimum suū ad irritū faciendū domos eoz in
gladium ad diripiendas substācias eoz p̄p̄
famē panis et tribulationē multā. Ecce ego cō
uoco dicit deus om̄s reges terre ad me veren
dum q̄ sunt ab oriente et ab austro, ab euro et
a libano ad cōuertendos in se, et reddere q̄ de
derunt illis, sicut faciunt vsq; hodie electis me
is: sic faciam et reddā in sinu eoz. Hec dicit do
minus deus. Nō parcat dextera mea sup pec
catores, nec cessabit romphea sup effundētes
sanguinē innocuū sup terrā. Erūt ignis ab ira
eius et deuorauit fundamenta terre: et pctōres
quasi stramē incensum. Ne eis q̄ peccāt et non
obseruāt mādata mea: dicit dñs. Non parcas
illis. Discedite filij a p̄tate, nolite cōtamīnare
sanctificationē meā, qm̄ nouit dñs oēs qui de
relinquunt in illū. Propterea tradidit eos in
mortem et in occisionē. Jam em̄ uenerūt sup
orbem terraz mala: et manebitis in illis. Non
em̄ liberabit vos de⁹ p̄pter qd̄ peccastis i euz
Ecce visio horribilis, et facies illius ab oriente
et erient nationes draconū arabū in currib⁹
multis, et sicut flat⁹ eoz numerus fert sup ter
ram vt iam timeāt et trepidēt om̄s q̄ illos au
dient carmonij insanientes in ira, et erient vt
apri de silua, et aduentent in virtute magna: et
cōstabunt in pugnā cum illis, et vastabunt por
tiones terre assyrioz. Et post hec supualescent
dracones natiuitatis sue memores: et conuer
tent se conspirantes in virtute magna ad pse
quendos eos. Isti turbabunt et silebūt in vir
tute illoz, et cōuertent pedes suos in fugaz
et a territorio assyrioz subseffoz obsedebit
eos, et cōsumet vinū ex illis, et erit timor et tres
mor in exercitu illoz, et cōtentio in reges ip
soz. Ecce nubes ab oriente et a septentrione
vsq; meridianum et facies eaz horrida valde
plena ire et p̄celle. Et collident se inuicē, et col
lident sidus copiosum sup terram: et sidus illo
rum. Et erit sanguis a gladio vsq; ad ventres
et fumus hominis vsq; ad substramē cameli.
Et erit timor et tremor mult⁹ sup terram, et hor
rebunt qui videbunt iram illā: et tremor appre
bender illos. Et post hec mouebunt nimbī co
piosi a meridiano et septentrione, et portio alia
ab occidente. Et supualescent venti ab orie
te: et recludent eam: et nubē quas suscitauit in
ira, et sidus ad faciendam exterritationem ad
orientalem ventū et occidentē violabitur. Et
exaltabuntur nubes magne et valde plene ire
et sidus: vt exterreāt oēm terram: et inhabitā
tes eam, et infundent sup oēm locum altum et
eminentē sidus terribile ignem et gradinem et
rompbeas volantes, et aquas multas vt etiaz
impleantur om̄s campi et om̄s riuī plenitudi
ne aquarum multaz. Et demolient ciuitates
et muros et montes et colles et ligna siluarum
et fenum pratoz et frumenta eoz, et transi

bunt ostantes vsq; babylonem: et exterrēt eaz
cōueniant ad ipam et circūbunt eam, et effun
dent sidus et oēm iram sup eā. Et subibit pul
uis et fumus vsq; in celū: et om̄s in circuitu lu
gebunt eam: et qui sub ea remāserint seruient
bis qui exterruerunt. Et tu asia concors in spē
babylonis et glia persone eius, ve tibi misera
p̄pter quod assimilasti ei: et ornasti filias tuas
in fornicatione ad placendū et gloriandum in
amatoribus tuis qui tecū cupierunt semp for
nicari. Odibilem imitata es in oibus operib⁹
eius: et adinventionib⁹ eius: p̄pterea dicit de
us. Immitam tibi mala: viduitatē paupertas
tem et famē et gladium et pestē ad deuastans
das domos tuas a violatione: et morte et glo
ria virtutis tue. Sicut flos siccabit cum erur
get ardor qui missus est super te: infirmaberis
vt paupercula plagata et castigata a mulierib⁹
bus vt nō possint te suscipere potentes et ama
tores. Nunquid ego sic zelabo te dicit domin⁹
nisi occidisses electos meos in omni tempore
exaltans percussione manu, et diceres su
per mortem eoz, cum inebriata esses exorna
spēm vultus tui. Merces fornicationis tue in
sinu tuo, p̄pter hoc redditionē accipies. Sicut
facies electis meis dicit dñs, sic faciet tibi de⁹
et tradet te in malum. Et nati tui fame interis
ent: et tu romphea cades, et ciuitates tue cōre
rentur, et omnes tui in cāpo gladio cadent. Et
qui sunt in montib⁹ fame peribūt, et mandu
cabunt carnes suas et sanguinē bibent a fame
panis et siti aque. Infelix p̄ maria venies, et
rursum accipies mala. Et in trāsitu allident ci
uitatem occisam et exterrent aliquā portionē
terre tue et p̄tem glie tue exterminabūt. Rur
sum reuertētes p̄uersam, et demolita eris ill
p̄ stipula, et ipi erunt tibi ignis: et deuorabunt
te et ciuitates tuas, terrā tuam et mōtes tuos:
oēs filias tuas et lignū fructiferum igni cōbu
rent. Filios tuos captiuos ducēt, et cēsū tuū
in predam habebunt: et gloriā faciei tue ex
terminabunt.

Ca. XVI
Et tibi babylon et asia, ve tibi egypte
et syria. Precingite vos saccis et
cilicis: et plāgite filios vros et dole
te: qm̄ appropinquat p̄tricio vestra.
Immissus est vobis gladi⁹, et q̄s
est q̄ auertat illū. Immissus est in vobis ignis
et q̄s ē q̄ extinguat illū. Immissa sūt vobis ma
la, et q̄s ē q̄ repellat ea. Nūqd̄ repellat aliq̄s le
onē esurientē in silua: aut extinguet ignē i stipu
la mox qm̄ cepit ardere? Nūqd̄ repellat aliq̄s
sagittā a sagittario forti missaz? Dñs fortis imit
tit mala: et q̄s ē q̄ nō repellat ea? Erūt ignis et
iracūdia ei⁹: et q̄s ē q̄ extinguat eū? Conuscabit
q̄s nō timebit? Tonabit et q̄s nō pauebit? Dñs
p̄miabit, et q̄s nō fūdēt⁹ p̄teref a facie ipsius?
Terra tremust et sūdāmēta ei⁹ mare fluctuat d
p̄fundo, et fluct⁹ ei⁹ disturbabuntur, et pisces
eius a facie dñi, et glia p̄tutis ei⁹, qm̄ fortis de
xtera eius q̄ arcum tendit; sagite eius accute

que ab ipso mittuntur: non deficient cum ceperint
 mitti in fines terre. Ecce mittuntur mala et non
 reuertentur donec veniant super terram. Ignis
 succendit et non extinguetur donec consumat fun-
 damenta terre. Quæadmodum non redit sagitta
 missa a valido sagittario sic non reuertetur ma-
 la que missa fuerint in terram. Ne mihi: ve mi-
 hi. Quis me liberabit in illis diebus. Insuper
 dolor et multi gemitus: initium famis et multi
 interitus: initium bellorum et formidabunt pote-
 states initium malorum et trepidabunt omnes.
 In his quod facia cum venerint mala. Ecce famel
 et plaga et tribulatio et angustia missa sunt flagel-
 lorum in emendatione. et in his omnibus non conuertet
 ab iniquitatibus suis. neque flagellorum memo-
 res erunt semper. Ecce erit annone vilitas super
 terram. sic ut putent sibi esse directam pacem. et
 tunc germiabit mala super terram: gladius: fames
 et magna confusio. A fame enim plurimi qui inabi-
 tant terram interient. et gladius perdet ceteros qui su-
 perauerint a fame: et mortui sicut stercorea pre-
 cientur. et non erit qui consolatur eos. Derelin-
 quatur enim terra deserta: et ciuitates eius desicien-
 tur. Non derelinquetur qui colat terram et qui sem-
 net eam. Signa dabunt fructus. et quis vinde-
 miabit illa. Uua matura fiet: et quis calcabit il-
 lam. Erunt enim locis magna desertio. Lupiet ei
 homo boiæm videre: vel vocem eius audire. Re-
 linquentur enim de ciuitate decem: et duo de agro
 qui absconderint se in densis nemoribus et scis-
 suris petrarum quæadmodum derelinquuntur in
 oliueto. et singulis arboribus tres aut quattuor
 oliue. aut sicut in vinea vindemiata racemi
 relinquuntur ab his qui diligenter vineas scru-
 tantur. sic relinquuntur in diebus illis tres aut
 quattuor scrutantibus domos eorum in romphea
 Et relinquatur terra deserta. et agri eius inuete-
 rabunt: et vix eius et omnes semine eius germina-
 bunt spinas. eo quod non transierint boies per eam
 Rugebunt virgines non habentes sponfos. Ruge-
 bunt mulieres non habentes viros. Rugebunt
 filie earum non habentes adiutorium sponsi earum.
 In bello consumentur. et viri earum in fame ex-
 terentur. Audite vero ista et cognoscite ea ser-
 uum domini. Ecce verbum domini. excipite illud ne dominus
 credat de quibus dicit dominus. Ecce appropinquat
 mala: et non tardant. Quæadmodum pregnas cum
 parit in nono mense filium suum appropinquante
 hora partus eius. ante horas duas vel tres do-
 lores circueunt ventrem eius. et procedente infan-
 te de ventre non tardabunt vno puncto: sic non
 morabuntur mala ad procedendum super terram:
 et seculum gemit: et dolores circueunt illud.
 Audite verbum plebs mea. Parate vos in
 pugnam. et in malis. sic estote quasi aduene ter-
 re. Qui vendit quasi qui fugiat. et qui emit quasi
 qui perditurus. Qui mercatur quasi qui fructum non
 capiat. et qui edificat quasi qui non habiturus. Qui
 seminat quasi qui non metet: sic et qui vineas putat
 quasi qui non vidematurus. Qui nubunt: sic quasi
 filios non facturi. et qui non nubunt: sic quasi vidui

pter quod qui laborant sine causa laborant. fructus
 enim illorum alienigenæ metent et substantias il-
 lorum rapient: et domos euertent. et filios eorum
 captiuabunt: quia in captiuitate et fame generant
 natos suos. Et qui negociatur in rapina pertrahit
 extrinat ciuitates et domos suas et possessiones
 et personas suas tantomagis ad labor: eos sunt
 per peccata sua dicit dominus. Quomodo zelatur for-
 nicaria mulierem idoneam: et bonam valde: sic
 zelabitur iusticia iniquitate cum extrinat se. et ac-
 cusat eam in facie cum venerit qui defendat et qui
 rentem omne peccatum super terram. Propterea
 nolite simulari ei nec operibus eius: quasi adhuc
 pusillum: et tolletur iniquitas a terra: et iusticia
 regnabit in vos. Non dicat peccator se non pec-
 casse: quasi carbonem ignis oburet super caput eius
 qui dicit. non peccaui coram deo et gloria ipsius. Ecce
 dominus cognoscet omnia opera hominum: et adinuentio-
 nes illorum et cogitationes illorum: et corda illorum.
 Dixit enim: fiat terra: et facta est. fiat celum: et
 factum est. Et in verbo illius stelle fundate sunt:
 et nouit numerum stellarum. Qui scrutatur abyssus
 et thesauros illarum qui mensus est mare: et cõcep-
 tum eius. Qui cõclusit mare in medio aquarum
 et suspendit terram super aquas verbo suo. Qui ex-
 tendit celum quasi camera super aquas funda-
 uit eum. Qui posuit in deserto fontes aquarum.
 et super verticem montium lacus ad emittendum flum-
 mina ab eminenti petra ut portaret terram.
 Qui sinit boiæm et posuit cor suum in medio cor-
 poris et misit ei spiritum vitam et intellectum et spiri-
 tum dei omnipotentis qui fecit omnia: et scrutatur
 omnia absconsa in absconsis terre. Hic nouit ad-
 uentionem vestram. et qui cogitatis in cordibus
 vestris peccantes et volentes occultare pecca-
 ta vestra. Propter quod dominus scrutando scrutina-
 uit omnia opera vestra. et traducet vos omnes.
 et vos confusi eritis cum processerint peccata ves-
 tra coram hominibus: et iniquitates erunt que
 accusatores stabunt in die illo. Quid facietis:
 aut quomodo abscondetis peccata vestra cor-
 am deo et angelis eius? Ecce iudex deus: time-
 te eum. Desinite a peccatis vestris: et obliuiscite
 iniquitates vestras iam agere eas in sem-
 piterno. et deus educet vos et liberabit de om-
 ni tribulatione. Ecce enim incendit ardor super
 vos turbe copiose. et rapiunt quosdam ex vobis:
 et cibabunt idolis occisos. et qui cõsenserint eis:
 erunt illis in derisum et in improprium et in
 conculationem. Erunt enim locis loci: et in vi-
 cinas ciuitates erurrectio multa super timen-
 tes dominum. Erunt quasi infantes: nemini par-
 centes. ad diripiendum et deuiastandum adhuc
 timentes dominum. quia deuiastabunt et diris-
 pient substantias: et de domibus suis eos eis-
 cient. Tunc parebit probatio electorum meo-
 rum: ut aurum quod probatur ab igne. Audite
 te dilecti mei dicit dominus. Ecce adsunt dies
 tribulationis: et de his liberabo vos.
 Ne timeatis: hec excitetis: quoniam deus dur-
 yester est. Et qui seruat mandata et prece:

pta mea dicit dñs deus ne preponderent vos peccata vestra: ne super eleuent se iniquitates vestre. Ne qui stringuntur a peccatis suis. et obreguntur ab iniquitatibus suis: quemadmodum ager costringitur a silua: et spinis tegitur semita eius per quam non transit homo: et exclusatur. et mittitur ad deuoracionem ignis.

Explicit liber Ecdre quartus. Incipit prologus beati Hieronymi presbyteri in libris Tobie.

Cromatio et beliodoro episcopi. Hieronymus presbyter in domino salutem. Mirari non desino et actionis vestre instantiam. Exigitis enim librum caldeo sermone scriptum ad latinum stilum trabam. librum utique tobie quem bebrei de cathalago diuinarum scripturarum secantes. his qui agiographa memorant manciparunt. Feci satis desiderio vestro: non tamen meo studio. Arguunt enim nos bebreorum studia: et imputant nobis contra suum canonem latinis auribus ista transferre. Sed melius esse iudicans phariseorum displicere iudicio: et episcoporum iussionibus deseruire institi ut: potui. Et quia vicina est chaldeorum lingua sermoni bebraico. vtriusque lingue peritissimus loquacem reperiens vni diei laborem arripui. et quicquid ille mihi bebraicis verbis expressit. hoc ego accito notario sermonibus latinis exposui. Quoniam vestris mercedem vestri operis compensabo. cum gratum vobis didicero me quod iubere est dignati prolesse

Explicit prologus in librum Tobie. Incipit liber Tobie.

C. S. Tobias captiuus in diebus salmanasar fugit idola. decimas soluit. duxit annam uxorem. et generat ex ea tobiam. fit gratus salmanasar et pergit in rages. vbi tradit raguelfi decem talenta argenti sub cyrographo moritur salmanasar. cui succedit Sennacherib: qui audiens tobiam querit eum interficere: et ipse occiditur a filiis suis. Tobias in domum suam reuertit omni substantia sua restituta. **C**. A. I.

Tobias ex tribu

Tobias ex tribu neptalim que est in superioribus galilee supra nasaron. post viam que ducit ad occidentem in sinistro latere civitatis sepbet cum captus esset in diebus salmanasar regis assyriorum. in captivitate tamen positus viam veritatis non deseruit: ita ut omnia que habere poterat quotidie captivis fratribus qui erant ex eius genere impartiret. Cumque esset iunior omnibus in tribu neptalim. nihil tamen puerile gessit in opere. Denique cum irent omnes ad vitulos aureos quos bicroboas fecerat rex israel. hic solus fugiebat proposita omnium: et pergebat ad hierusalem ad templum domini. et

ibi adorabat dominum deum israel: omnia pro merito sua et decimas suas fideliter offerens ita ut in tertio anno profelitis et aduenis ministraret omnem decimationem. Hec et his similia secundum legem dei puerulus observabat. Cum vero factus fuisset vir accepit uxorem annam de tribu sua. genuitque ex ea filium nomen suum imponens ei. quem ab infantia timere deum docuit et abstinere ab omni peccato. Igitur dum per captivitates devenisset cum uxore sua et filio in civitate niniven cum omni tribu sua et cum omnibus ederent et cibis gentilium iste custodiuit animam suam. et nunquam contaminatus est in escis eorum. Et quoniam memor fuit domini in toto corde suo: dedit illi deus gratiam in conspectu salmanasar regis: et dedit illi potestatem quicumque vellet ire habens libertatem quicumque facere voluisset. Pergebat enim per omnes qui erant in captivitate: et monita salutis dabat eis. Cum autem venisset in rages civitates medorum et ex his quibus honoratus fuerat a rege habuisset decem talenta argenti. et cum multa turba generis sui gabelum egentem videret qui erat ex tribu eius sub cyrographo: dedit illi memoratum pondus argenti. Post multum vero temporis mortuo salmanasar rege: cum regnaret sennacherib filius eius pro eo. et filios israel exosos haberet in conspectu suo. tobias quotidie pergebat pro omnium cognatione sua et consolabatur eos diuidebatque unicuique prout poterat de facultatibus suis. Esurientes alebat: nudisque vestimenta prebebat: et mortuis atque occisis sepulcras sollicitus eribeat. Denique cum reuersus esset rex sennacherib fugiens a iudea: plagas quam circa eum fecerat deus propter blasphemiam suam. et fratrem multos occideret ex filiis israel. tobias sepeliebat corpora eorum. At ubi nuntiatum est regi: iussit eum occidi. et tulit omnem substantiam eius. Tobias vero cum filio suo et cum uxore fugiens nudus latuit. quia multi diligebant eum. Post dies vero quadragintaque occiderunt reges filii ipsius. Et reuersus est tobias in domum suam: omnisque facultas eius restituta est ei.

C. S. In die festo. Tobias prandium magnum parat mittit filium ad epulandum vicinos et parentes timentes deum: inuenitur iugulatus unus ex filiis israel nuntiatur patri a filio et sepeluit eum. arguitur a propinquis nec tamen propter hoc desistit ab operibus misericordie cecus factus ex stercore hyrundinis gratias agit. irridentes amicos corrigit bono opere. et precipue debedo vituperatur ab uxore sua anatertrine. **I**l

Dicitur hoc vero cum esset dies festus domini et factus esset prandium bonum in domo tobie. dixit filio suo. Uade et adduc aliquis de tribu nostra timentes deum ut epulentur nobiscum. Cumque abisset reuersus nunciauit ei unum ex filiis israel iugulatum iacere in platea. Statimque exiliens de accubitu suo relinquens prandium ieiunium puenit ad corpus tollensque illud portauit ad domum suam occulte ut dum sol occubuisset caute sepeliret eum. cumque occul

l. Reg. xii. e

tasset corpus manducauit panem cum luctu et tremore in emoras illi sermonem quem dixit dominus per amos prophetam. Dies festi vestri conuertentur in lamentationem et luctum. Cum vero sol occubisset abiit et sepeliuit eum arguebant autem eum omnes primi eius: dicentes. Jam huius rei causa interfici iussus es: et vit effugisti mortis imperium: et iterum sepelis mortuos. Sed tobias plus timens deum quam regem rapiebat corpora occisorum et occultabat in domo sua et medijs noctibus sepeliebat ea. Contigit autem ut quadam die fatigatus a sepultura veniens domum factasset se iuxta parietem et obdormisset: et ex hido byrundinum dormienti illi calida stercola inciderent super oculos eius fieretque cecus. Hanc autem temptationem: ideo permisit dominus euenire illi. ut posteris daretur exemplum patientie eius sicut et sancti iob. Nam cum ab infantia sua semper deum timuerit et mandata eius custodierit: non est contristatus contra deum quod plaga cecitatis eueniret ei: sed in mobilis in dei timore permansit. agens gratias deo omnibus diebus vite sue. Nam sicut beato iob insultabant reges: ita isti parentes et cognati eius irridebant vitam eius. dicentes. Ubi est spes tua pro qua elemosynas et sepulturas faciebas. Tobias vero increpabat eos: dicens. Nolite ita loqui: quoniam filij sanctorum sumus: et vitam illam expectamus: quam deus daturus est his qui fidem suam nunquam mutant ab eo. Annauero vultus eius ibat ad opus terrinum quotidie. et de labore manuum suarum victum quem consequi potuisset defererebat. Unde factum est: ut bedum caprarum accipiens: detulisset domi. Cuius cum vocem balantis vir eius audisset: dixit. videte ne forte furtiuus sit. Reddite cum dominis suis. quod non licet nobis aut edere et furto aliquid aut contingere. Ad hec vultus eius irata respondit. Manifeste vana facta est spes tua. et elemosyne tue modo apparuerunt. Atque bis et alijs huiusmodi verbis exprobrabat ei.

C. S. De oratione tobie. de sara filia raguellis qualiter exprobatu ab ancilla de oratione eius et ieiunio trium dierum et trium noctium exaudiuntur preces eorum raphael ad curandum eos est missus.

Capitulum III

Tunc tobias ingemuit et cepit orare cum lachrymis dicens. Justus es domine: et omnia iudicia tua vera sunt: et omnes vite tue misericordia et veritas et iudicium. Et nunc domine memor esto mei: et ne vindictam sumas de peccatis meis: neque remiscaris delicta mea vel parentum meorum. Quoniam non obediimus preceptis tuis: ideo traditi sumus in direptionem et captiuitatem et mortem in fabulam. et in improperium omnibus nationibus in quibus dispersisti nos. Et nunc domine magna iudicia tua. quod non egimus secundum precepta tua. et non ambulauimus sinceriter coram te. Et nunc domine secundum voluntatem tuam fac me cum: et percipe in pace recipi spiritum meum. Expediit enim

mibi mori magis quam viuere. Eadem itaque die contigit ut sara filia raguellis in rages ciuitate medoz: et ipsa audiret improperium ab vna ex ancillis patris sui quoniam tradita fuerat septem viris: et demonium nomine asmodeum occiderat eos. mor ut ingressi fuissent ad eam. Ergo pro culpa sua increparet puellam: respondit ei dicens. Amplius ex te non videam filium aut filiam super terram. Interfecit virorum tuorum. Nunquid et occidere me vis sicut etiam occidisti septem viros: ad hanc vocem preuit in superius cubiculum domus sue. et tribus diebus et tribus noctibus non manducauit neque bibit: sed in oratione persistens cum lachrymis deprecabatur deum ut ab isto improperio liberaret eam. Factum est autem die tertia dum compleret orationem: benedicens dominum dixit. Benedictum est nomen tuum domine patrum nostrorum quod cum iratus fueris. misericordiam facies. et in tempore tribulationis peccata dimittis his qui inuocant te. Ad te domine faciam orationem. ad te oculos meos erigo. Peto domine ut de vinculo improperij huius absoluas me. aut certe desuper terras eripias me. Tu scis domine quod nunquam concupiui virum et mundam seruauimus animam meam ab omni concupiscentia. Nunquam cum ludentibus miscui me: neque cum his qui in leuitate ambulant percipere me probui. Virum autem cum timore tuo non cum libidine mea percipere suscipere. Et autem ego indigna fui illis. aut illi forsitan mihi non fuerunt digni. quod forsitan viro alij preseruasti me. Non est enim in hominis parte consilium tuum. Hoc autem pro certo habeo omnia que colit te. que vita eius si in probatione fuerit coronabitur. si autem in tribulatione fuerit: liberabitur. et si in corruptione fuerit. ad vitam tuam venire licebit. Non enim delectaris in perditionibus nostris. Quod post tempestatem tranquillam facies: et post lachrymationem et fletum exultationem infundis. Sit nomen tuum domine israel benedictum in secula. In illo tempore et audite sunt preces amboz in conspectu glorie summi dei. et missus est angelus domini sanctus raphael ut curaret eos ambos quorum vno tempore sunt orationes in conspectu domini recitate.

C. S. Tobias putans se mori. filium instruit de sepultura corporis sui. bonore matris. et percipue de elemosynis. pecuniam mutuata sibi cyrographo indicat. superbiam fornicationes aliasque vetat.

Ca. III

Hitur cum tobias putaret orationes suas exaudiri. ut mori potuisset vocauit ad se tobiam filium suum. dixitque ei. Audi fili mi verba oris mei. et ea in corde tuo quasi fundamentum construe. Cum acceperit deus animam meam: corpus meum sepeli. et bonorem habebis mihi tue omnibus diebus vite eius. Memor enim esse debes quod et quanta pericula passa sit propter te in utero suo. Cum autem ipsa compleuerit tempus vite sue sepelias eam circa me. Omnibus autem diebus vite tue in memore habeto deum: et caue ne aliquo peccato consentias et pretermittas precepta dei nostri. Et substantiam tuam fac elemosynam et noli auertere faciem tuam ab illo paupere. Ita enim fiet ut nec a te auertatur facies domini.

Preuer. lxx. b
Luc. xlii. b

Quo poteris ita esto misericors. Si multum tibi fuerit. abundanter tribue: si exiguum tibi fuerit. etiam exiguum libenter impartiri stude. Premium enim bonum tibi thesaurizas in die necessitatis quoniam elemosyna ab omni peccato et a morte liberat et non patitur animam ire in tenebras. Fiducia magna erit coram summo deo elemosyna omnibus facientibus eam. Attende tibi fili mi ab omni fornicatione. et propter uxorem tuam nunquam patiaris crimen scire. Supbiam nunquam in tuo sensu aut in tuo verbo dominari permittas. In ipsa enim iniquitas sumptus omnium perditio. Quicumque tibi aliquid operatus fuerit statim ei mercedem restitue: et merces mercenarii tui apud te omnino non remaneat. Quod ab alio oderis fieri tibi vide ne tu aliquando alteri facias. Panem tuum cum esurientibus et egentibus comede et de vestimentis tuis nudos tege. Panem tuum et vinum tuum super sepulturam iusti constitue. et noli ex eo manducare et bibere cum peccatoribus. Quod filium semper a sapiente perquire. Omni tempore benedic deus: et pete ab eo ut vias tuas dirigat. et omnia consilia tua in ipso permaneat. Indico et tibi fili mi didisse me decem talenta argenti dum infantulus esses gabelo in rages civitate medorum. et cyrographum eius apud me habeo. Et ideo perquire quomodo ad eum pervenias et recipias ab eo supra memoratum pondus argenti: et restituas ei cyrographum suum. Noli timere fili mi. pauperem quidem vitam gerimus. sed multa bona habebimus si timuerimus deum et recesserimus ab omni peccato et fecerimus bene.

¶ L. S. Tobias socium itineris querit. raphaelem invenit: ad patrem introductus. eo comitate profectus est: mater flet quam pro consolatur. La. V

Tunc respondit tobias patri suo. et dicit. Oia quecumque precepisti mihi faciam pro. Quomodo autem pecuniam hanc inveniam. ignoro. Ille me nescit: et ego eum ignoro. Quod signum dabo ei? Sed neque viam per quam pergatur illuc. aliquando cognovi. Tunc pro suo. respondit illi. et dicit. Cyrographum quidem illud apud me habeo quod dum illi offeris statim restituet. Sed perge nunc et inquire tibi aliquem fidelem virum. qui eat tecum salva mercede sua. dum adhuc vivo. ut recipias eam. Tunc egressus tobias invenit iuvenem splendidum stantem precinctum. et quasi paratum ad ambulandum. Et ignorans quod angelus dei esset salutavit eum: et dicit. An te habemus bone iuvenis. At ille respondit. Et filius israel. Et tobias dixit ei. Nosti viam que ducit in regionem medorum? Cui respondit. Nosti et oia itinera eius frequenter ambulavi et mansi apud gabelum fratrem nostrum qui moratur in rages civitate medorum que posita est in monte egbathanis. Cui tobias ait. Sustine me obsecro. donec hec ipsa nuntia patri meo. Tunc ingressus tobias inducavit universa hec patri suo. Super que ammiratus pro rogavit ut introiret ad eum. Ingressus itaque salutavit eum et dicit. Gaudium tibi sit spiritus. Et ait tobias. Quale gaudium mihi erit. qui in tenebris sedeo et lumen celi non video? Cui ait iuvenis. Forti aio

esto in primo est ut a deo cureris. Dicit itaque illi tobias. Nunquid poteris producere filium meum ad gabelum in rages civitatem medorum? Et cum redieris restituam tibi mercedem tuam. Et dixit ei angelus. Ego ducam et reducam eum ad te. Cui tobias respondit. Rogo te. Indica mihi de qua domo aut de qua tribu es tu? Cui raphael angelus dixit. Venis queris mercenarium an ipsum mercenarium qui cum filio tuo eat? Sed ne forte sollicitum te reddam. ego sum azarias. anime magni filius. Et tobias respondit. Et magno genere es tu. Sed peto ne irascaris quod voluerim cognoscere genus tuum. Dixit autem illi angelus. Ego sanum ducam et sanum tibi reducam filium tuum. Respondens autem tobias ait. Bene ambuletis et sit dominus in itinere vestro: et angelus eius comitetur vobiscum. Tunc paratis omnibus que erant in via portanda: fecit tobias vale pro suo et pro fratre suo et ambulaverunt ambo simul. Tunc profecti essent cepit mater eius flere et dicere. Baculum senectutis nostre tulisti: et transmisisti a nobis. Nunquam fuisset ipsa pecunia per quam misisti eum. Sufficiens nobis paupertas nostra ut divitias computarem hoc: quod videbam filium nostrum. Dixitque ei tobias noli flere. Salus perveniet filius noster et salus revertet ad nos et oculi tui videbunt. Eredo enim quod angelus dei bonus comites eius. et bene disponat oia que circa eum gerunt. ita ut cum gaudio revertat ad nos. Ad hanc vocem cessavit mater eius flere. et tacuit.

¶ L. S. Liberat angelus tobiam ne devoretur a pisce. docet eum de corde et iecore et felle piscis cuius utilitas est persuadet ei nuptias sarae. docet sanctitatem nuptiarum. La. VI

Profectus est autem tobias. et canis secutus est eum. et mansit prima mansione iuxta fluvium tigris. Et etiam ut lavaret pedes suos et ecce piscis immanis exiit ad devorandum eum. Quae erpa uescens tobias clamavit voce magna dicens. Domine invadit me. Et dixit ei angelus. Apprehende brachiam eius. et trabe eum ad te. Quod cum fecisset: attraxit eum in ficum. et palpitare cepit ante pedes eius. Tunc dixit ei angelus. Etenim tera hunc piscem. et cor eius et fel et securus repone tibi. Sunt enim hec necessaria ad medicamentum vtiliter. Quod cum fecisset: assavit carnes eius et secum sustulerunt in via. cetera salierunt que sufficerent eis quousque perveniret in rages civitatem medorum. Tunc interrogavit tobias angelum. et dixit ei. Obsecro te azaria frater: ut dicas mihi quod remedium habebit ista que de pisce servare iussisti. Et respondens angelus. dixit ei. Cordis eius particulam si super carbones ponas fumus eius extricat omne genus demoniorum siue a viro siue a muliere ita ut ultra non accedat ad eos. Et fel valet ad unguendos oculos in quibus fuerit albugo. et sanabuntur. Et dixit ei tobias. Ubi vis ut maneamus? Respondensque

Leu. xxi. b
Deu. xxi. c
Matt. vi. b

Eccl.

Et

B

E

D

B

Et

B

B

B

Et

B

E

B

E

E

angelus ait. Est hic raguel noie vir propinquus de tribu tua. et hic habet filiam noie sara s; neq; masculu neq; feminam vllaz habet aliam pter eam. Tibi debet omnis sustantia ei? et oportet eam te accipere conjugem. Pete ergo eam a patre eius. et dabit tibi eam in vxorem. Tunc respondit tobias et dixit. Audio quia tradita est septem viris et mortui sunt. sed et hoc audiui. quia demonium occidit illos timeo ergo ne forte et mihi hec euentiant. et cum sim vnicus parentibus meis: deponam senectutem illorum cum tristitia ad inferos. Tunc angelus raphael dixit ei. Audi me: et ostenda tibi q sunt quibus p ualere pot demoniu. Hi naq; q conjugiu ita suscipiunt vt deus a se et a sua mente excutiant. et sue libidini ita vacent sicut equus et mulus qb non est intellectus. habet pntem demoniu sup eos. Tu autem cum acceperis eam ingressus cubiculum p tres dies continens esto ab ea et nichil aliud nisi orationibus vocabis cum ea. Ipsa aut nocte: incensio iecore piscis fugabitur demoniu. Secunda vero nocte. i copulatione scroꝝ patriarcharum admitteris. Tertia aut nocte benedictiones psequeris vt filij et vobis pcreatur incolumes. Transacta autem tertia nocte accipies uxorem cum timore dñi: amore filioꝝ magis q libidinis ductus. vt in semine abrae benedictionem in filiis psequaris.

¶ C. L. S. Uenerunt ad domum raguelis. daf sara tobie vxor: cum benedictione coniugali. et scribitur in carta coniugium. La. VII

Ingressi sunt autem ad raguelem: et suscepit eos raguel cum gaudio. Intuensq; tobiam raguelem. dixit anne vxori sue. Quam similes est iuuenis iste consobris no meo. Et cum hec dixisset. ait. Ubi estis iuuenes fratres nostri? At illi dixerunt. Et tribu nepotalem sumus ex captiuitate niniue. Dixitq; illis raguel. Nostis tobiam fratrem meum? Qui dixerunt Nonimus. Tunc multa bona loquere de eo. Dixit angelus ad raguelem. Tobias de quo interrogas pater istius est. Et misit raguel et cum lacrymis osculatus est eum. et ploras super collum eius dixit. Benedictio sit tibi fili mi: quia boni et optimi viri filij es. Et ana vxor eius et sara ipsoꝝ filia lacrymate iust. Postquam autem locuti sunt. precepit raguel occidi arietem. et parari conuiuium. Tunc hortaretur eos discumbere ad prandium tobias dixit. Hic ego hodie non manducabo neq; bibam nisi prius petitionem meam confirmes et promittas mihi dare saram filiam tuam. Quo audito verbo raguel expauit sciens quid eueniret illis septem viris qui ingressi sunt ad eam et timere cepit. ne forte et huic similiter contingeret. Et cum nutaret et non daret petenti vlluz rñsu. dixit ei angelus. Noli timere dare eam isti qm huic timentis deum debet consunt filia tua. Propterea alius non potuit habere illam. Tunc dixit raguel. Non dubito quod deus precetur et lacrymas meas in conspectu suo admiserit. Et credo quoniam iam ideo fecit vos venire ad me vt et ista con-

iungeret cognationi sue. sicut lege moysi. Et nunc noli dubium gerere. quod tibi eam tradam. Et appropinquans dexteram filie sue. dextere tobie tradidit dicens. Deus abraam. et deus isaac. et deus iacob vobiscum sit. et ipse coniungat vos impletaque benedictionem suam in vobis. Et accepta charta fecerunt conscriptionem coniugii. Et post hec epulati sunt. benedicens deum. Vocauitq; raguel ad se annam vxorem suam et precepit ei vt pararet alterum cubiculum. Et introduxit illum saram filiam suam et lacrymata est. Dixitq; ei. Forti animo esto filia mea. Dominus celi det tibi gaudium pro tedio quod propeffa es. ¶ La. VIII

Postquam vero cenauerunt: introduxerunt iuuenem ad eam. Recordatus itaque Tobias sermonum angelus. protulit de cassidili suo partem iecoris: posuitque eam super carbones viuos. Tunc raphael angelus apprehendit demonium et religauit illud in deserto superioris egypti. Tunc hortatus est virginem tobiam. dixitque ei. Sara erurge et deprecemur deum hodie et cras et post cras: quia his tribus noctibus deo iungimur: tertia autem transacta nocte in nostro coniugio. Filij quippe sanctorum sumus et non possumus ita coniungi sicut gentes que ignorant deum. Surgentes autem pariter iustanter orabant ambo simul vt sanitas daretur eis. Dixitq; tobias. Domine deus patrum nostrorum. benedicant te celi terre mareque et fontes et flumina: et omnes creature tue que in eis sunt. Tu fecisti adam de limo terre: dedistiq; ei adiutorum eum. Et nunc domine tu scis quia non luxurie causa accipio sororem meam coniuges: sed sola posteritatis dilectione in qua benedicatur nomen tuum in secula seculorum. Dixit itaque sara. Misere nobis domine miserere nobis: et consenescamus ambo pariter sani. Et factum est circa pulloꝝ cantum accersiri iussit raguel seruos suas et abierunt cum pariter vt foderent sepulchrum. Dicebat enim ne simili modo eueniret eis: quo et ceteris alijs septem viris qui sunt ingressi ad eam. Tunc parasset fossam: reuersus raguel ad vxorem suam: dixit. ei. Mitte vnam ex ancillis tuis: et videat si mortuus est: vt sepeliam eum antequam illucescat. At illa misit vnam ex ancillis suis. Que ingressa cubiculum repperit eos saluos et incolumes secum pariter dormientes. Et reuersa nunciauit bonum nuncium. Et benedixerunt dominus. raguel videlicet et anna vxor eius. Et dixerunt. Benedicimus te domine deus israel: quia non contigit nobis quemadmodum putabam. Fecisti enim nobiscum misericordiam tuam et exclusisti a nobis inimicum prosequente nos. Misere es autem duobus vnicis. Fac eos domine pleni benedicere te et sacrificium laudis tue.

sue sanitatis offerre: vt cognoscat vniuersitas gentium quia tu es deus solus in vniuersa terra. Statimq; precepit seruis suis raguel vt replerent terram fossam quam fecerant: p[er] usq; elucesceret: Uxor autem sue dixit vt instrueret conuiuium: et prepararet omnia que in cibos erant iter agentibus necessaria. Duas q; pingues vaccas et quattuor arietes occidi fecit: et parari epulas omnibus vicinis suis. cum ctisq; amicis. Et adiurauit raguel tobiam: vt duas hebdomadas moraretur apud eum. De omnibus autem que possidebat raguel dimidiam p[ar]te[m] dedit tobie et fecit banc scripturam. vt pars dimidia que supererat. post obitum eorum tobie dominio deueniret.

C. S. Fuit angelus in rages. recepit pecuniam a gabelo et redijt cum eodem gabelo ad tobiam.

Capitulum. IX

Tunc vocauit tobias angelum ad se: quem quidem hominem existimabat. dixitq; ei. Azaria frater. peto vt auscultes verba mea. Si me ipsum tradam tibi seruum: non ero condignus prudentie tue. Non obsecro te vt assumes tibi animalia sine seruitia et vadas ad gabelum in rages ciuitatem medorum: reddasq; ei cyrographum suum et recipies ab eo pecuniam et roges eum venire ad nuptias meas. Scis enim ipse quoniam numerat pater meus dies et si tardauero vna die plus contristatur anima eius. Et certe vides quomodo adiurauit me raguel. cuius adiuramentum spernere non possum. Tunc raphael assumens quattuor ex seruis raguelis et duos camelos in rages ciuitatem medorum perrexit. et inueniens gabelum dedit ei cyrographum suum: et recepit omnem pecuniam. Indicauitq; ei de tobiam filio tobie omnia que gesta sunt: fecitq; eum secum venire ad nuptias. Cumq; ingressus esset domum raguelis. inuenit tobiam discubentem. et exiliens osculati sunt se inuicem. Et fleuit gabelus: benedixitq; deum. et dixit. Benedicat te deus israel: quia filius es optimi viri et iusti. et timetis deum: et elemosynas facientis. Et dicatur benedictio super uxorem tuam et super parentes vestros. et videatis filios vestros. et filios filiorum vestrorum vsq; in tertiam et quartam generationem. et sit semen vestrum benedictum a deo israel qui regnat in secula seculorum. Cumq; omnes dixissent amen. accesserunt ad conuiuium. Sed cum timore domini nuptiarum conuiuium exercebant.

C. S. De contristatione tobie senioris et etiam anep[er] mora filij. tobias redijt a rages.

Tunc vero moras faceret tobias causa nuptiarum: sollicitus erat pater eius tobias: dicens. Putas quare moratur filius meus. aut quare detentus est tibi? Putas ne gabelus mortuus est et nemo redidit illi pecuniam. Cepit autem contristari nimis ipse et anna uxor eius cum eo et ceperunt abominabilem fieri: eo quod die statuto minime reuertere filius eorum ad eos. Flebat igitur mater eius in

remediabilibus lachrymis. atq; dicebat. Deum me filium meum vt quid te misimus peregrinari. lumen oculorum nostrorum. baculum senectutis nostre solatium vite nostre: spem posteritatis nostre. Omnia simul in te vno habentes te non debuimus dimittere a nobis. Cum dicebat tobias. Tace et noli turbari: sanus est filius noster: satis fidelis est vir ille cum quo misimus eum. Illa autem nullo modo consolari poterat. sed quotidie exiliens circumspeciebat et circumbat vias omnes per quas spes remeandi videbat vt procul videret eum: si fieri posset ventientem. At vero raguel dicebat ad generum suum. Mane hic et ego mittam nuncium salutis de te ad tobiam patrem tuum. Cum tobias ait. Ego noui quia pater meus et mater mea modo dies computant. et cruciatur spiritus eorum in ipsis. Cumq; verbis multis rogaret raguel tobiam et ille cum nulla ratione vellet audire. tradidit ei saram et dimidiam partem omnis substantie sue in pueris in puellis. in pecudibus in camelis. et in vacis. et pecunia multa. et saluus atq; gaudentes dimisit eum a se: dicens. Angelus domini sanctus sit in itinere vestro. p[er]ducaturq; vos incolumes et inueniatis omnia recte circa parentes vestros: et videant oculi mei filios vestros priusquam moriar. Et apprehendentes parentes filiam suam osculati sunt eam. et dimiserunt ire. monentes eam bono orare soceros. diligere maritum. regere familiam. gubernare domum. et seipsam irreprehensibilem exhibere.

C. S. Tobias dimissa sara cum angelo precepit saram et familiam. linit oculos patris de felle piscis. post septem dies venit sara et celebrat conuiuium. venerunt consobrini tobie. et fit gaudium immensum per alios septem dies.

Tunc reuertentur peruenerunt ad chartam que est in medio itinere contra ninium undecimo die. Dixitq; angelus tobiam frater scis quemadmodum reliquisti patrem tuum. Si placet itaq; tibi p[re]cedam et lento gradu insequamur iter nostrum familie simul cum coniuge tua: et cum animalibus. Cumq; hoc placuisset vt irent: dixit raphael ad tobiam. Tolle tecum ex felle piscis: erit enim necessarium. Tulit itaq; tobias ex felle illo: et abierunt. Anna autem sedebat secus viam quotidie in supercilio montis vnde respicere poterat de longinquo. Et dum ex eodem loco specularet aduentum eius. vidit a longe: et ilico cognouit ventientem filium suum: currensq; nunciauit viro suo: dicens. Ecce venit filius tuus. Dixitq; raphael ad tobiam. At vbi introieris domum tuam statim adora dominum deum tuum: et gratias agens ei: accede ad patrem tuum et osculare eum. Statimq; linit super oculos eius ex felle isto piscis. quod portas tecum. Scias enim quomodo morientur oculi eius: et videbit pater tuus lumen celi: et in aspectu tuo gaudebit. Tunc precurrit canis qui simul fuerat in via. et quasi nuncius adueniens blandimento sue caude gaudebat

J. ix. a

A

B

S. viij. d

L

S. viij. d

D

A

B

bat. Et cōsurges cecus pater cepit offendens
pedibus currere et data manu puero: occur-
rit in obuiā filio suo. Et suscipiens osculatus est
eū cum vxore sua. et ceperunt flere p̄ gaudio.
Lūq; adorassent deum: et gr̄as egissent. conse-
derūt. Tunc sumēs tobias de felle piscis: lini-
uit oculos patri suo. Et sustinuit quasi dimidiā
fere borā. et cepit albugo et oculis ei' q̄si mē-
brana ouī egredi. Quod app̄hendens tobias
traxit ab oculis eius. statimq; visum recepit.
Et glorificabant deū ip̄e videlicet et vxor eius
et oēs q̄ sciebant eū. Dicebat tobias. B̄ndico
te dñe deus israel: q̄ tu castigasti me: et tu sal-
uasti me. Et ecce ego video tobiam filiū meum.
Ingressa est etiā post septē dies sara vxor filij
eius: et oīs familia et pecora sana et camelī et
pecunia multa vxoris sed et illa pecunia quas
recepit a gabelo. Et narravit p̄ntibus suis
oīa b̄nficia dei: q̄ fecisset circa eū p̄ boiem qui
eum durerat. Uenerūtq; achio: et nabath con-
sobrini tobie. gaudētes ad tobiam. et gratulan-
tes ei de oibus bonis q̄ circa illū oñderat de'
Et p̄ septem dies epulantes omnes cum gau-
dio magno gauisi sunt.

¶ L. S. Tobias filius cōmemorat patri b̄nfi-
cia p̄ raphaelem sibi facta. tūc vterq; offert ei
medietatē bonorū suorū. et ille aperiens eis om-
nem veritatē ablati est ab eis. pater et filius
p̄ tres horas stant p̄strati i terra. **¶** La. XII

Tunc vocauit ad se tobias filiū suū
dixitq; ei. Quid possumus dare vi-
ro isto sancto q̄ venit tecū? R̄ndēs
tobias dixit p̄ri suo. P̄r quā merce-
dem dabim' ei. aut qd dignum poterit esse b̄n-
ficijs eius? De duxit et reduxit sanū: pecuniā
a gabelo ip̄e recepit. vxorē ip̄e me habere fe-
cit et demoniū ab ea ip̄e cōpescuit: gaudiū pa-
rentibus eius fecit: meip̄m a deuoratiōe pi-
scis eripuit: te quoq; videre fecit lumē celi: et
bonis oibus p̄ eum repleti sum'. Quid illi ad-
huc poterim' dignius dare? Sed peto te p̄r mi
vt roges eū si forte dignabit' medietatem de
oibus q̄ allata sunt sibi assumere. Et vocātes
euz pater. s. et filius. tulerūt eum in p̄tem et ro-
gare ceperunt vt dignaret' dimidiā p̄tem oīm
q̄ attulerant. acceptas habere. Tunc dixit eis
occulte. B̄ndicite deū celi et coram oibus viuē-
tibus cōfitemini ei: q̄ fecit vobiscū misericor-
diam suam. Etenī sac̄m regis abscondere bo-
num est. opa aut' dei reuelare et confiteri bono-
rificum est. Bona est oratio cum ieiunio et ele-
mosyna. magis q̄ thesauros auri recondere.
qm̄ elemosyna a morte liberat. et ipsa est que
purgat peccata. et facit inuenire vitā eternam
Qui aut' faciunt peccatū et iniquitatem: boltes
sunt aie sue. Manifesto ergo vobis veritatem
et nō abscondā a vobis occultus s̄monez. Quā
orabas cū lachrymis et sepeliebas mortuos et
derelinq̄bas prandiiū tuum. et mortuos absco-
debas p̄ diem in domo tua et nocte sepeliebas
eos: ego obtuli orationem tuā dño. Et qz acce-

ptus eras deo. necesse fuit vt temptatio p̄ba-
ret te. Et nunc misit me dñs vt curarē te. et sa-
ram vxorem filij tui a demonio liberarē. Ego
em̄ sum raphael angelus. vn' et septē q̄ asta-
m' ante dñm. Lūq; hec audissent turbati sūt
et tremētes ceciderunt sup terrā in faciē suam
Dixitq; eis angelus. Pax vobis. Nolite time-
re. Etenī cum essem vobiscū. p̄ voluntates dei
eram: ip̄m b̄ndicite et cātate illi: videbar q̄dez
vobiscum māducare et b̄bere. sed ego cibo in-
uisibili et potu q̄ ab hoibus videri nō potest:
vxor. Lps est ergo vt reuertar ad eum q̄ me mi-
sit vos autem b̄ndicite deū. et narrate oīa mi-
rabilia eius. Et cum hec dixisset: ab aspectu eo-
rum ablati est. et vltra eū videre nō potuerūt
Tunc p̄strati per horas tres in faciem bene-
dixerunt deum. Et erurgentes narrauerunt
omnia mirabilia eius.

¶ L. S. Verba tobie b̄ndicētis dñm et p̄p̄he-
tia eius sub noīe hierusalem **¶** La. XIII

Aperiens aut' tobias senior os suum
b̄ndixit dñm. et dixit. Magnus es
dñe in eternum: et in oīa secula re-
gnum tuum: qm̄ tu flagellas et sal-
uas: deducis ad inferos et reducis: et non est q̄
effugiat manum tuā. Cōfitemini dño filij isra-
el. et in cōspectu gentiū laudate eum. qm̄ ideo
dispersit vos inter gentes q̄ ignorant eum. vt
vos enarretis mirabilia ei' et faciat' scire eos
qz nō est alius deus oipotens p̄ter eum. Ip̄se
castigauit nos p̄pter iniquitates nostras. et ip̄e
saluabit nos p̄pter miām suā. Aspiciate ergo
q̄ fecit nobiscum. et cū timore et tremore confi-
temini illi. regēq; seculorū exaltate in operib'
vris. Ego aut' in terra captiuitatis mee confi-
tebor: illi. qm̄ offidit maiestatem suā in gentes
peccatricē. Cōuertimini itaq; peccatores. et fa-
cite iusticiam corā dño credentes q̄ faciat vo-
biscum miām suam. Ego aut' et aīa mea in co-
letabimur. B̄ndicite dño oīs electi ei'. agite
dies leticie et cōfitemini illi. Hierusalē ciuitas
dei castigauit te dñs in operib' manuū tuarū
Cōfiteri dño in bonis tuis et b̄ndic deū secu-
lorū vt reedificet in te tabernaculū suū et reuo-
cet ad te oīs captiuos et gaudeas in oīa sc̄la
seculorū. Luce splēdida fulgebis et oēs fines ter-
re adorabūt te. Natiōes ex longinquo ad te ve-
nient. et munera deferētes adorabūt in te dñs
et terrā tuā in sc̄rificationē hēbunt. Nomē em̄
magnum iuocabūt in te. Maledicti erūt q̄ p̄tēp-
serint te et p̄dēnati erūt oēs q̄ blasphemauerint
te. B̄ndictiq; erūt q̄ edificauerint te. Tu aut' le-
taberis in filijs tuis qm̄ oēs benedicent et cō-
gregabunt ad dñm. Beati oēs q̄ diligūt te. et q̄
gaudēt sup pace tua. Aīa mea b̄ndic dñm qm̄
liberauit hierl'm ciuitatē suā a cūctis tribula-
tionib' ei' dñs de' nr̄. B̄tus ero si fuerint reli-
q̄e seminis mei ad videndā claritatē hierl'm.
Porte hierl'm ex saphyro et smaragdo edifica-
bunt et ex lapide p̄cioso oīs circūitus muroꝝ
eius. Ex lapide candido et mundo omnes pla-

i. Reg. ij. a
Sap. xvi. b

Apoca. xxi. f

ree eius sternentur. et per vicus eius alleluia cantabitur. Benedictus dñs qui exaltavit eas vt sit regnū eius in secula scloꝝ sup eā. Amen.
C. S. De annis et obitu et sepultura tobie et prophetia eius de pditione ninive et restaura-
 tione hierusalē. de reditu tobie ad soceros suos. et de morte ihsus.

Capitulum XIII

Et consummati sunt sermones tobie Et postq̄ illuminatus est tobias vixit annis quadragintaduobus: et vidit filios nepotū suorū. Cōpletis itaq; ā-
 nis centūduobus. sepultus est honorifice in ni-
 nine. Quinquaginta nāq; et sex annoz lumen
 oculoꝝ amittit: seragenarius vero recepit. Reli-
 quum vero vite sue in gaudio fuit: et cum bo-
 no p̄fectu timoris dei perrerit in pace. In bo-
 ra aut̄ mortis sue vocavit ad se tobiam filiū suū
 et septem iuvenes filios suos nepotes diritq;
 eis: Prope erit interitū ninive. Nō enī excidit
 verbū dñi. et fratres nostri qui dispersi sunt a
 terra israel reuertent̄ ad eā. Omnis autē des-
 erta terra ei⁹ replebit̄ et domus dei q̄ in ea in-
 censa est iterum reedificabit̄ ibiq; reuertetur
 omnes timētes deū: et relinquēt gentes idola
 sua. et venient in hierusalē et inhabitabunt in
 ea: et gaudebunt in ea oēs reges terre adoran-
 tes deū israel. Audite ergo filij mei: patrē ve-
 strū. Seruite dño in p̄tate et inq̄rite. vt faciā-
 tis q̄ placita sunt illi. et filijs vestris mandate.
 vt faciant iusticias et elemosynas vt sint me-
 mores dei et bñdicāt eū in oī tpe in veritate et
 in tota virtute sua. Nunc ergo filij audite me: et
 nolite manere hic. s; quacumq; die sepelieritis
 matrē vestram circa me in vno sepulchro et eo
 dirigite gressus vestros: vt creat̄ hinc. Uideo
 enī quia iniquitas ei⁹ finē dabit ei. Factū ē autē
 post obitū matris sue: tobias abscessit ex nini-
 ue cū vxore sua et filijs et filioꝝ filijs. et reuer-
 sus est ad soceros suos. Inuenitq; eos incolu-
 mes. in senectute bona: et curā eoz gessit. et ipse
 clausit oculos eoz: et oēm hereditatē dom⁹ ra-
 guelis ipse percepit. viditq; q̄ntā gnationē fili-
 os filioꝝ suorū. et cōpletis ānis nonaginta et no-
 uē in timore dñi: cū gaudio sepelierūt eū. Ois
 aut̄ cognatio eius et omnis gnatio ei⁹ in bonavi-
 tate et in sc̄tā p̄uersatōe p̄māsit: itayt accepti eēt
 tā deo q̄ hoīb⁹ et cūct⁹ habitātib⁹ terrā.

**Explicit liber tobie. Incipit
 prologus in librum Judith.**

And hebreos liber iudith in agiogra-
 pha legitur. cuius auctoritas ad robo-
 randa illa que in cōtentionē veniunt
 minus idonea iudicat. Et baldeo tñ s;
 mone cōscript⁹ in hystorias cōputat. S; quia
 hūc libru synod⁹ in scena i nūero sc̄az scripturaz
 legit̄ p̄putasse: acq̄eū postulatōi vie. imo era-
 ctōnī et seposit⁹ occupatōib⁹ q̄b⁹ vebemēt arta-
 bar. hūcynā lucubratiūculā ddi: maḡ sensum e-
 sc̄su q̄ ex p̄bōp̄bū trāfferēs. Multoz codicū varī
 et atēvītiōsissimā āputant: sola ea q̄ intelligētia
 ītegra in p̄dis chaldeis iuenire potui. latius

expressi. Accipite iudith viduā: castitatis exem-
 plū. et triūphali laude perpetuis eā p̄conis de-
 clarate. Hanc enī nō solū femis. sed et viris imi-
 tabiles dedit q̄ castitatis eius remuneratoꝝ vir-
 tutē ei talē tribuit vt inuictū oībus homīb⁹ vin-
 ceret insupabilē superaret.

**Explicit prologus. Inci-
 pit liber Judith.**

C. S. De potētia arpharat et nobilitate ciui-
 tatis ei⁹ quā edificauit et ipm nabuchodonos-
 sor vicit mittēs nuncios ad omnes prouincias
 quos cum vacuos remiserunt iurat se vindica-
 turum de omnibus.

Capitulum I

Arpharat itaq; rex

Amedoz subingauerat multas
 gētes impio suo et ipse edificauit
 ciuitatem potētissimā quaz ap-
 pellauit egbathanis. Et lapidib⁹
 bus q̄drat⁹ et sect⁹ fecit muros
 ei⁹: in altitudine cubitoꝝ septu-
 aginta et in latitudine cubitoꝝ triginta: turres
 vero eius posuit in altitudine cubitoꝝ centum
 Per q̄drū vō earū lat⁹ vtrūq; vicenoꝝ pedū spa-
 cio tēdebat. Posuitq; portas ei⁹ in altitudine tur-
 riū. et gloriabaf q̄si potēs in potētia exercitus
 sui et in gl̄ia q̄drigarū suarū. Anno iḡ duode-
 cimo regni sui. nabuchodonosor rex assyrioz
 q̄ regnabat in ninive ciuitate magna. pugna-
 uit p̄tra arpharat: et obtinuit eū i cāpo magno
 q̄ appellat̄ ragau circa eufraten et tigris et iada-
 son in cāpo erioch reg⁹ elicoꝝ. Tūc exaltatū est
 regnū nabuchodonosor et cor eius eleuatū est.
 et misit ad oēs q̄ habitabāt in cilitia et damasco
 et libanor ad gētes q̄ sunt in carmelo et cedar et
 inhabitātes galileā. in cāpo magno esdrelon et
 ad oēs q̄ erāt in samaria et trās flumē iordanē
 vsq; ad hierusalē: et oēm terrā iesse: quousq; p̄-
 ueniat̄ ad mōtes etbiopie. Ad hos oēs misit nū-
 cios nabuchodonosor rex assyrioz. q̄ omēs vno
 aīo p̄diterūt et remiserūt eos vacuos: ac sine bo-
 noꝝ abiecerūt. Tūc indignat⁹ nabuchodonos-
 sor rex ad oēm terrā illā: iurauit p̄ thronū et re-
 gnū suū q̄ defenderet se de oīb⁹ regiōib⁹ his.
C. S. Nabuchodonosor habito cōsilio mittit
 holofernē ad regna occidentis qui egrediēs va-
 stabat omnia.

Capitulum II

Anno tertiodécimo nabuchodonosor
 regis: vicesima et sc̄da die mēsis p̄mi
 factū ē p̄bū i domo nabuchodonosor
 regis assyrioz: vt defenderet se. Uoca-
 uitq; oēs maiores natū: oēsq; duces bellatores
 suos: et habuit cū eis mysteriū p̄ filij sui. Diritq;
 cogitationē suā in eo eē: vt oēm terrā suo subitū
 garet impio. Qd̄ dictū cū placuisset oīb⁹: voca-
 uit nabuchodonosor rex holofernē p̄ncipe mili-
 tie sue et dirit ei. Egredere aduersum omne re-
 gnū occident⁹. et cōtra eos p̄cipue q̄ p̄tēserunt
 impium meū. Non p̄cet ocul⁹ tu⁹ vlli regno om-
 nēq; vrbē munitā subiugabis mibi. Tūc holo-
 fernes vocauit duces et magistratus virtut⁹ af-

Jos. xxiiij. c

D

i. Mach. 1. 1

D

A

Ezech. 1. 1

syria: et dinumeravit viros in expeditione si-
cut precepit ei rex centum viginti milia peditum
pugnatorum. et equites sagittarios duodecim
milia. Omnemque expeditionem suam fecit preire
in multitudine innumerabilium camelorum. cum
his que exercitibus sufficerent copiose bovisque
L armenta gregesque ovium: quorum non erat nu-
rus. Frumentum et omni syria in transitu suo pa-
rari constituit. Aurum vero et argentum de do-
mo regis assumpsit multum nimis. Et profectus
est ipse et omnis exercitus cum quadrigis et es-
quitibus et sagittariis. qui cooperuerunt faciem
terre sicut locuste. Cumque pertransisset fines assy-
riorum: venit ad magnos montes ange qui sunt
a sinistro cilitie ascenditque omnia castella eorum:
et obtinuit omnem munitionem. Effregit autem
ciuitatem opinatissimam melothi predictavitque om-
nes filios tharhis et filios bysmael qui erant con-
tra faciem deserti. et ad austrum terre celeon.
D Et transiit eufraten et venit in mesopotamiam
et fregit omnes ciuitates excelsas que erant ibi
a torrente mabre usque quo perveniat ad mare: et
occupavit terminos eius a cilitia usque ad fines
saphet qui sunt ad austrum. Adduxitque omnes
filios madian: et predictavit omnem locupletationem
eorum: omnesque resistentes sibi occidit in ore gla-
dii. Et post hec descendit in campos damasci in
diebus messis: et succendit omnia sata: omnesque ar-
bores et vineas fecit incidere. et cecidit timor illi
us super omnes inhabitantes terram.

¶ C. S. Ciuitates se ultro tradiderunt holofer-
ni. de quibus ipse sibi cepit auxiliares. et tunc ipsas
ciuitates et deos eorum subvertit.

¶ Ca. III
Tunc miserunt legatos suos universarum
urbium ac provinciarum reges ac prin-
cipes syrie. et mesopotamie: et syrie
sobal et libie atque cilitie. qui venientes
ad holoferne dixerunt. Desinat indignatio tua
circa nos. Melius est enim ut viventes. servi-
amus nabuchodonosoro regi magno: et subditi-
mus tibi quam morientes cum interitu nostro: ip-
si servitutis nostre dona patiamur. Omnis ci-
uitas nostra. omnisque possessio omnes montes
et colles et campi et armenta bouum gregesque
ovium et caprarum: equorumque et camelorum: et
universae facultates nostre atque familie in spe-
ctu tuo sunt. Sint omnia sub lege tua. Nos es-
tiam et filii nostri servi tui sumus. Veni nobis
pacifice dominus et utere servitio nostro sicut pla-
cuerit tibi. Tunc descendit de montibus cum equi-
bus in virtute magna et obtinuit omnem ciuitatem
et omnem inhabitantem terram. De universis autem ur-
bibus assumpsit sibi auxiliares viros fortes et
electos ad bellum. Tuncque metus punitivus illis
incubuit. ut universarum urbium habitatores prin-
cipes et honorati simul cum populis exirent in ob-
sequium venientis. excipientes eum cum coronis et lapa-
dibus: ducetes choros in tympanis et tybiis.
Nec ista tamen facientes: ferocitatem eius pecto-
ris mitigare potuerunt. Nam et ciuitates eorum de-
struxit: et lucos eorum excidit. Precepit enim illi

nabuchodonosoro: rex ut omnes deos terre exter-
minaret. videlicet ut ipse solus diceret deus ab
his nationibus que potuissent holofernis poten-
tia subingari. Pertransiens autem syriam sobal: et
omnem appamiam: omnemque mesopotamiam: venit ad
idus eos in terra gabaa: accepitque ciuitates eo-
rum et sedit ibi per triginta dies in quibus diebus
adunari precepit universum exercitum virtutis sue.
¶ C. S. Tunc filii israel. munitiores preparabant quos
hortatur belsachim sacerdos clamare ad dominum
quod faciunt cum instantia magna.

¶ Ca. IIII
Tunc audientes hec filii israel qui habi-
tabant terram iuda: timuerunt valde
a facie eius. Tremor etiam et horro-
r in-
uasit sensus eorum. ne hoc faceret bies-
rusalem et templo domini quod fecerat ceteris ciui-
tatibus et templis earum. Et miserunt in omnem sama-
riam per circuitum usque biericho et preoccupaverunt
omnes vertices montium. Et muris circumdederunt
vicos suos et congregaverunt frumenta in prepara-
tionem pugne. Sacerdos etiam elisachim scrip-
sit ad universos qui erant contra esarelon qui est con-
tra faciem campi magni iuxta dotaim et universis
per quos via transit esse poterat. ut obtinerent
ascensus montium per quos via esse poterat ad bies-
rusalem. et illic custodierent ubi angustum iter esse
poterat inter montes. Et fecerunt filii israel: sicut quod
constituerat ei sacerdos domini elisachim. Et clamavit
omnis populus ad dominum instantia magna et humiliaverunt
aitas suas in ieiuniis et orationibus ipsi et mulieres
eorum. Et iduerunt se sacerdotes cilitie: infantes
perstraverunt contra faciem templi domini et altare domini
operueunt cilitio. Et clamaverunt ad dominum deum israel
unanimitate: ne darent in preda infantes eorum. tyro-
res eorum in dissolutionem. et ciuitates eorum in exterminium.
et sancta eorum in pollutionem et fierent in obprobrium
gentibus. Tunc elisachim sacerdos domini magnus circum-
iit omnem israel. allocutusque est eos dicens. Scito
te quoniam exaudiet dominus preces vestras: si manen-
tes permaneritis in ieiuniis et orationibus in con-
spectu domini. Memores estote moysi sui domini. qui
amalech confidentem in virtute sua et in potentia
sua et in exercitu suo et in clypeis suis et in cur-
ribus suis et in equibus suis non ferro pugnan-
do. sed precibus sanctis orando detecit. Sic erunt
universi hostes israel. si perseveraveritis in hoc ope-
re quod cepistis. Ad hanc igitur exhortationem eius de-
precantes dominum permanebant in conspectu domini. ita
ut etiam hi qui offerebant domino holocausta: prece: et ci-
litie offerret sacrificia domino. et erat cinis supra
capita eorum. Et ex toto corde suo omnes orabant
deum ut visitaret populum suum israel.

¶ C. S. Indignatus holofernes inquit de gen-
te. et rudit ei achior dux filiorum amon. qui de
celi defendit illos. auditque verbis achior. indi-
gnant principes holofernis.

¶ Ca. V
Tunc iugiter holoferni principes mille as-
syriorum qui filii israel prepararent se ad resiste-
ndum: ac montium itinera percussissent: et furo-
re nimio erant in iracundia magna. Vocavitque
omnes principes moab. et duces amon. et dixit eis.

Judith

Dicite mihi quis sit populus iste qui montana obsidet aut qui et quales et quante sint civitates eorum. qui etiam sit virtus eorum aut qui sit multitudo eorum vel quis rex militie illorum et quare pro omnibus qui habitant in oriente isti contempserunt nos: et non erunt in obusam nobis: ut susciperent nos cum pace. Tunc achior dicit omnibus filiis ammon respondens ait. Si digneris audire domine dicam veritatem in conspectu tuo de populo isto qui in montanis habitat: et non egredietur verbum falsum et ore meo. Populus iste ex progenie chaldeorum est. Hic primus in mesopotamia habitavit. quoniam noluerunt sequi deos patrum suorum qui erant in terra chaldeorum. Deserentes itaque certis montas patrum suorum qui in multitudine deorum erant. unum deum celi coluerunt. qui et precepit eis ut exirent inde et habitarent in charram. Cumque opuisset omnem terram fames. descenderunt in egyptum: illicque per quadringentos annos sic multiplicati sunt. ut dinumerari eorum non posset exercitus. Cumque gravasset eos rex egypti. atque in edificationibus urbium suarum in luto et latere subiugasset eos. clamaverunt ad dominum suum. et percussit totam terram egypti plagis variis. Cumque eiecissent eos egyptum a se et cessasset plaga ab eis. et iterum eos vellent capere et ad suum servitium revocare: fugientibus his deus celi. mare aperuit. ita ut hinc inde aqua quasi murus solidarentur et isti pede sicco fundus maris pambulando transiret. In quo loco dum innumerabilis exercitus egyptiorum eos persequeretur ita aquis cooptus est ut non remaneret vel unum qui factus posteris nunciaret. Egrediens etiam mare rubrum deserta sua motis occurrerunt in quibus nunquam homo habitare potuit vel filii hominis requirit. Illic fontes amari obdulgati sunt eis ad bibendum. et per annos quadraginta annonam de celo consecuti sunt. Ubiqueque ingressi sunt sine arcu et sagitta: et absque scuto et gladio: de eorum pugnavit pro eis: et vicit. Et non fuit qui insultaret populo isti. nisi quasi recessit a cultu domini dei sui. quotienscumque autem propter ipsum deum suum alterum coluerunt dati sunt in preda et in gladium et in obprobrium. Quotiescumque autem penituerunt se recessisse a cultura domini sui. dedit eis deus celi virtutem resistendi. Denique chananeum regem et iebuseum et pherezium et etheum et eueum et ammoreum: et omnes potentes in esebon prostraverunt. et terras eorum et civitates eorum ipsi possederunt. et usque dum non peccarent in conspectu dei sui: erant cum illis bona. Deus enim illos odit iniquitatem. Nam et ante hos annos cum recessissent avia quam dederat illis deus ut ambularet in ea exterminati sunt plures a multis nationibus et plures eorum captivi abducti sunt in terram non suam. Nunc autem reversi ad dominum deum suum ex dispensatione qua dispersi fuerant. adunati sunt et ascenderunt montana hec omnia. et iterum possident hierusalem ubi sancta sanctorum. Nunc ergo mihi domine prope si est aliqua iniquitas eorum in conspectu dei eorum. ascendam ad illos. qui tradens tradet illos deus eorum tibi. et subiugati erunt sub iugo potentie tue. Si vero non est of-

fensio populi huius coram deo suo. non poterim resistere illis. quoniam deus eorum defendet illos. et erimus obprobrium uniuersae terre. Et factum est cum cessasset loqui achior verba hec. irati sunt omnes magnates bologernis et cogitabant interficere eum. dicentes ad alterutrum. Quis est iste qui filios israel posse dicat resistere regi nabuchodonosor et exercitibus eius: homines inermes et sine virtute: et sine peritia artis pugne. Ut ergo agnoscat achior quoniam fallit nos. ascendemus in montana. et cum capti fuerint potentes eorum tunc cum eis de gladio transuerberabimur: ut sciat omnes gentes quoniam nabuchodonosor deus terre est. et propter ipsum alius non est.

C. E. S. Bologernes iratus iubet achior ligatus duci in bethuliam. nuncios ligat achior ad arborem filii israel soluentes causa cognita eorum consolantur et clamant ad dominum.

Ca. VI
Actum est autem cum cessassent loqui: indignatus bologernes vehementer dicit ad achior: quoniam prophetasti nobis dicens quod gens israel defendat a deo suo ut ostendas tibi quoniam non est deus nisi nabuchodonosor. cum percusserim eos omnes sicut boiorem unum tunc et ipse cum illis assyriorum gladio interibis et omnis israel tecum perditione disperiet: et probabis quoniam niam nabuchodonosor dominus sit uniuersae terre. Tuncque gladius militie mee transiet per latera tua et confusus cades inter vulneratos israel et non respirabis ultra donec extermineris cum illis. Porro autem si prophetia tua vera existimas non concidat vultus tuus: et pallor qui faciem tuam obtinet abscedat a te: si verba mea hec putas implere non posse. Ut autem noueris quod simul cum illis hec experieris. ecce et hac hora illorum populo satiaberis ut domini dignas mei gladium penas exceperint ipse simul ultioni subiaceas. Tunc bologernes precepit seruis suis ut apprehenderent achior et ducerent eum in bethuliam et traderent eum in manus filiorum israel. Et accipientes eum serui bologernis: perfecti sunt per campestriam. sed cum appropinquassent ad montana exierunt contra eos fundibularii. Illi autem diuertentes a latere motis ligauerunt achior ad arborem manibus et pedibus: et sic vincitum de restibus dimiserunt eum. et reversi sunt ad dominum suum. Porro filii israel descendentes de bethulia venerunt ad eum. Quae soluentes duxerunt ad bethuliam. atque in medium populi illum statuentes percontati sunt. quid rex esset qui illum vincitum assyrii reliquissent. In diebus illis erant illic principes. ozias filius micha de tribu symeon. et charmi qui et gotboniel. In medio itaque seniorum et in conspectu omnium: achior dixit omnia quae locutus fuerat. ab bologerne interrogatus et qualiter populus bologernis voluisset propter hoc obprobrium interficere eum. et quemadmodum ipse bologernes iratus iusserit eum israelitis hac de causa tradi. ut dum vinceret filios israel: tunc et ipsius achior diuersis iubeat interire supplicis propter hoc quod dixisset deus celi defensor eorum est. Tuncque achior uniuersa hec exposuisset. omnis populus cecidit in faciem adorantes dominum. et cum lamentatione et fletu unanimes preces suas domino effuderunt dicentes.

5. 11. c
1. 11. b

Ber. 11. d

D

Erod. 1. a

Erod. 11. e
1. 11. c

Erod. 11. d
Ibid. 11. g

D

1. 11. b
1. 11. d

1. 11. d

3

2

5. 11. d

Dñe deus celi et terre intueri supbiam eorum et respice ad nr̄am hūilitatem. ⁊ faciē sancto- rum tuorum attende. ⁊ ofende qm̄ nō derelinqs p̄ sumētes de te. ⁊ p̄sumētes de se ⁊ de sua virtu te gloriātes hūilitas. Finito itaq; fletu. ⁊ p̄ totā diem orōne pplōrum cōpleta: p̄solati sūt achior dicētes. Deus p̄m̄ nostrorum cuius tu virtutē p̄dicasti ip̄e tibi hanc dabit vicissitudi nem: vt eorum magis tu interitū videas. Eū ve- ro dñs deus nr̄ dederit hanc libertatē seruis uis. sit ⁊ tecum deus in medio nr̄i: vt sicut pla cuerit tibi ita cū tuis oibus p̄ueriseris nobiscū. Tunc ozias finito p̄silio suscepit eus in domū suā ⁊ fecit cenā magnā. Et vocat; oibus p̄s by teris: simul expleto ieiunio refecerunt. Postea vero puocat; ois ppl̄s p̄ totā noctē intra eccle- siam orauerunt petentes auxiliū a deo israel. **E. S.** Holofernes obsidet bethuliā. ciues si ti coartatur. ⁊ volūt vrbē tradere. ozias adhuc qnq; dies postulat ⁊ expectare psuadet. VII

B Holofernes autē altera die p̄cepit ex- ercitus suis: vt ascenderēt cōtra bethuliā. Erant autē pedites bella- torum centū viginti milia. ⁊ equites viginti duo milia: p̄ter p̄parationes viroꝝ illo- rum quos occupauerat captiuitas ⁊ adducti fuerāt de puincijs ⁊ vrbibus vniuerse iuuetu- ris. Om̄s parauerūt se pariter ad pugnā con- tra filios israel: ⁊ venerunt p̄ crepidinem mō- tis vsq; ad apicē qui respicit sup dothaim a lo- co qui dicitur belma vsq; ad celmon q̄ est cōtra es- dreton. Filij autē israel vt viderūt multitudinē illorum: p̄strauerūt se sup terrā mittētes cine- rem sup capita sua: vnanimes orātes. vt deus israel miam suā ostēderet sup populū suū. Et assumētes arma sua bellica: sederūt p̄ loca q̄ angustū itineris tramitē dirigunt inter mon- tosa ⁊ erant custodientes ea tota die et nocte. Porro holofernes dum circūit p̄ gyrum. repperit q̄ fons q̄ influebat aq̄ductū illorū a pte au- strali extra ciuitatem dirigeret: ⁊ incidi p̄ce- pit aq̄ductum illorū. Erant tñ nō longe a mur̄- fontes et q̄bus furtis videbant haurire aquā ad refocilandū potius q̄ ad potandū. Bz filij ammon ⁊ moab accesserunt ad holoferne: di- centes. Filij israel nō in lancea. nec in sagitta cōfidunt. sed mōtes defendūt illos. ⁊ muniūt illos colles in p̄cipitio constituti. Ut ergo sine cōgressionē pugne possis sperare eos pone cu- stods fontium vt nō hauriāt ex eis. ⁊ sine gla- dio interficies eos vel certe fatigati: tradent ciuitatem suā quā putant in mōtibus positā superari nō posse. Et placuerūt verba hec co- ram holoferne: ⁊ coram satellitib; eius: ⁊ con- stituit p̄ gyrum cētenarios p̄ singulos fontes. Tunc ista custodia p̄ dies viginti fuisse etple- ta. defecerunt cisterne ⁊ collectiones aquarū oibus inhabitantibus bethuliā: ita vt non esset intra ciuitatem vñ satiarent vel vna die qm̄ ad mēsuras dabatur ppl̄is aqua quotidie. Tunc ad oziam cōgregati om̄s viri femineq;

iuvenes et paruuli om̄s simul vna voce dixerūt. Iudicet deus inter nos ⁊ te: qm̄ fecisti i nos mala nolens loq; pacifice cum assyrijs et p̄p̄ hoc vendidit nos deus in manib; eorum. Et ido nō est qui adiuuet. cū p̄sternamur ante oculos eorum in siti ⁊ in perditione magna. Et nūc con- gregate vniuersos q̄ in ciuitate sunt vt spōte tradam; nos oēs populo holofernis. Melius est em̄ vt captiui hūdicam; dñm viuentes q̄ moriamur ⁊ simus obprobriūz om̄i carni. cum videamus vxoꝝ nr̄as ⁊ infantes nr̄os mori ante oculos nr̄os. Eōtestamur bodie celum et terram ⁊ deū patrū nostrorū q̄ vlciscif nos p̄ peccata nostra vt iam tradatis ciuitatē in ma- nu milicie holofernis: vt sit finis noster breuis in ore gladij. q̄ longior efficif in ariditate sit; Et cum hec dixissent. factus est flet; ⁊ vlulat;. magn; in ecclesia oibus. ⁊ p̄ mltas horas vna voce clamauerūt ad deū dicētes. Pecauimus cum patribus nostris iniuste egim; iniqtates fecimus. Tu q̄a pius es miserere nostri. ⁊ i tuo flagello vindica iniqtates nostras. ⁊ noli tra- dere confitentes te populo q̄ ignorat te. vt nō dicant inter gētes vbi est de; eorum. Et cum fati- gati his clamoribus. ⁊ his fletibus lassati silu- issent. erurgēs ozias infusus lachrymis. dixit. Equo aīo estote fratres ⁊ vos qnq; dies expe- ctemus a dño miam. Forsitan em̄ indignatio- nem suā abscidet. ⁊ dabit gl̄iam nomini suo. Si autē transactis qnq; diebus nō venerit ad iutorium faciemus hec verba q̄ locuti estis. **E. S.** Judith arguit sacerdotes q̄ consen- serunt tradere ciuitatē quos monet orare. etiā ipam p̄ se rogant sacerdotes. dixit se exituraz de ciuitate cuz abia sua sed quid factura sit in- quiri p̄hibet.

E. S. VIII
E factum est cū audisset hec verba iudith vidua q̄ erat filia merari. filij idox. filij ioseph. filij ozie. filij elaf filij iamnor. filij iedeon. filij rappos im. filij achitob. filij melchie. filij enā: filij nathanie. filij salathiel. filij symeon. filij ruben. ⁊ vir eius fuit manasses q̄ mortuus est in dieb; messis bordeacee. instabat em̄ super alligātes manipulos in cāpo ⁊ venit estus sup caput ei; et mortu; est in bethulia ciuitate sua. ⁊ sepult; est illic cum patrib; suis. Erat autē iudith reli- cta eius vidua iam annis trib; ⁊ mensib; sex. Et in superioribus dom; sue fecit sibi secretus cubiculum in quo cū puellis suis clausa mora- batur ⁊ habens sup lumbos suos cilitium ieiunabat oibus diebus vite sue. preter sabbata ⁊ neomenias ⁊ festa domus israel. Erat autem elegantī aspectu nimis cuius suus reliquerat diuitias multas ⁊ familiam copiosam: ac pos- sessiones armentis boum ⁊ gregibus ouium plenas. Et erat hec in omib; famosissima: quo- niam timebat dñm valde. nec erat qui loque- retur de illa verbum malum. Hec itaq; cū au- disset quoniam ozias p̄miffisset q̄ transacto quinto die traderet ciuitatem: misit ad presoy
x iij

Exod. v. d

Lbre. iij. b

Ps. cv.

ozias

teros chabai et charmi. Et venerunt ad illam. et dixit illis. Quod est hoc verbum in quo consentitis ut tradat civitatem assyriis: si intra quinque dies non venerit vobis adiutorium. Et qui estis vos qui temptatis dominum. Non est iste sermo qui misericordia provocet: sed potius qui iram excitet et furorem accendat. Posuistis vos tempus misericordie domini. et in arbitrium vestrum diem constituistis ei. Sed quia patiens dominus est in hoc ipso penitentibus. et indulgentiam eius suis lacrymis postulamus. Non enim quasi homo deus sic comminabitur. neque sicut filius hominis ad iracundiam inflammat. Et ideo humiliter illi animas nostras. et in spiritu constituti humiliato fuissent illi dicam. flentes domino: ut secundum voluntatem suam sic faciat nobiscum cito misericordiam suam: ut sicut conturbatus est cor nostrum in superbia eorum: ita etiam de nostra humilitate glorietur. quoniam non sumus secuti peccata patrum nostrorum qui dereliquerunt deum suum: et adoraverunt deos alienos: pro quo scelere dati sunt in gladium et in rapinam et in confusionem inimicis suis. Nos autem alterum deum nescimus propter ipsum. Et peccemus humiles consolationem eius. et extoret sanguinem nostrum de afflictionibus inimicorum nostrorum et humiliabit omnes gentes quicunque insurgunt contra nos: et faciet illas sine honore dominus deus noster. Et nunc fratres quoniam vos qui estis presbyteri in populo dei. et ex vobis pendet anima illorum ad eloquium vestrum: corda eorum erigite ut memores sint quia temptati sunt patres nostri: ut probarent si vere colerent deum suum. Memores esse debent quomodo pater noster abraham temptatus est. et pro multis tribulationibus probatus. dei amicus effectus est. Sic isaac. sic iacob. sic moyses et omnes qui placuerunt deo. per multas tribulationes transierunt fideles. Illi autem qui temptationes non susceperunt cum timore domini. et in patientia sua et improperium murmuracionis sue contra dominum protulerunt. et terminati sunt ab exterminatore et a serpentibus perierunt. Et nos ergo non vlescimus nos probis qui patimur: sed reputantes peccatis nostris. huiusmodi supplicia minora esse: flagella domini quasi huiusmodi qui corripimur ad emendationem et non ad perditionem nostram evenisse credamus. Et dixerunt illi oziab et presbyteri. Omnia que locuta es vera sunt. et non est in sermonibus tuis vlla reprehensio. Nunc ergo ora pro nobis quoniam mulier sancta es et timens deum. Et dixit illis iudith. Sicut quod potui loqui dei esse cognoscitis. ita quod facere discipulus probare si ex deo est et orate ut firmum faciat deus consilium meum. Stabitis vos ad portam nocte ista et ego crebra cum abra mea. et orate ut sicut dixistis in diebus quibus respiciat dominus populum suum israel. Nos autem nolo ut scrutemini actum meum. et usque dum renunciare vobis nihil aliud fiat nisi oratio pro me ad dominum deum nostrum. Et dixit ad eam oziab princeps iude. Uade in pace. et dominus minus sit tecum in ultionem inimicorum nostrorum. Et revertentes abierunt.

C. S. Orat iudith et ingressa oratorium suum cinctio vestis. post orationem vestimenta viduata

deponens victa et lota pulchris vestimentis et ornamentis induta cum abra sua erit sacerdotibus benedicientibus.

Cap. IX

Quibus ascendit? iudith ingressa est oratorium suum. et induens se cinctio posuit cinerem super caput suum. et prosternens se domino clamabat ad dominum: dicens. Domine deus patris mei symeon: qui dedisti illi gladium in defensionem alienigenarum qui violatores extiterunt in conjunctione sua. et denudaverunt femur virginis in confusione: et dedisti mulieres illorum in predam. et filias illorum in captivitate: et omnem predam in divisionem servis tuis qui zelaverunt zelum tuum: subveni quoniam te domine deus meus mihi vidue. Tu enim fecisti pro me. et illa post illa cogitasti: et hoc factum est quod ipse voluisti. Omnes enim visus tue pate sunt et tua iudicia in tua providentia posuisti. Respice castra assyriorum nunc: sicut tunc castra egyptiorum videre dignatus es. quoniam post suos tuos armati currebant. confidentes in quadrigis et in equatu suo. et in multitudine bellatorum. Sed asperisti super castra eorum et tenebre fatigaverunt eos. Tenuit pedes eorum abyssus. et aqua operuit eos. Sic fiant et isti domine. qui confidunt in multitudine sua: et in curribus suis et in contibus et in sagittis suis. et in lanceis gloriantur. et nesciunt quia tu ipse es deus noster qui ceteris bella ab initio. et dominus nomen est tibi. Erige brachium tuum sicut ab initio et allide virtutem eorum in virtute tua. cadat virtus eorum in iracundiam tuam qui permittunt se violare sancta tua. et polluere tabernaculum nostrum tuum. et deicere gladio suo cornu altaris tui. Fac domine ut gladio proprio eius superbia auferatur. **Capitulum laqueo oculorum suorum in me et percussio eius erit labiis charitatis mee. Da mihi in animo constantiam ut ostendam illi virtutem tuam evertam illum. Erunt enim huiusmodi mortale nostrum tuum. cum manus femine deiecerit eum. Non enim in multitudine est virtus tua domine neque in equorum viribus voluntas tua. Nec superbi ab initio placuerunt tibi. sed humilium et mansuetorum spiritus tibi placuit de peccatio. Deus celorum creator aquarum. et dominus totius creature. exaudi me miseram de peccato. et de tua misericordia presumere. Memoro domine testamenti tui et da probum in ore meo et in corde meo consilium corrobora virtutem tuam in sanctificatione permaneat. et omnes gentes agnoscat quia tu es deus. et non est alius pro te.**

C. S. Judith inuenta ab exploratoribus ducta ad holoserne preciosa induta. qui in eius pulchritudine capis: et principes sese pugnare pro tam pulchris mulieribus horant.

Cap. X

Actum est autem cum cessasset clamare ad dominum surrexit de loco in quo facerat prostrata ad dominum. Vocavitque abram suam et descendens in domum suam abstulit a se cinctum. et eruit se vestimentis viduatae sue. Et lauit corpus suum. et unxit se myrto optio. et discriminavit crinem capitis sui et imposuit mitram super caput suum: et induit se vestimentis iocunditatis sue. Induitque sandalia pedibus suis. assumpsitque detransiola et lilia et innaures et anulos: et omnibus ornamentis suis ornavit se. Tu etiam dominus contulit splendorem quoniam omnis ista compositio non ex libidine

Gen. xxi. a

Gen. xxi. b

Abra

et stultit pendebat. Et ideo dñs hanc in illa pulchritudine ampliauit: vt incomparabili decore omnium oculis appareret. Imposuit itaque abire sine ascopavini et vas olei et poltrā et lavates et panes et caseū et perfecta ē. Cūq; venissent ad portas ciuitatis inuenerūt expectatē oziā: et p̄ byteros ciuitatis. Qui cum vidissent eam: stupētes mirati sunt nimis pulchritudine eius. Mirabil tamē interrogantes eam: dimiserunt transire: dicentes. De⁹ patrum nostrorū det tibi grāz et omne cōsiliū tui cordis sua stultit corroboret et gloriē super te hierusalē et sit nomē tuū in numero sanctorū et iustorū. Et dixerunt hi qui illuc erant oēs vna voce. fiat fiat Judith vero orans dñm transiit per portas ipsa et abra eius. Factū est autē cū descenderet montē circum dicit: occurrerunt ei exploratores assyriorum. et temerunt eam dicentes. Unde venis aut quo vadis? Que respōdit. Filia sum bebreorū. Ideo ego fugi a facie eorū: quā futurus agnōm q̄ dentur vobis in dep̄dationē pro eo q̄ contēntes vobis noluerunt tradere seip̄os: vt inuenirent mīam in conspectu vestro. Hac de causa cogitauit mecum dicens. Uadam ad facies principis holofernis vt indicē illi secreta illorū et ostendam illi quo aditu possit obtinere eos ita vt non e⁹ dat vīr vnus de exercitu eius. Et cum audissent vīri illi verba eius. considerabāt faciem eius et erat in oculis eorū stupor: quā pulchritudinem eius mirabantur nimis. Et dixerunt ad eam. Conseruasti animā tuam eo q̄ tale repperisti consiliū vt descenderes ad dominiū nostrum. Hoc autem scias quā cum steteris in conspectu eius bene tibi faciet: et eris gratissima in corde eius. Dixeruntq; illam ad tabernaculū holofernis nunciantes eam. Cūq; intrasset ante faciem eius. statim captus est in suis oculis holofernes. Dixeruntq; ad eū satellites eius. Quis contemnat populū bebreorum qui tam decoras mulieres habent vt nō pro his merito pugnare contra eos debeam⁹? Videns itaq; iudith holofernē sedentem in canopeo quod erat ex purpura et auro et smaragdo et lapidibus preciosis intextū et cū in facie eius intendisset adorauit eū prosternens se super terram. et eleuauerunt eam serui holofernis iubente dño suo.

C. S. Holofernes cōfortat Judith cām q̄re venerit querit: que respondit verba adulatoria placentiā holoferni.

Ca. XI

Anc holofernes dixit ei. Equo animo esto et noli pauere in corde tuo quoniam ego nunq̄ nocui vīrum qui voluit seruire nabuchodonosor regi. Populus autem tuus si non contempserit me. non alleuassē lanceam meam super eum. Nunc autē dic mihi qua et causa recessisti ab illis. et placuit tibi vt venires ad nos? Et dixit illi iudith. Sume verba ancille tue. quoniam si secutus fueris verba ancille tue: perfectam rem faciet dominus tecū. Uisit enim nabuchodonosor rex

terre. et uisit uirtus eius q̄ est in te ad correptionem omnium animarū errantiū quā nō solum homines seruent illi p̄ te: sed et bestie agrī obtēperāt illi. Nunciat enim amī tui industria vniuersis gentibus. et inducatū est omni seculo quā tu solus bonus et potēs es in omni regno eius: et disciplinā tua omnibus puincijs p̄dicat. Nec hoc latet quō locutus est achior. nec illud ignorat quod ei iusseris euenire. Cōstat enim deū nostrus sic peccatis offēsum vt mādauerit p̄ p̄phetas suos ad populū q̄ tradet eā p̄ peccatis suis. Et quā sciunt se offēdisse deum suū filiū isrl: tremor tuus super ip̄os est. Insup etiam fames inuasit eos: et ab ariditate aq̄ iam inter mortuos computant. Deniq; hoc ordinat vt interficiant pecora sua et bibant sanguinē eorū. et sancta domini sui q̄ p̄cepit deus nō p̄tingi. in frumento vino et oleo hec cogitauerunt impendere. et uolunt cōsumere q̄ nec manibus deberēt contingere. Ergo quoniam hec faciunt certū est q̄ in p̄ditionem dabuntur. Quod ego ancilla tua cognoscēs fugi ab illis. et misit me dñs bec ipsa nunciare tibi. Ego enim ancilla tua deum colam etiam nunc apud te. et erit ancilla tua et orabo deum. et dicet mihi: quā eis reddat peccatus suum. et ueniēs nunciabo tibi. ita vt ego adducam te p̄ mediam hierlm. Et habebis oēm populū israel sicut oues quibus nō est pastor. et nō latrabit vel vnus canis p̄tra te quā bec mihi dicta sunt p̄ prudentiam dei. Et quā iratus est illis deus: bec ip̄a missa sum nunciare tibi. Placuerūt autē omnia uerba bec coram holoferne et corā pueris eius. et mirabant ad sapias eius et dicebāt alter ad alterū. Nō est talis mulier super terrā in aspectu in pulchritudine et in sensu uerborū. Et dixit ad illā holofernes. Būsecit de⁹ q̄ misit te añ ppl̄. vt des illū tu in manibus nostris. Et quā bona est p̄missio tua. si fecerit mihi hoc deus tuus. erit et deus meus. et tu in domo nabuchodonosor magna eris. et nomen tuum noiabit in vniuersa terra.

C. S. Judith in domo thesauroꝝ manere p̄cipitur. liberalitas ereūdi ad orationē largit. de cibis p̄p̄is se mādaturam dicit. mittit vagao vt iudith consentiat holoferni. illa itrat comedere et bibere coram eo. holofernes inebriatur.

Ca. XII

Anc iussit eam introire ubi repositi erant thesauri eius. et iussit illic manere eam. et constituit qd daret illi de conuincto suo. Cui respondit iudith. et dixit. Nunc nō potero manducare ex his que mihi precipis tribui ne ueniat super me offēnsio. Ex his autem que mihi detuli māducabo. Cui holofernes ait. Si defecerint tibi ista que tecum detulisti. quid faciemus tibi? Et dixit iudith. Uisit anima tua dñe me⁹: quā nō expendet oia bec ancilla tua: donec faciet deus in manu mea bec que cogitauit. Et induxerūt illā serui eius i tabernaculū quo p̄cepit et petijt dū itroiret. vt daret ei copia nocte et añ.

x iij

lucem egrediendi foras ad orationem. et de-
 cādi dñm. et precepit cubiculariis suis vt sicut
 placeret illi eriret et introiret ad adorandum
 deū suū per tridū. Et eribat noctib⁹ in valles
 betbulie: et baptizabat se in fonte aque. Et vt
 ascendebat orabat ad dñm deus israel vt diris-
 geret viā eius ad liberationē ppli sui. Et introf-
 eius munda manebat in tabernaculo vsq; duz
 acciperet escā suam in vesperū. Et factū est. q̄r-
 to die holofernes fecit cenā seruis suis. et dixit
 ad vagao eunuchū. Uade et suade hebreā illaz
 vt spōre consentiat habitare meū. Sedū ē em
 apud assyrios si femina irrideat virū agendo
 vt immunis ab eo transeat. Tūc introiuit va-
 gao ad iudith. et dixit. Non vereaf bona puel-
 la introire ad dñm meū: vt honorificet aū faci-
 em eius. et māducet cū eo et bibat vinū in so-
 cunditate. Eū iudith r̄ndit. Que ego sum vt cō-
 tradicam dño meo? Dē qd̄ erit ante oculos ei⁹
 bonū et optimū faciā. Quicquid aut̄ illi placu-
 erit. hoc mibi erit optimū omnib⁹ diebus vite
 mee. Et surrexit et ornavit se vestimento suo: et
 ingressa stetit ante faciē eius. Et or̄ aut̄ holofer-
 nis cōcussus est: erat em̄ ardens in concupiscē-
 tia eius. Et dixit ad eam holofernes. Bibe nūc
 et accūbe in socunditate. qm̄ inuenisti gratiam
 corā me. Et dixit iudith. Bibas dñe. qm̄ magni-
 ficata est anima mea hodie pre oibus diebus
 meis. Et accepit et manducauit et bibit coram
 ipso: ea que parauerat illi ancilla eius. Et soci-
 dus factus est holofernes ad eā. bibitq; vinum
 multū nimis quantū nunq̄ biberat in vita sua
 ¶ **L. S.** Puella ad ostiū obseruat. iudith caput
 ei⁹ p̄cidit. ciuib⁹ suis caput holofernis defert et
 oñdit iudith b̄ndicif. Achior obstupiscit. XIII
 Tūc sero factū est festinauerunt fūi
 illius ad hospitia sua et cōclusit vagao
 ostia cubiculū: et abiit. Erant aut̄ oēs
 fatigati a vino. Eratq; iudith sola i cu-
 biculo: Porro holofernes facebat i lecto nimia
 ebrietate sopitus. Dixitq; iudith puelle sue vt
 staret foris ante cubiculū et obseruaret. Stetit
 q; iudith aū lectū orans cū lachrymis et labioz
 motu in silētio: dicēs. Cōfirma me dñe de⁹ isrl
 et respice in hac hora ad opera manū mearū
 vt sicut p̄misisti bierusalē ciuitatē tuam erigas
 et hoc qd̄ credēs p̄ te posse fieri cogitauit perficiā
 Et cū h̄ dixisset: accessit ad colūnā q̄ erat ad ca-
 put lectulū ei⁹. et pugionē ei⁹ q̄ in ea ligat⁹ p̄de
 bat exoluit. Tūc euaginasset illū app̄bēdit co-
 mā capitis ei⁹: et ait. Cōfirma me dñe de⁹ i hac
 hora: et percussit bis in cernicē eius. et abscidit
 caput eius. et abstulit conopeū eius a colūnis.
 et euoluit corpus eius trūcū. Et post vusillū eri-
 nit et tradidit caput holofernis ancille sue et ius-
 sit vt mitteret illud in perā suā. et exierunt due
 fm̄ cōsuetudinē suā quasi ad orationē. et trāsie-
 runt castra. et gyratesvallē venerunt ad portā
 ciuitatis. et dixit iudith a longe custodib⁹ mu-
 rozū. Aperite portas qm̄ nobiscum est deus. q̄
 fecit virtutem in israel. Et factū est cum audis-

sent viri vocē eius: vocauerunt p̄ byteros cūi-
 tatis. Et occurrerunt ad eā oēs a minimo vsq;
 ad maximum. quoniā sperauerūt eā iam nō eē
 v̄turam. Et accedentes luminaria p̄gyraues-
 runt circa eā vniuersi. illa autē ascēdens in emi-
 nētiorē locū iussit fieri silentiū. Tūc oēs tacuis-
 sent dixit iudith. Laudate dñm deū nostrū qui
 nō deseruit sperantes in se et in me ancillam
 suā adimpleuit miām suam quā p̄misit domui is-
 rael. et interfecit in manu mea hostē ppli sui in
 hac nocte et p̄ferens de pera caput holofernis
 ostendit illis: dicēs. Ecce caput holofernis p̄n-
 cipis militie assyriozū. Et ecce conopeū illi⁹ in
 quo recūbebat i ebrietate sua. vbi et per manū
 femine percussit illū dñs deus noster. Cūit au-
 tem ipse dñs. qm̄ custodiuit me angelus eius.
 et hinc eūtem et ibi cōmorantē et inde buce-
 uertētem et non permisit me dñs ancillam su-
 am cōinquinari. sed sine pollutione peccati re-
 uocauit me vobis: gaudentem in victoria sua.
 in euasione mea in liberatione vestra. Confite-
 mini illi omnes qm̄ bonus qm̄ in seculū miseri-
 cordia eius. Vniuersi autē adorantes dñm dis-
 cerunt ad eam. Benedixit te dñs in virtute sua
 quia per te ad nihilum redegit inimicos no-
 stros. Porro ozias princeps populū israel dixit
 ad eam. Benedicta es tu filia a dño deo et cel-
 so: pre omnibus mulieribus super terrā. Bene-
 dictus dñs qui creauit celū et terram qui te di-
 rexit in vulnera capitis principis inimicorum
 nostroz. qz hodie nomē tuum ita magnificauit
 vt nō recedat laus tua de ore hoim q̄ memores
 fuerint virtutis dñi in eternū pro quibus nō pe-
 percisti aīe tue p̄pter āgustias et tribulatōem
 generis tui sed subuenisti ruine ante cōspectū
 dei nostri. Et dixit oīs pplis: fiat fiat. Porro a-
 chior vocatus venit. Et dixit ei iudith. Deus is-
 rael cui tu testimoniū dedisti qd̄ vlciscatur se de
 inimicis suis ipse caput oīum increduloz inci-
 dit in hac nocte in manu mea. Et vt probes qd̄
 ita est. ecce caput holofernis q̄ in cōtēptu sup-
 b̄se sue deum israel contempfit et tibi interitū
 minabatur dicens: cū captus fuerit populus is-
 rael. gladio perforari p̄cipiā latera tua. Uides
 aut̄ achior caput holofernis. angustiat⁹ p̄ pa-
 uore cecidit in faciē suā super terrā et estua-
 uit aīa eius. Postea vero qd̄ resumpto spū recre-
 atus est: p̄cidit ad pedes eius et adorauit eā et
 dixit. B̄ndicta tu a deo tuo in omni tabernaculo
 iacob: qm̄ in omni gente que audierit nomen
 tuum: magnificabitur super te de⁹ israel.
 ¶ **L. S.** Caput holofernis in muro suspendit.
 achior circūciditur. facto armorū strepitu Assy-
 riū nolētes holoferne excitare inuenert mortuū

Dixit aut̄ iudith ad omnē po-
 pulum. Audite me fratres. Suspedi-
 te caput hoc super muros nostros. et
 erit cū exierit sol. accipiat vnusquisq;
 arma sua. et erite cum impetu non vt descēda-
 tis deorsum sed quasi impetū faciētes. Tūc et
 ploratores necesse erit: vt fugiāt ad principem

E

D

A

B

E

I. co.

ps. cx. xxi
cxvii.

I. Re. xii

I. co. xxi
Ds. r. b. c. j.
rv. d

s. co.

s. v. d. c.
s. vi. a

s. co.

A

suum excitandum ad pugnam. Tunc duces eorum concurrerunt ad tabernaculum holofernis et inuenerunt eum trucidatum in suo sanguine volutatum. decidit super eos timor. Tunc cognouerunt fugere eos: ite post illos securi. quoniam dominus conteret eos sub pedibus vestris. Tunc achior videns virtutem quam fecit deus israel. relicto gentilitatis ritu. credidit deo et circumcidit carnem preputii sui et appositus est ad populum israel. et omnis successio generis eius usque in hodiernum diem. Porro autem ut ortus est dies suspenderunt super muros caput holofernis accepitque vnusquisque vir arma sua et egressi sunt cum grandi strepitu et ululatu. Quod videntes exploratores ad tabernaculum holofernis cucurrerunt. Porro hi qui in tabernaculo erant venientes et ante ingressum cubiculi perstrepetes excitandi gratia: inquietudine arte moliebantur. ut non ab exercitantibus. sed a sonantibus holofernes eius gilaret. Nullus enim audebat cubiculum virtutis assyriorum pulsando aut intrando aperire. Sed cum venissent eius duces ac tribuni et vniuersi si maiores exercitus assyriorum. dixerunt cubricula rursus. Intrate et excitate illum. quoniam egressi mures de cavernis suis ausi sunt prouocare nos ad prelium. Tunc ingressus vagans cubiculum eius stetit ante cortinam. et plausum fecit manibus suis. suspirabat enim illum cum iudith dormire. Sed cum nullum motum facientis sensu aurium caperet accessit proximans ad cortinam: et eleuans eam videns quod cadaver absque capite holofernis in suo sanguine tabefactum iacere super terram: exclamauit voce magna cum fletu et scidit vestimenta sua. Et ingressus tabernaculum iudith non inuenit eam. Et exiit foras ad populum: et dixit. Una mulier hebreica fecit confusionem in domo regis nabuchodonosor. Ecce enim holofernes iacet in terra et caput eius non est in illo. Quod cum audissent principes virtutis assyriorum sciderunt omnes vestimenta sua. et intolerabilis timor et tremor: cecidit super eos et turbati sunt animi eorum valde. Et factus est clamor incomparabilis in medio castrorum eorum.

C. S. Fugerunt assyrii et filii israel persequentes in ore gladii: ditati sunt spoliis eorum per xxx. dies vit spolia colligentes: venit pontifex cum clero et benedixit iudith.

Cap. XV
Cumque omnis exercitus decollatus holoferne audisset fugit mens et consilium ab eis et solo tremore et metu agitati: fuge presidium sumunt: ita ut nullus loqueretur cuius proximo suo sed inclinato capite relictis omnibus euadere festinabant hebreos: quos armatos super se venire audierant fugientes per vias camporum et semitas collium. Videntes itaque filii israel fugientes. secuti sunt illos. Descenderuntque clangentes tubis. et ululantes post ipsos. Et quoniam assyrii non adunati. in fugam ibant precipites filii autem israel vno agmine persequentes. debilitabant omnes quos inuenire potuissent. Misitque

osias nuncios per omnes ciuitates et regiones israel. Omnis itaque regio omnesque vrbes electam inuenturam armata misit post eos et persecuti sunt eos in ore gladii quousque pueniret ad extremam finem suorum. Reliqui autem qui erant in bethulia: ingressi sunt castra assyriorum. et predam quam fugientes assyrii reliquerant abstulerunt et onustati sunt valde. Hi vero qui victores reuersi sunt ad bethuliam. omnia que erant illorum abstulerunt secum. ita ut non esset numerus in pecoribus in iumentis et in vniuersis mobilibus eorum: ut a minimo usque ad magnum omnes diuites fierent de predationibus eorum. Joachim autem summus pontifex de hierusalem venit in bethuliam cum vniuersis presbyteris suis ut videret iudith. Que cum exisset ad illum: benedixerunt illam omnes vna voce dicentes. Tu gloria hierusalem: tu leticia israel tu honorificentia populi nostri: quia fecisti viriliter et confortatum est cor tuum eo quod castitatem amaueris et post virum tuum alterum nescieris: ideo et manus domini confortauit te. et ideo eris benedicta in eternum. Et dixit omnis populus. fiat fiat. Per dies autem triginta vit collecta sunt spolia assyriorum a populo israel. Porro autem vniuersa que holofernis peculiariter fuisse probata sunt. dederunt iudith in auro et argento et vestibus et gemis: et omni suppellectili et tradita sunt omnia illi a populo. Et omnes populi gaudebant cum mulieribus et virginibus et iuuenibus: in organis et cytharis **C. S.** Canticum Judith: et quomodo bethulie inuit in hierusalem adorare: de morte iudith. **Ca. XVI**

Tunc cantauit canticum hoc domino iudith dicens. Incipite domino in tympanis cantate domino in cymbalis. modulamini illi psalmum novum. exultate et inuocate nomen eius. Dominus conterens bella dominus nomen est illi. Qui posuit castra sua in medio populi sui. ut eriperet nos de manu omnium inimicorum nostrorum. Venit assur ex montibus ab aqualone in multitudine fortitudinis sue. cuius multitudo obturauit torrentes. et equi eorum coopererunt valles. Dixit se incensurum fines meos et iuuenes meos occisurum gladio. infantes meos dare in predam: et virgines in captiuitatem. Dominus autem omnipotens nocuit eum et tradidit eum in manibus femine: et confudit eum. Non enim cecidit potens eorum a iuuenibus. nec filii titan percusserunt eum: nec excelsi gigantes imposuerunt se illi. sed iudith filia merari in specie faciei sue dissoluit eum. Eruit enim se vestimento viduitatis et induit se vestimento leticie in exultatione filiorum israel. Unxit faciem suam vnguento: colligauit cincinnos suos mitra ad decipiendum illum. Sandalia eius rapuerunt oculos eius: pulchritudo eius captiuam fecit animam eius: amputauit pugione ceruicem eius. horruerunt persestantia eius et medi audaciam eius. Tunc ululauerunt castra assyriorum quoniam apparuerunt humiles mei: arescentes in siti. Filii puellarum concupuerunt eos et sicut pueros fugientes occiderunt eos perierunt in prelio a facie domini dei mei. Hymnum can-

E

D

f. cii. b
et. xii. d

A

B

f. p. a